

Forankring av ansvar for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme i politidistriktene

En kvalitativ studie av politiets radikaliseringskontakter

Fra ideal til realitet

Stine Frydnes Bjelland

MASTEROPPGAVE

Masterprogram i demokratibyggning

Institutt for sammenliknende politikk

UNIVERSITETET I BERGEN

Våren 2017

«Politiet kan ikke være over alt. Lærere og andre er våre øyne og ører utad. Vi er avhengig av andre» (intervjuperson).

Sammendrag

Studien tar for seg tiltak 13 i regjeringens *handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme 2014*. Tiltak 13 omhandler forankring av ansvar for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme i politidistriktene. Handlingsplanen fremhever et behov for økt kunnskap og tettere samarbeid i det forebyggende arbeidet. Av 22. juli-kommisjonen får politiet kritikk, da det kan se ut som at det eksisterer et gap mellom tiltak og faktisk handling i politietaten. Gundhus underbygger dette, og viser til et splittet forhold mellom politikk og implementering. Gjelder dette gapet også for tiltak 13? Med denne bakgrunnen oppstod oppgavens problemstilling:

Hva kjennetegner politiets radikaliseringskontakters organisatoriske forhold, samarbeidsrelasjoner og informasjonsmønstre, og hva kan forklare dette?

Problemstillingen søkes besvart ved hjelp av følgende tre forskningsspørsmål:

Hvilke organisatoriske forhold kjennetegner radikaliseringskontaktene?

Hvordan fungerer samarbeidet og informasjonsflyten mellom radikaliseringskontaktene versus PST og lokale samarbeidsaktører?

I hvilken grad kan organisatoriske forhold, og samarbeidet og informasjonsflyten forklares ut fra det instrumentelle og det institusjonelle perspektivet?

For å svare på problemstillingen vektlegges to hovedsyn innenfor klassisk organisasjonsteori, det instrumentelle og det institusjonelle perspektivet. For å innhente dybdekunnskap om forskningsspørsmålene ble kvalitativ casestudie benyttet, ved gjennomførelse av semi-strukturerte dybdeintervjuer av syv radikaliseringskontakter fra syv ulike politidistrikter. I motsetning til 22. juli-kommisjonen og Gundhus viser studiens funn at tiltak 13 er godt omformet til praktisk polititjeneste i syv av 27 politidistrikter. I all hovedsak har studiens radikaliseringskontakter et stort handlingsrom til å utføre rollen som radikaliseringskontakt. Handlingsrommet innsnevres noe av eksterne ledere i politidistriktene. Det fremkommer at PST ivaretar opplærings- og oppfølgingsansvaret på en god måte. Funn viser også veletablerte og tette samarbeidsrelasjoner og et åpent informasjonsmønster mellom studiens radikaliseringskontakter versus PST og lokale samarbeidspartnere. Likevel fremkommer det mangelfull informasjonsutveksling fra lokale samarbeidsaktører grunnet begrenset kunnskap om taushetspliktens bestemmelser. Det kan tyde på at studiens radikaliseringskontakter er med på å øke kunnskapsbehovet, og utvikle samarbeid og informasjonsflyt, som er i tråd med behov som ifølge handlingsplanen skal prioriteres.

Forord

Ett år på overtid og endelig i mål! Studien hadde ikke latt seg gjennomføre uten en rekke personer, som jeg her vil takke.

Først og fremst rettes en stor takk til radikaliseringskontaktene som var villig til å stille til intervju i en hektisk arbeidshverdag. Innsikten dere har gitt meg, har bidratt til ny og verdifull kunnskap om politietaten.

Uten støtte fra kjære Ola hadde studien vanskelig latt seg gjennomføre. Først, takk for at jeg fikk slippe å delta i renoveringen av leiligheten. Tusen hjertelig takk for de utallige turene du og lillegutt tok til hytten for at jeg skulle få lesetid. Din tålmodighet kan ikke beskrives med ord. Du er helt rå!

En stor takk til hovedveileder professor Tore Bjørgo ved C-Rex – Senteret for ekstremismeforskning ved Universitetet i Oslo og biveileder professor Per Lægreid ved Universitetet i Bergen, for utfordrende, kritiske og hjelpsomme tilbakemeldinger.

Takk til arbeidsgiver for tilrettelegging av studiepermisjon.

Sist men ikke minst må jeg rette en hjertevarm takk til mamma Åshild, Gwen Kortsen og Beate Lauritzen for uvurderlig hjelp i sluttfasen, dere vet selv hvilken betydningsfull rolle dere spilte for meg.

Studiens innhold og eventuelle feil og mangler er ene og alene mitt ansvar.

Bærum, 1. juni 2017

Stine Frydnes Bjelland

INNHALDSFORTEGNELSE

Forkortelser	vi
Figurliste	vii
1 Presentasjon av studien	1
1.1 Tema og problemstilling	1
1.2 Formål	2
1.3 Teoretisk tilnærming	3
1.4 Politietaten	4
1.5 Metodologisk fremgangsmåte	6
1.6 Empiriske avgrensninger	6
1.7 Begrepsbruk	7
1.8 Struktur og innhold	7
2 Studiens betydning i lys av tidligere forskning	9
3 Teori og forventninger til empiriske mønstre	13
3.1 Det instrumentelle perspektivet	13
3.1.1 Introduksjon	13
3.1.2 En hierarkisk variant og en forhandlingsvariant	14
3.1.3 Konsekvenslogikk – formålsrasjonelle handlinger	14
3.1.4 Formell organisasjonsstruktur i lys av rolleforventninger og samarbeid	15
3.1.5 Forventninger til det instrumentelle perspektivet	18
3.2 Det institusjonelle perspektivet	18
3.2.1 Introduksjon	18
3.2.2 Organisasjonskultur	18
3.2.3 Stiavhengighet og historisk ineffektivitet	20
3.2.4 Det institusjonelle lederskapet	21
3.2.5 Forventninger til det institusjonelle perspektivet	21
4 Metodologisk fremgangsmåte	22
4.1 Introduksjon	22
4.2 Casestudie som forskningsdesign	22
4.3 Datainnsamlingsprosessen	23
4.3.1 Semi-strukturerte dybdeintervjuer	23
4.3.2 Hvor mange deltakere behøves?	23
4.3.3 Gjennomføringen av intervjuer	24
4.3.4 Behandling av innsamlet data og analyse	25

4.4 Metodologiske utfordringer	26
4.4.1 Studiens validitet og reliabilitet	26
4.4.2 Min forståelse av omgivelsene som studeres	27
4.4.3 Utfordringer ved bruk av kvalitativ intervju metode	27
4.4.4 Utfordringer rundt datainnsamlingsprosessen	28
4.4.5 Utfordringer rundt analyse og tolkning av empiriske funn.....	29
4.4.6 Forskningsetiske refleksjoner	30
5. Beskrivelse av observerte mønstre.....	32
5.1 Introduksjon	32
5.2 Organisatoriske forhold	32
5.3 Samarbeidsrelasjoner og informasjonsmønstre	37
5.3.1 PST.....	38
5.3.2 Lokale samarbeidsaktører	40
6 Tolkning av observerte mønstre.....	46
6.1 Introduksjon	46
6.2 Organisatoriske forhold	46
6.3 Samarbeidsrelasjoner og informasjonsmønstre	58
6.3.1 PST.....	58
6.3.2 Lokale samarbeidsaktører	61
7 Avslutning og veien videre	68
7.1 Introduksjon	68
7.2 Empiriske hovedfunn.....	69
7.2.1 Organisatoriske forhold	69
7.2.2 Samarbeidsrelasjoner og informasjonsmønstre	70
7.3 Implikasjoner av funn	72
7.4 Forslag til videre forskning.....	73
7.5 Konklusjon.....	73
LITTERATURLISTE	75
VEDLEGG.....	81

Forkortelser

DSE	Den sentrale enhet ved PST
ISIL	Den islamske stat i Irak og Levanten
JBD	Justis- og beredskapsdepartementet
KS	Kommunesektorens organisasjon
NIBR	Norsk Institutt for by- og regionforskning
NMBU	Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
NUPI	Norsk utenrikspolitisk institutt
OSCE	Organization for Security and Co-operation in Europe
PHS	Politihøgskolen
POD	Politidirektoratet
PST	Politiets sikkerhetstjeneste
PSV	Politiets styringsverktøy
SLT	Samordning av Lokale kriminalitetsforebyggende Tiltak

Figurliste

Figurer:

Figur 2.1: Politietatens organisasjonskart med 27 politidistrikter.....	5
Figur 2.2: Antall intervjupersoner med opplæring og oppfølging fra PST.....	35
Figur 2.3: Antall intervjupersoner som deltar i politirådsmøter.....	41
Figur 2.4: Antall intervjupersoner som har etablert en rådgivende funksjon med SLT.....	42

Jeg har i denne studien fulgt rådet fra Fekjær (2013): «Gjør det så enkelt som mulig – helst slik at din bestemor ville forstått det» (s. 77).

1 Presentasjon av studien¹

1.1 Tema og problemstilling

Ifølge PST står Norge overfor et utfordrende trusselbilde. Radikalisering og utvikling til voldelig ekstremisme, og i ytterste konsekvens terrorhandlinger, utgjør en høy trussel mot rettssikkerheten, menneskerettighetene og det norske demokratiet (JBD, 2014:5; PST, 2017:13). Den norske regjering har tatt trusselutviklingen på alvor, og i juni 2014 ble regjeringens andre handlingsplan på feltet presentert: *handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme 2014* (JBD, 2014). Handlingsplanen inneholder 30 tiltak fordelt på ulike departement. Forebygging blir vurdert som den viktigste strategien for bekjempelse av radikalisering og voldelig ekstremisme. Planen kommer i tillegg til det allerede godt forankrede arbeidet som er nedlagt i forebygging av kriminalitet (JBD, 2014:7). Denne studien tar for seg tiltak 13 som omhandler forankring av ansvar for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme i politidistriktene. Tiltak 13 spesifiserer at det skal

"etableres forebyggingskontakter² ved relevante politidistrikter som skal være kontaktpunkt ved bekymring om radikalisering og voldelig ekstremisme, gi råd og videreformidle henvendelser til rette instans. Forebyggingskontaktene skal ha kunnskap om effektive tiltak og tilgjengelige ressurser, drive bevisstgjøringsarbeid samt være kontaktpersoner opp mot PST og overfor de lokale samarbeidsaktørene. Forebyggingskontaktene skal ha en rådgivende funksjon opp mot politirådene, SLT og andre lokale samordningsstrukturer. PST skal ha tett dialog og oppfølging av de lokale forebyggingskontaktene og gi kontaktene relevant opplæring i fenomenkunnskap" (JBD, 2014:20).

Med denne bakgrunnen er formålet med studien å besvare følgende problemstilling:

Hva kjennetegner politiets radikaliseringskontakters organisatoriske forhold, samarbeidsrelasjoner og informasjonsmønstre, og hva kan forklare dette?

¹ Deler av dette kapittelet baseres på studiens prosjektskisse SAMPOL 607. Feltmetodikk: Politisk kartlegging i felt. Våren 2015.

² Politiets forebyggingskontakter blir i denne studien omtalt som radikaliseringskontakter (POD, 2016a:85).

Problemformulering har til hensikt å belyse muligheter og utfordringer som ligger i radikaliseringskontaktens rolle sett i lys av tiltak 13. Det er utarbeidet tre sentrale forskningsspørsmål som – om mulig – vil peke ut noen svar til problemstillingen:

- Hvilke organisatoriske forhold kjennetegner radikaliseringskontaktene (deres plassering i organisasjonsstrukturen, opplæring, ledelse og målfokus)?
- Hvordan fungerer samarbeidet og informasjonsflyten mellom radikaliseringskontaktene versus PST og lokale samarbeidsaktører (gjensidig avhengighet, felles målsetting og strukturelle bindinger)?
- I hvilken grad kan organisatoriske forhold, og samarbeidet og informasjonsflyten forklares ut fra det instrumentelle og det institusjonelle perspektivet?

Fra forskningsspørsmålene utspringer syv uavhengige variabler som søker å belyse studiens problemstilling: Radikaliseringskontaktens plassering i organisasjonsstrukturen, opplæring, ledelse, målfokus, gjensidig avhengighet, felles målsetting og strukturelle bindinger.

1.2 Formål

Hva er det som gjør denne problemstillingen interessant? I det forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme fremhever regjeringens handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme (2014) et behov for økt kunnskap og tettere samarbeid (JBD, 2014:5). Dette er viktig, for å kunne sikre god forståelse for de utfordringene man står overfor, og for å kunne fatte best mulige beslutninger (JBD, 2015:19). I likhet med handlingsplanen, fremhever også politiet behovet for et effektivt og målrettet forebyggende politi, med mer kunnskap for raskere å kunne fange opp risikoutsatte personer (POD, 2014:40-43). Tiltak 13 er et viktig bidrag til dette arbeidet (JBD, 2014:7,20). Politiets ansvar for å forebygge kriminalitet er nedfelt i politiloven (1995, § 1) som slår fast at "politiet skal gjennom forebyggende, håndhevende og hjelpende virksomhet være et ledd i samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgernes rettssikkerhet, trygghet og alminnelige velferd for øvrig" (Politoloven, 1995). Dette samfunnsmandatet fremkommer også av politiloven (1995, § 2, 2. ledd) som sier at politiet skal «forebygge kriminalitet og andre krenkelser av den offentlige orden og sikkerhet» (Politoloven, 1995). Det er imidlertid ikke

politiets ansvar alene å forebygge kriminalitet. Et nært samarbeid til tverretatlige sektorer med lokal forankring er avgjørende for et vellykket resultat. Dette kommer særlig til uttrykk i *Nasjonal veileder for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme* (POD, 2015:19). Relevante aktører er for eksempel PST, SLT-koordinatorer, lærere, ungdoms- og sosialarbeidere og religiøse ledere (Bjørge, 2015:218; Lie, 2015:237).

Etter terrorangrepene 22. juli 2011 får politiet kritikk av 22. juli-kommisjonen, som mener at det kan se ut som at det eksisterer et gap mellom tiltak og faktisk handling i politietaten, illustrert ved manglende bruk av politiets terrorplanverk 22. juli 2011 (NOU (2012). *Rapport fra 22. juli-kommisjonen*. Departementenes servicesenter, nr. 14:155). Gundhus underbygger 22. juli-kommisjonens funn, og mener det er et splittet forhold mellom politikk og implementering (Gundhus, 2014:201). Gjelder dette gapet også for tiltak 13? Bakgrunnen for studiens problemstilling er antakelsen om at radikaliseringskontaktene står overfor ulike muligheter og utfordringer. Det vil derfor være samfunnsnyttig å fremskaffe informasjon om hvorvidt tiltak 13 faktisk blir gjenstand for praktisk polititjeneste i de syv av 27 politidistrikt som er representert i studien. Medfører opprettelsen av radikaliseringskontaktstillingene til økt kunnskap, bedre samarbeid og informasjonsflyt?

1.3 Teoretisk tilnærming

Opgaven støtter seg til et hovedsyn, at organisasjonsteori kan være en viktig bidragsyter til å forklare og forstå offentlig politikk som iverksettes innenfor rammen av offentlige organisasjoner ((Christensen, Egeberg, Lægreid, Roness og Røvik 2015:11). Målene er oftest gitt utenfra hvor medlemmenes oppgave er å finne gode tiltak og løsninger for best mulig måloppnåelse, som for eksempel tiltak 13 (Fimreite, Lægreid, Rykkja 2014:29; JBD, 2014:20). Politiet er en offentlig politisk styrt etat som skal oppfylle det samfunnsoppdraget den er gitt, og følge de justispolitiske prioriteringer som myndighetene årlig fremlegger (Bjørkelo og Gundhus, 2015:36; Glomseth, 2015:62). For å imøtekomme problemstillingen, med analysere og tolkning av empiriske funn, har jeg valgt å ta utgangspunkt i de to grunnleggende synene innenfor klassisk organisasjonsteori: det instrumentelle og det institusjonelle perspektivet. Den instrumentelle tilnærmingen er opptatt av formell struktur, mens den institusjonelle tradisjonen retter oppmerksomheten mot kulturelle trekk innenfor organisasjoner (Fimreite m. fl., 2014:29). Perspektivene vil både hver for seg, og i fellesskap, kunne bidra til å forklare og forstå hva som preger menneskelig atferd og tankesett i en

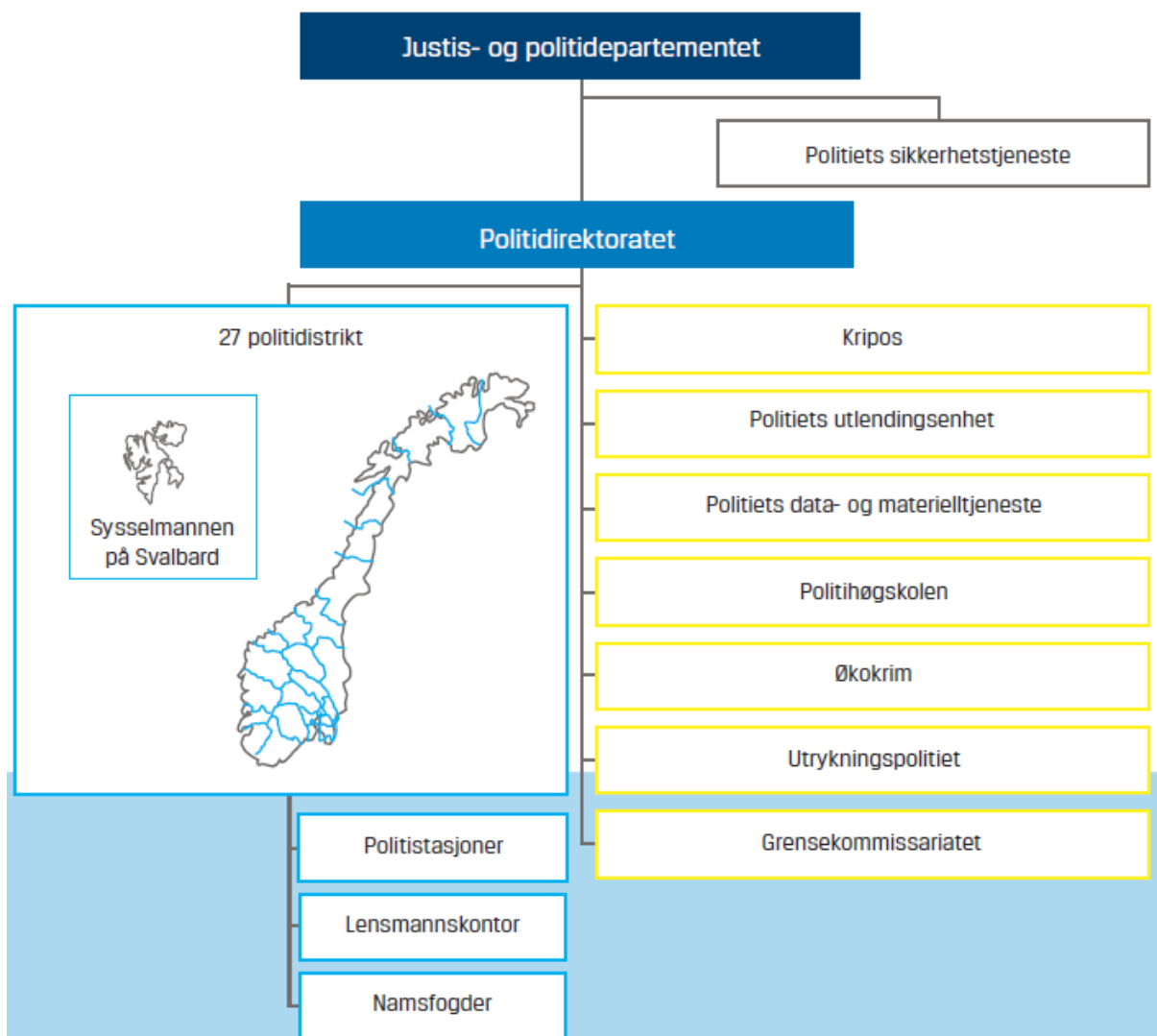
offentlig etat som politi- og lensmannsetaten³ (Lango, 2014:206). I forlengelsen av hvert perspektiv fremlegges forventninger til empiriske funn, relatert til studiens to perspektiver. Forventningene vil senere bli anvendt i tolkningskapittelet. I det følgende gis en kort presentasjon av politietaten, for å gi leseren et innblikk i hva som kjennetegner den etaten som studien tar for seg.

1.4 Politietaten

Politietaten kjennetegnes av en tydelig hierarkisk organisasjonsstruktur med ledere på overordnet og underordnet nivå. Strukturen preges av organisasjonskart og rangordninger som definerer roller og ansvarsområder. Politilederne kan ut fra gradssystemet utøve makt ved å beordre underordnede, samtidig som de ansatte har en høy grad av autonomi (Bjørkelo og Gundhus; 2015:37; Glomseth, 2015:48; Granér og Kronkvist, 2014:61). Politietaten er underlagt JBD som styrer politietaten gjennom POD. Tilsammen utgjør de den sentrale ledelsen for politiet. Departementet har på sin side i oppgave å fastsette rammene for etatens overordnede mål. Hovedstrategier innenfor rammene er gitt av Stortinget, slik som regjeringens handlingsplanen mot radikaliserings og voldelig ekstremisme 2014 (Glomseth, 2015:56-58, JBD, 2014). Direktoratet er på den ene side på operasjonelt nivå med ansvar for blant annet den overordnede faglige ledelsen, fordeling av ressurser, resultatoppfølging og faglig utvikling av politidistriktene (Johannessen, 2013:217-218; Stortingsmelding (2004-2005). *Politiets rolle og oppgaver*. Det kongelige justis- og politidepartement, nr. 42:33). PST er direkte underlagt JBD. PST er organisert med en hovedsentral i Oslo (DSE) og lokale enheter i samtlige politidistrikt, unntatt Oslo (St.meld. nr. 42 (2004-2995):33). I skrivende stund gjennomgår politietaten omfattende endringer ved iverksettelsen av den nye politireform, *Nærpolitireformen*, som reduserer 27 politidistrikt til tolv. Reformen ble vedtatt 1. januar 2016 og er en langsiktig plan som skal være gjennomført innen år 2020 (POD, 2016a:16; Regjeringen, 2017). Denne studien tar utgangspunkt i den tidligere politistrukturen med 27 politidistrikter. Politietaten særorgan blir ikke gjennomgått i denne studien (St.meld. nr. 42 (2004-2995):34-35). Bakgrunnen for valg av gammel struktur er at politidistriktene til studiens representative utvalg ikke hadde gjennomgått betydelig omorganisering ved gjennomførelsen av intervjuene.

³ Politi- og lensmannsetaten omtales i denne studien som politietaten (Glomseth, 2015:43).

Figur 2.1 viser politietatens organisasjonskart med 27 politidistrikter.

Kilde: POD, 2010:5.

Hovedansvaret til politilederne er å påse at justispolitikken implementeres og brytes ned til praktisk polititjeneste (Glomseth, 2015:166). Politimesteren leder politidistriktet. Han/hun har full jurisdiksjon innenfor sitt geografiske område. Den enkelte politimester har et selvstendig ansvar for all polititjeneste, budsjett og resultat i eget distrikt. Antall oppklarte saker, oppklaringsprosent, saksbehandlingstid og forebyggende arbeid er eksempler på områder hvor resultater blir målt. Resultatene påvirker hvilke arbeidsoppgaver som prioriteres og hva som vil være styrende i organisasjonen (St.meld. nr. 42 (2004-2995):35). I denne oppgaven vektlegges funn fra radikaliseringskontakter som er underlagt ledere på ulike nivåer i politietaten. Lederne kan i ulik grad påvirke radikaliseringskontaktene

handlingsrom. Funn må derfor sees i sammenheng med dette (Bjørkelo og Gundhus, 2015:37).

1.5 Metodologisk fremgangsmåte

Med utgangspunkt i det kvalitative forskningsdesignet som kalles casestudie søker studien å belyse problemstillingen ved bruk av presentert teori. Dette innebærer at empiriske funn vil bli avgrenset, analysert og tolket basert på teoretisk lesning. Studien har ikke som siktemål å utvikle eksisterende teori, derimot anvende instrumentelle og institusjonelle tilnæringer til å forklare og forstå empiriske funn (Andersen, 2013:71; Kvale og Brinkmann, 2015:268). Casestudier retter oppmerksomheten mot få antall enheter som inngår som en del av en større enhet. Et eksempel på dette er politiets radikaliseringskontakter som representerer en del av politietaten (JBD, 2014:20; Ringdal, 2013:107; Thagaard, 2013:56). Casestudier blir ifølge Stake (1995, gjengitt i Ringdal, 2013:171) brukt som forskningsdesign i studier der formålet er å tolke og forstå kompleksiteten i fenomenet som studeres, med fokus på det spesielle fremfor det generelle. Casestudie som design regnes derfor som velegnet i denne studien av politiets radikaliseringskontakter. For å innhente dybdekunnskap om studiens problemstilling og forskningsspørsmål ble det gjennomført semi-strukturerte dybdeintervjuer av syv radikaliseringskontakter fra syv ulike politidistrikter som metode for datainnsamlingen (Kvale og Brinkmann, 2015:42,83; Ringdal, 2013:107-108). Formålet med dybdeintervjuene var å innhente innholdsrik kunnskap om radikaliseringskontaktens erfaringer og opplevelser (Kvale og Brinkmann, 2015:42).

1.6 Empiriske avgrensninger

Studiens omfang begrenses av tid og økonomiske midler, og det var derfor nødvendig å foreta en avgrensning. Det ville vært interessant å kunne belyse studienes problemstilling ut fra PSTs ståsted, som gjør seg gjeldende under den uavhengige variabelen opplæring. Videre kunne PST og lokale samarbeidspartnere ha utdypet funn rundt samarbeidsrelasjoner og informasjonsmønstre. Samspillet mellom radikaliseringskontaktene og eksterne ledere i politietaten er også utelatt. Videre kunne radikaliseringskontaktens politimestere og

nærmeste ledere bidratt til kunnskap rundt rammebetingelser og prioritering av det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Studien går heller ikke i dybden på ulike forebyggende strategier med tilhørende tiltak som benyttes av radikaliseringskontaktene og deres samarbeidsaktører. Det ville vært interessant å ha kunnet analysert effekten av disse i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Av ovennevnte grunner lot dette seg ikke gjøre. Til slutt utelates Nærpolitireformen. Dette til tross for at den kunne ha kastet lys over organisatoriske forhold som kjennetegner radikaliseringskontaktene. Grunnen til dette valget er, som tidligere nevnt, at studien baseres på politistrukturen med 27 politidistrikter (St.meld. nr. 42 (2004-2005):35).

1.7 Begrepsbruk

Forebygging forstås som «tiltak som settes i verk for å forhindre at lovbrudd skjer» (Gundhus, 2014:187).

Radikalisering viser til "en prosess der en person eller gruppe i økende grad aksepterer bruk av vold som virkemiddel for å nå politiske, ideologiske eller religiøse mål, og hvor voldelig ekstremisme kan bli en følge" (JBD, 2015:13).

SLT står for Samordning av Lokale kriminalitetsforebyggende Tiltak. SLT er «en overordnet modell for å skape en felles strategi for samordning mellom politi, kommune og andre lokale virksomheter i det kriminalitetsforebyggende arbeidet rettet mot barn og unge» (Gundhus, Egge, Strype og Myhrer 2008:37).

Voldelig ekstremisme brukes om "aktiviteten til personer og grupperinger som er villige til å bruke vold for å nå sine politiske, ideologiske eller religiøse mål" (JBD, 2015:13).

1.8 Struktur og innhold

Studien er organisert i syv kapitler. I kapittel to presenteres studiens betydning i lys av relevant forskning. Kapittel tre vektlegger studiens organisasjonsteoretiske tilnærming der hovedvekten tillegges instrumentelle og institusjonelle perspektiv. Forventninger til

empiriske funn presenteres tilknyttet hvert perspektiv. I kapittel fire redegjøres det for studiens forskningsstrategi og –design. I tillegg vil metodologiske valg og utfordringer rundt datainnsamlingsprosessen bli gjennomgått. Kapittel fem består av de empiriske funnene fra syv intervjuer, og vil fungere som studiens analytiske grunnlag. I kapittel seks besvares studiens problemstilling gjennom drøfting og tolkning av det empiriske datagrunnlaget, basert på teorien som presenteres i kapittel tre. I kapittel syv avrundes studien med en oppsummering av studiens hovedfunn. Implikasjoner av funn vektlegges. Deretter presenteres forslag til videre forskning. Avslutningsvis følger studiens konklusjon.

2 Studiens betydning i lys av tidligere forskning

I det følgende presenteres studiens relevans opp mot tidligere forskning (Kvale og Brinkmann, 2015:142). Forebygging av radikaliserings, voldelig ekstremisme og terrorhandlinger er blitt store forskningstemaer blant forskere i Norge de siste femten årene. Dette skyldes utviklingstendenser og begivenheter nasjonalt og internasjonalt. Utløsende hendelser har særlig vært flyangrepene mot World Trade Center 11. september 2001 og terrorhandlingene som fant sted i Norge 22. juli 2011 (NOU 2012:14:46).

Fremmedfiendtlig vold og rasistiske ungdomsmiljøer på 90-tallet, spesielt i Brumunddal, Kristiansand og Oslos to bydeler Nordstrand og Bøler, var starten på en rekke forskningsprosjekter med forebyggende arbeid som siktemål (Bjørge og Gjelsvik, 2015:41). Et sentralt bidrag var forskningsrapporten *Velstandsbydelen og rasisme: hva ble gjort for å løse opp et høyreekstremt ungdomsmiljø på Nordstrand i Oslo: 1994-1997* publisert av Yngve Carlsson og Hermann von der Lippe (1997) (gjengitt i Bjørge og Gjelsvik, 2015:45). Rapporten beskrev og analyserte årsaker til problemer, iverksatte tiltak, og effekten av disse (Bjørge og Gjelsvik, 2015:45). Et annet viktig bidrag var boken *Vold, rasisme og ungdomsgjenger: Forebygging og bekjempelse* publisert av Bjørge og Carlsson i 1991 (gjengitt i Bjørge og Gjelsvik, 2015:47). Boken tar for seg hovedstrategier for forebygging av vold og kriminalitet med et spesielt fokus mot forebygging av rasistisk vold og gjengproblemer. Boken har utviklet en metode for kartlegging av lokale kriminalitetsproblemer. Bruken av denne metoden kan høste kunnskap som kan forenkle prosessen rundt det å iverksette lokale forebyggende handlingsstrategier (Bjørge og Gjelsvik, 2015:48). Bjørge og Gjelsvik (2015) løfter boken frem som relevant for dagens forebyggende arbeid (s. 48). I 2011 publiserte Tore Bjørge og Tor-Geir Myhrer forskningsrapporten *Forebygging av terrorisme og annen kriminalitet* (Bjørge og Myhrer, 2011). I rapportens første del: *Strategier for forebygging av terrorisme*, legger de frem en modell for forebygging av terrorisme som også er anvendbar for andre kriminalitetstyper. Formålet er å utarbeide en bedre helhetlig modell for forebygging av kriminalitet enn de allerede eksisterende modellene på fagfeltet: den sosiale, den situasjonelle og den strafferettslige forebyggingsmodellen (Bjørge, 2015:6). Forskningsrapporten resulterte i boken *Strategies for Preventing Terrorism*, publisert av Bjørge i 2013 (gjengitt i Bjørge, 2015:6).

Flere studier om diskursen rundt fagfeltet forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme er også blitt publisert. I 2011 publiserte for eksempel Ketil LaForce (2011)

masteroppgaven *Politiinnsats mot voldelig radikaliserings og islamistisk ekstremisme. En sammenlignende studie av utvalgte danske, nederlandske og norske politiavdelinger* ved PHS. Studiens funn viser at politiavdelingenes innsats i stor grad var styrt av et etterretningsbehov, fremfor at etterretningsopplysninger styrte innsatsen til politiets forebyggende arbeid mot voldelig radikaliserings og islamistisk ekstremisme (s. 1). I 2013 offentliggjorde Inger Marie Sunde (2013) forskningsrapporten *Forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme på internett*, også ved PHS. Studien forsker på Anders Behring Breivik og Profetens Ummahs bruk av sosiale medier. I lys av dette skisseres politiets utfordringer og muligheter i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme på internett (s. 9). Eirik Øvre Thorshaug (2014) har også bidratt til forskning innen fagfeltet med masteroppgaven *Forebyggingsstrategier mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Hva virker? En gjennomgang av nyere forebyggingslitteratur*, publisert ved Universitetet i Oslo. Studien undersøker hvorvidt det eksisterer forskning om forebyggingsstrategier som i realiteten virker. Studien tar utgangspunkt i forebyggingslitteratur knyttet opp mot terrorforskning i perioden mellom 2007-2014. Funn viser «manglende data som bygger på solid metodebruk, god empiri og studier over tid» (s. v). Et annet relevant bidrag i arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme er rapporten *Preventing Terrorism and Countering Violent Extremism and Radicalization that Lead to Terrorism: A Community-Policing Approach* (2014), publisert av Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE). Rapporten er en veiledningsmanual hovedsakelig tiltenkt politiet i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings, voldelig ekstremisme og terrorisme (OSCE, 2014:18).

Et satsningsområde som følger handlingsplanen mot radikaliserings og voldelig ekstremisme 2014 er økt forskning. Planen påpeker et behov om økt kunnskap om radikaliserings og voldelig ekstremisme, og videreformidling av relevant forskning. Effektivt forebyggende arbeid, radikaliseringsprosesser og motivasjonsfaktorer er områder som løftes frem (JBD, 2014:17-19). I det følgende presenteres to relevante forskningsprosjekter som springer ut fra handlingsplanen. Det ble etterlyst en kunnskapsoppsummering om forskning på forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Oppdraget ble i januar 2015 tildelt Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI) ved PHS og Tore Bjørge og forsker Ingvild Magnæs Gjelsvik, og hadde utgangspunkt i tiltak nummer én i handlingsplanen for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme 2014. Forskningsprosjektet munnet ut i rapporten *Forskning på forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme. En kunnskapsstatus*,

publisert våren 2015 (Bjørge og Gjelsvik, 2015, JBD, 2014:20). Rapporten gir en oversikt over norsk forskning på høyre- og venstreekstremisme, militant islamisme, fremmedkrigvirksomhet og terrorisme. Det identifiseres også kunnskapshull. Økt kunnskap om fremmedkrigere fra Norge, hatkriminalitet, og hatretorikk og trusler på internett gjør seg gjeldende. Rapporten viser også til tidligere forskningen om forebygging av voldelig høyreekstremisme i Norge, som løftes frem som aktuell for dagsaktuelle utfordringer i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Kunnskapsoppsummeringen er et bidrag til forebyggende aktører innen fagfeltet (Bjørge og Gjelsvik, 2015:7-9; JBD, 2014:17).

Med utgangspunkt i tiltak nummer to i handlingsplanen ble det påpekt et behov for kartlegging av det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme i kommunene (JBD, 2014:17). Oppdraget var fra KS, og ble iverksatt i 2014 ved Norsk Institutt for by- og regionforskning (NIBR) ved Høgskolen i Oslo og Akershus, i samarbeid med Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) (Lid, Winsvold, Søholt, Hansen, Heierstad, Klausen 2016:12:1). Forskningsprosjektets resultater ble publisert 2016 i rapporten *Forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Hva er kommunenes rolle?* (Lid m. fl., 2016:12:1). Rapporten bygger på funn fra fem norske kommuner (Fredrikstad, Kristiansand, Larvik, Oslo og Sarpsborg) og deres samarbeidsaktører. Det ble også holdt tre utviklingsverksteder hvor 31 kommuner deltok. Rapporten belyser utfordringer kommunene står overfor i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme, og hva de gjør sammen med andre aktører for å forebygge (Lid, 2016:1). I denne studien fremheves hovedfunn relevant for studiens problemstilling. En hovedutfordring til kommuneansatte er mangel på kunnskap til å identifisere personer i kommunene som er i faresonen for, eller på vei inn i radikaliseringsprosessen (Lid m. fl., 2016:12:9). I tillegg opplever kommunene dårlig informasjonsutveksling fra lokalt politi og PST (Lid m. fl., 2016:12:13). Funnene henviser til et allerede etablert samarbeid mellom kommune, politi og PST i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Samarbeidet mellom kommune og lokalt politi oppleves hovedsakelig som godt. Ansvarsfordelingen mellom politiets radikaliseringskontakter og SLT-koordinator oppleves til tider som uklar. Et behov for rolle- og ansvarsfordeling har gjort seg gjeldende. Det er et ønske om avklaring om hvem som har ansvar for hva, overfor hvem (Lid m. fl., 2016:12:14). Kommunene ytrer et behov for å bygge opp kompetanse rundt fagfeltet radikaliserings og voldelig ekstremisme (Lid m. fl., 2016:12:19). Det kan antas at studiens empiriske funn kan sees i sammenheng med

resultatene fra forskningsprosjektet *Forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Hva er kommunenes rolle?* (Lid m. fl., 2016:12). Empirisk sett kan studiens konklusjon bidra til økt forskningsbasert kunnskap rundt den akademiske litteraturen om det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Jeg håper at denne studiens funn være til inspirasjon for videre forskning (Kvale og Brinkmann, 2015:142).

3 Teori og forventninger til empiriske mønstre

Hovedvekten i dette kapittelet tillegges det instrumentelle og det institusjonelle perspektivet. Den instrumentelle tilnærmingen er opptatt av formell struktur, mens den institusjonelle tradisjonen retter oppmerksomheten mot kulturelle trekk innenfor organisasjoner (Fimreite m. fl., 2014:29). Perspektivene vil både hver for seg, og i fellesskap, kunne bidra til å besvare studiens problemstilling om hva som kjennetegner politiets radikaliseringskontakters organisatoriske forhold, samarbeidsrelasjoner og informasjonsmønstre, og hva som kan forklare dette. I forlengelsen av hvert perspektiv fremlegges forventninger til empiriske funn, relatert til studiens to perspektiver (Lango, 2014:206).

3.1 Det instrumentelle perspektivet

3.1.1 Introduksjon

Utgangspunktet for den instrumentelle tradisjonen er oppfatningen av at offentlige organisasjoner skal utføre oppgaver som regnes viktige for samfunnet. Organisasjoner kan således forstås som instrumenter for oppnåelse av samfunnsviktige mål, eksempelvis forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme. Et karakteristisk trekk er at organisasjonene ses på som et redskap tilgjengelig for lederne (Christensen m. fl., 2015:34; JBD, 2014:7). Instrumentalitet kan komme til uttrykk ved at aktører utfører oppgaver formålsrasjonelt etter mål-middel-vurderinger. Det vil si at tilgjengelige virkemidler iverksettes ut fra fastsatte mål basert på vurderinger av mulige effekter og resultat. Instrumentalitet kan også komme til syne gjennom organisasjonsstrukturen ved at strukturen i likhet med formålsrasjonalitet er utarbeidet etter mål-middel-vurderinger, som i neste omgang påvirker aktørers handlingsvalg og mulighet til realisering av mål (Christensen m. fl., 2015:34). Formålsrasjonalitet og organisasjonsstruktur tillegges stor vekt som verktøy for politiets radikaliseringskontakter (Christensen m. fl., 2015:35). I tillegg skiller det instrumentelle perspektivet mellom to varianter: en hierarkisk variant og en forhandlingsvariant. Forskjellen på variantene vil bli belyst nedenfor da det forventes at variantene berører studiens problemstilling (Christensen m. fl., 2015:35).

3.1.2 En hierarkisk variant og en forhandlingsvariant

Innenfor den hierarkiske varianten sees organisasjonen på som enhetlig. Ledelsens rolle og måloppnåelse står sentralt. Det forventes at leder gjennom hierarkisk styring har inngående kunnskap om mål-middel-vurderinger. Hierarki vil si over- og underordning innenfor vertikale nivåer i en organisasjon. I en hierarkisk struktur har leder rett til å bruke makt ved å kommandere og instruere sine ansatte for måloppnåelse. Dette skjer ved at informasjonsflyten strømmer ovenfra og ned. Motsatt går informasjon oppover i form av rapporteringsrutiner. Den hierarkiske varianten kan oppfattes som urealistisk med henblikk på leders evne til å skaffe seg oversikt over alle mål, så vel som mål-middel-vurderinger (Christensen, 1994:23-25; Christensen m. fl., 2015:35,38,44). Politiledelse handler om å få sine medarbeidere til å løse oppgaver og nå mål. Politietaten kjennetegnes av en stram hierarkisk struktur med ledere på overordnet og underordnet nivå. Strukturen preges av tydelige kommandolinjer og en nedoverrettet beslutningsvei (Glomseth, 2015:154; Granér og Kronkvist, 2014:61,76). På den ene siden kan politiledere ut fra gradssystemet utøve makt ved å instruere eller beordre sine ansatte, hvorpå politiansatte plikter å adlyde ordren (Alminnelig tjenesteinstruks for politiet (politiinstruksen) 1990: § 1-3, § 6-1). På den andre siden har de underordnede en høy grad av selvbestemmelse (Bjørkelo og Gundhus, 2015:37; Granér og Kronkvist, 2014:70). Innenfor det instrumentelle perspektivet benyttes også den mer moderate forhandlingsvarianten som utfyller begrensningene som fremkommer i den hierarkiske varianten. Det gjelder særlig når delvis uforenelige mål og interesser eller ulik kunnskap gjør seg gjeldende blant underenheter og posisjoner i en organisasjon. Varianten åpner opp for forhandlinger og kompromisser blant aktørene. For den enkelte aktør vil det være en umulig oppgave å oppnå resultater på egenhånd (Christensen m. fl., 2015:35; Fimreite m. fl., 2014:30).

3.1.3 Konsekvenslogikk – formålsrasjonelle handlinger

Den underliggende handlingslogikken innenfor den instrumentelle tradisjonen er formålsrasjonelle handlinger tuftet på mål-middel-vurderinger, også kalt konsekvenslogikk. Formålsrasjonelle handlinger skiller mellom fullstendig rasjonalitet og begrenset rasjonalitet. Ved fullstendig formålsrasjonalitet har aktører tydelige mål, oversikt over alle tilgjengelige virkemidler, og inngående kunnskap om resultater av beslutninger som blir tatt. Aktører velger her det virkemiddelet som vil føre til størst grad av ønsket måloppnåelse (Christensen m. fl., 2015:37). Ifølge Christensen m. fl., (2015) er fullstendig formålsrasjonalitet lite

realistisk og en umulig oppgave. Det gjelder spesielt innenfor komplekse organisasjoner med ulike hensyn, som i politiet. Formålsrasjonelle handlinger knyttes derfor i større grad til begrenset rasjonalitet hvor det foreligger uklare mål med en noe usikker informasjon om virkemidler og konsekvenser (s. 37). Herbert Simon (1947) (gjengitt i Christiansen m. fl., 2015) har forsket på menneskers beslutningsatferd i organisasjoner. Som en oppveidende faktor til den fullstendige formålsrasjonelle «economic man» definerer han «administrative man». «Administrative man» handler innenfor en fastsatt strukturell ramme, med ufullstendig kunnskap om virkemidler og konsekvenser (s. 37). I enkelte enheter i politietaten forholder ansatte seg til rigide regelsystemer med detaljerte oppgaver, som innenfor etterforskningsarbeidet. Motsatt arbeider andre etter utydelig regelverk og diffuse mål, som for eksempel ved forebygging. Den spesifikke utformingen er vanskelig å fastslå, og må tolkes av den enkelte (Bjørkelo og Gundhus, 2015:37; Granér og Kronkvist, 2014:56,76). Bjørkelo og Gundhus (2015) begrunner uklare mål og svakt regelverk med at kompleksiteten i etatens ulike oppgaver krever en høy grad av selvstendighet i beslutningstaking underordnede men begrunnes også med at politiledere skal kunne påvirke politietatens resultater (s. 37). Ifølge Christensen m. fl. (2015) medfører ikke begrenset rasjonalitet nødvendigvis til irrasjonelle handlingsvalg. Virkemidler velges ut fra foreliggende informasjon som antas å gi tilfredsstillende grad av måloppnåelse (s. 37).

3.1.4 Formell organisasjonsstruktur i lys av rolleforventninger og samarbeid

Innenfor det instrumentelle perspektivet vektlegges en formell organisasjonsstruktur bestående av hierarkisk struktur. Hvem som bør eller skal gjøre hva, og hvordan arbeidsoppgaver skal utføres fremgår av organisasjonsstrukturen. Strukturen er sammensatt av formelle posisjoner eller roller som aktørene besitter, og hvilke enheter tilhører. Det innebærer at forventningene til aktørene er upersonlige. Også gitte normer gjenspeiles i strukturen og eksisterer uavhengig av aktørene som til enhver tid innehar posisjonene. Normene legger også føringer for utøvelse av arbeidsoppgaver gjerne nedtegnet i en arbeidsinstruks. De beskriver imidlertid ikke uten videre aktørers faktiske tenke- og handlemåte (Christensen m. fl., 2015:38,43). I det instrumentelle perspektivet baserer organisasjonsstrukturen på Weber (1922) (gjengitt i Christensen m. fl., 2015) sin byråkratiske organisasjonsform. Strukturen preges av en regelstyrt organisasjon med formål å kontrollere sine aktører (s.38). Dette gjenspeiles i den hierarkiske strukturen i politietaten hvor ledere på over- og undernivåer innehar avgrensede ansvarsområder overfor sine ansatte (Granér og

Kronkvist, 2014:61).

På bakgrunn av ulike underenheter betraktes hierarkiske organisasjoner også som heterogene, med koalisjoner hvor aktørene gjerne preges av interessekonflikter grunnet ulike mål. I koalisjoner handler gjerne aktører formålsrasjonelt ut fra sin respektive enhets interesse, og den instrumentelle forhandlingsvarianten med komprimer og tautrekking står sentralt. Beslutninger og resultater preges ofte av andreparts interesser og gjøremål. Etablering av en velfungerende koalisjon er sentralt, hvor organisering og beslutningstaking først og fremst påvirkes av interesser og ressurser hos de enkelte aktørene. På tilsvarende måte kan aktører fra en offentlig organisasjon inngå i koalisjoner med annen offentlig eller privat sektor. For best mulig måloppnåelse er gjerne den handlende aktør avhengige av den andre parts virke som også har egne interesser og mål (Christensen m. fl., 2015:36,45). Politietaten bærer preg av å være en heterogen etat med komplekse oppgavene spredt til vidt forskjellige underenheter, hvor det også eksisterer uklare og delvis konfliktfylte mål. Konsekvensene er blant annet at ulike underenheter organiseres slik at mål og praksis i én seksjon kan arbeide direkte mot mål og praksis i en annen (Bjørkelo og Gundhus, 2015:36; Granér og Kronkvist, 2014:56).

Et karakteristiske trekk ved Webers organisasjonsform er samordning. Ved utformingen av samfunnsviktige mål stiller den hierarkiske strukturen krav til samordning innad i en organisasjon, så vel som mellom organisasjoner. Dette innebærer at kapasiteten til offentlig, privat og frivillig sektor knyttes sammen. Et eksempel på dette er det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (Christensen m. fl., 2015:38; Fimreite m. fl., 2014:23; JBD, 2014:7). For å oppdage personer og miljøer som står på kanten til å bli radikaliseret i en voldelig retning spiller flere aktører en sentral rolle. Eksempler er rektorer, lærere, SLT-koordinatorer, barnevernsansatte, representanter fra NAV og religiøse ledere (Bjørgero, 2015:218; Gundhus, 2015:197,200; JBD, 2015:19; Stave, 2015:350).

Christensen og Lægreid (2008) (gjengitt i Rykkja, 2014) deler begrepet samordning inn i horisontal, vertikal, ekstern og intern samordning. Den horisontale samordningen angår knytninger mellom statlige organisasjoner og sektorer. Intern horisontal samordning innebærer samarbeid mellom virksomheter i forskjellige sektorer innenfor stat eller forvaltning, mens ekstern horisontal samordning retter fokuset mot samspillet mellom offentlige organisasjon og privat eller frivillig sektor. Den vertikale samordningen peker på hierarkiske styringslinjer. Intern vertikal samordning gjelder samspillet mellom departement og underliggende etater innenfor gitte sektorer. Ekstern vertikal samordning angår

samordning mellom myndigheter på ulike forvaltningsnivåer, som overnasjonalt, nasjonalt og lokalt. Denne studien retter fokuset mot samordningen mellom politiets radikaliseringskontakter og PST, som begge knyttes til intern vertikal samordning. I tillegg vektlegges samordningen mellom politiets radikaliseringskontakter og lokale samarbeidsaktører, som faller inn under den interne horisontale samordningen (s. 129). Den hierarkiske samordningen representerer også en nettverksstruktur som fungerer i «skyggen av hierarkiet». I nettverksstrukturen møtes relevante aktører til samarbeid gjerne på grunn av utfordrende saker som krever samarbeid på tvers av samfunnssektorer. Et eksempel på dette er det samarbeidende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme (Christensen m. fl., 2015:41-42; JBD, 2014:7; JBD, 2015:19).

Samspillet i samordning kan utøves gjennom ulike ordninger, gjerne basert på standardiserte faktorer (Fimreite m. fl., 2014:24). I samarbeidsmodellen «A Model for Interdisciplinary Collaboration» fremhever Bronstein (2003) ni samarbeidsfaktorer formålstjenlige for samarbeidende aktører (s. 303). Studien retter fokus mot tre av faktorene, gjensidig avhengighet, felles målsettinger og strukturelle betingelser, som jeg mener er egnet for analyse og tolkning av studiens andre forskningsspørsmål som omhandler samarbeid og informasjonsflyt mellom radikaliseringskontakter og PST, og lokale samarbeidsaktører. Med gjensidig avhengighet refererer Bronstein til samspillet mellom yrkesutøvere der aktørene er avhengig av hverandre for felles måloppnåelse. Gjensidig avhengighet kjennetegnes av muntlig kommunikasjon og respekt for samarbeidsaktører. Kunnskap om hverandres profesjonelle rolle og fagkompetanse står sentralt med en hensiktsmessig utnyttelse (Bronstein, 2003:299). Samarbeidsfaktorens felles målsetting viser til en samkjørt ansvarsfordeling for å lykkes med måloppnåelsen i samarbeidet. Gjensidig forståelse for samarbeidet og forankring av felles mål, løftes frem som hovedkriterier for et suksessfullt samarbeid (Bronstein, 2003:301). Strukturelle betingelser viser til strukturelle utfordringer som kan påvirke samarbeidet. Det være seg tid til rådighet og fysiske omgivelser (Bronstein, 2003:303).

3.1.5 Forventninger til det instrumentelle perspektivet

Ut fra den instrumentelle tradisjonen, hvor ledelse og hierarkisk organisasjonsstruktur står sentralt, forventes følgende til empiriske funn:

- Radikaliseringskontakter ansatt i annen stilling, der radikaliseringskontaktstillingen kommer som ekstraansvar, vil være påvirket av organisatorisk plassering i den hierarkiske organisasjonsstrukturen
- Radikaliseringskontakter som vil være aktivt styrt av nærmeste leders hierarkiske lederstil, med inngående kunnskap om mål-middel-sammenhenger
- Radikaliseringskontakter som arbeider ut fra diffuse mål, og dermed har et ufullstendig bilde over mulige tiltak, såvel som konsekvensene av disse
- Radikaliseringskontakter som har inngått koalisjoner med andre enheter i politidistriktet for best mulig måloppnåelse av tiltak 13
- Radikaliseringskontakter som vil være i samarbeidsforhold både med PST og lokale samarbeidsaktører i det forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme

3.2 Det institusjonelle perspektivet

3.2.1 Introduksjon

Mens det instrumentelle perspektivet ser på formelle normer og strukturer som virkemidler for måloppnåelse, tar det institusjonelle perspektivet hensyn til organisasjonskulturen og hvordan den påvirker livet innad i en organisasjon (Christensen m. fl., 2015:14).

Innledningsvis vil jeg presentere organisasjonskulturens betydning. Videre redegjør jeg for den kulturelle handlingslogikk som passende atferd, da den kan bidra til å belyse studiens problemstilling med hovedvekt på stivhengige prosesser og institusjonelt lederskap (Christensen m. fl., 2015:52).

3.2.2 Organisasjonskultur

Innenfor den institusjonelle tradisjonen forbindes organisasjonskultur med uformelle normer og verdier. Disse utvikles over tid innad i en formell organisasjon og tilegnes aktørene gjennom opparbeidet erfaring, gjerne i daglig arbeid med kolleger (Christensen m. fl.,

2015:27,52). Av Johannessen (2013) blir politikulturen definert som

«de komplekse og dynamiske organisasjonsprosesser som utgjør den hverdagslige praksis som foregår helt konkret i politiorganisasjonen. Politiets organisasjonskulturer er med andre ord måter å handle, tenke, snakke og utøve arbeid på i politiorganisasjonen» (s. 29).

Glomseth (2015) beskriver politikultur som styrende for atferd og prioritering, en rettesnor på hva som er akseptert politiarbeid innenfor politidistrikter, fagområder og tjenestesteder (s. 54). Ifølge Bang (2013) forteller verdiene oss noe om hva som oppfattes som viktig, verdifullt, og som etterstrebtes. Normene på sin side representerer forventninger om bestemte holdninger, oppførsel og handlinger fra aktørene (s. 331). I motsetning til det instrumentelle perspektivet hvor formelle normer gjerne kan synliggjøres i form av en arbeidsinstruks eller et organisasjonskart, er det innenfor det institusjonelle perspektivet vanskelig å spore organisasjonskulturen da den «sitter i veggene» (Christensen m. fl., 2015:53).

Den underliggende handlingslogikken innenfor den institusjonelle tradisjonen definerer March og Olsen (1989) (gjengitt i Christensen m. fl., 2015) som «logikken om passende atferd». Til forskjell fra det instrumentelle perspektivet hvor aktører handler ut fra en rasjonell konsekvenslogikk, vil aktører innenfor det institusjonelle perspektivet foreta handlingsvalg basert på erfaring om hva som har fungert tidligere, eller hva som fremstår som passende og fornuftig å gjøre (s. 54). Slik oppførsel kalles for «matching». Aktører benytter seg da av kulturelle normer for å kartlegge hvilken situasjon man står i, og hvilken rolle man skal fylle. Med denne bakgrunnen avklares forventninger og forpliktelser som ligger i rollen ut fra oppstått situasjon. På denne måten utvikles det en moralsk ramme for hva som anses som passende holdninger og atferd, også beskrevet som korpsånd (Christensen m. fl., 2015:54). Kulturelle rettesnorer står også sterkt innad i den hierarkiske politietaten. Eksempler på dette er ordens- og etterforskningsavdelinger, administrative enheter, og ledernivåer (Granér og Kronkvist, 2014:58).

3.2.3 Stiavhengighet og historisk ineffektivitet

En sentral del av det institusjonelle perspektivet preges av stiavhengighet og historisk ineffektivitet. Stiavhengighet innebærer at kulturelle normer og verdier som dannes i en organisasjons innledende år, vil prege organisasjonens kulturelle utviklingsveier. Mål som etableres i en organisasjons begynnende fase vil finne en sti som følges, og vil prege organisasjonen sterkt senere. Stien er ikke uten videre endringsvillig, tross skiftninger i omgivelsene. Tidligere beslutninger kan legge føringer for dagsaktuelle beslutninger (Christensen m. fl., 2015:61; Fimreite m. fl., 2014:29-30). Et eksempel er den manglende prioriteringen av det kriminalitetsforebyggende arbeidet i politietaten, et politisk krav siden Politirulleutvalget i 1981 fremla Nærpolitimodellen med ti grunnprinsipper for norsk politi (NOU (1981). *Politiets rolle i samfunnet: Delutredning 1*. Universitetsforlaget, nr. 35:13-16). Prinsipp nummer ni sier at «politiet skal prioritere mellom sine oppgaver og legge hovedvekten på forebyggende virksomhet» (NOU 1981:35:15). Forsøket på å integrere forebygging i hele virksomheten har fått lite gjennomslagskraft (Granér og Kronkvist, 2014:72). Stiavhengige prosesser gir både muligheter og begrensninger for aktører i en organisasjon. På den ene siden skaper stiavhengighet en form for stabilitet og retning i uformelle normer og verdier, noe som bidrar til at aktørene lettere forstår den eksisterende kulturelle rammen for hva som defineres som passende atferd. På den andre siden fungerer stiavhengigheten som treghet ved at tidligere praksis legger begrensninger på fremtidige muligheter. Aktørene møter da innskrenket fleksibilitet. Konsekvensene kan bli problematiske ved store endringer, særlig hvis gapet mellom oppstått problem og den fastgrodde kulturen øker (Christensen m. fl., 2015:61-62; Fimreite m. fl., 2014:205). Ifølge Selznick (1957) (gjengitt i Christensen m. fl., 2015) skjer det en institusjonaliseringsprosess. Når en formell organisasjon utvikler uformelle normer og verdier, fører det til at uformelle normer får institusjonelle trekk. Konsekvensene er fleksibilitet og tilpasningsevne overfor nye krav. Samtidig tilegnes nye og sårt trengte kvaliteter, som kan lette gjennomførelsen av arbeidsoppgaver (s. 52-53). Stiavhengighet retter seg også mot den ekspertisen en organisasjon satser på. Kostnadene blir for høye ved stor grad av endring, og defineres av March og Olsen (1989) (gjengitt i Christensen m. fl., 2015) som historisk ineffektivitet. I disse situasjonene er ikke en organisasjon i stand til å leve opp til omgivelsenes effektivitetskrav. Det reageres for tregt på endrede handlingsbetingelser, oppståtte problemer, og krav fra ledelsen (s. 62).

3.2.4 Det institusjonelle lederskapet

Instrumentell styring forbindes med et lederskaps forsøk på å beslutte, kontrollere, og påvirke ansattes atferd ut fra formelle rammer og mål (Christensen m. fl., 2015:123). Innenfor den institusjonelle tradisjonen fremhever Selznick (1957) (gjengitt i Christensen m. fl. 2015) betydningen av at lederskapet også bidrar til en integrering av ansatte gjennom opplæring (s. 127). Kompetanseutviklingen i politietaten må utvikles i takt med et kriminalitetsbildet i stadig endring (Glomseth, 2015:146). Det vektlegges at politiledere bidrar til kompetanseutvikling på arbeidsplassen gjennom tilrettelegging av læring og utvikling (Glomseth, 2015:154).

3.2.5 Forventninger til det institusjonelle perspektivet

Med bakgrunn i det institusjonelle perspektivet, hvor organisasjonskultur og institusjonelt lederskap står i sentrum, forventes følgende til studiens funn:

- Politietatens manglende prioritering av det forebyggende arbeidet vil føre til innskrenket fleksibilitet for radikaliseringskontaktene
- Ansettelse av radikaliseringskontakter i full stilling vil koste for mye for politidistriktene
- Radikaliseringskontakter løser kulturelle utfordringer ved å foreta handlingsvalg basert på hva som fremstår som viktig og fornuftig å gjøre
- At radikaliseringskontaktene får relevant opplæring og oppfølging av PST
- At nærmeste leder tilrettelegger for radikaliseringskontaktens kompetanseutvikling på arbeidsplassen

4 Metodologisk fremgangsmåte⁴

4.1 Introduksjon

Kvalitativ casestudie som fremgangsmåte har vist seg best egnet til å gi dybdekunnskap om studiens problemstilling som er: Hva kjennetegner politiets radikaliseringskontakters organisatoriske forhold, samarbeidsrelasjoner og informasjonsmønstre, og hva kan forklare dette? Semi-strukturerte dybdeintervjuer av syv radikaliseringskontakter fra syv ulike politidistrikter ble derfor gjennomført som metode for datainnsamlingen (Kvale og Brinkmann, 2015:42,83; Ringdal, 2013:107-108). Et forskningsprosjekts gyldighet og troverdighet påvirkes av metodologiske valg og utfordringer gjennom hele forskningsprosessen. Det er sentralt å være seg bevisst at enhver metode har fordeler og ulemper. Det finnes gjerne andre fremgangsmåter for å belyse en problemstilling (Everett og Furuseth, 2012:128). Jeg vil derfor innledningsvis i dette kapitlet presenteres casestudie som forskningsdesign. Hovedvekten vil bli lagt på fremgangsmåten og metodiske valg, knyttet til datainnsamlingsprosessen, etterfulgt av metodologiske utfordringer og egne betraktninger rundt forskningsprosessen.

4.2 Casestudie som forskningsdesign

Problemstillingen søkes besvart ved å gjennomføre en dyptgående undersøkelse ved hjelp av radikaliseringskontaktens erfaringer, opplevelser og beskrivelser. En slik kvalitativ tilnærmingen retter seg mot casestudie som forskningsdesign (Kvale og Brinkmann, 2015:156; Ringdal, 2013:107-108). En casestudie inneholder gjerne få antall enheter som inngår som en del av en større enhet. Et eksempel på dette er studiens radikaliseringskontakter som representerer en del av politietaten (JBD, 2014:20; Ringdal, 2013:107; Thagaard, 2013:56). Ifølge Stake (1995) (referert i Ringdal, 2013) blir casestudier brukt som forskningsdesign i studier der formålet er å tolke og forstå kompleksiteten i fenomenet som studeres med fokus på det spesielle fremfor det generelle (s. 171). Casestudie, som design, egner seg således godt i denne studien av politiets radikaliseringskontakter. Målet med studien er å skape større innsikt og forståelse av radikaliseringskontaktens livsverden belyst ved bruk av teoretisk lesning. Dette innebærer at empiriske funn vil bli avgrenset, analysert og tolket basert på teoretisk tolkning. Studien har ikke som siktemål å

⁴ Deler av dette kapitlet baseres på studiens prosjektskisse SAMPOL 607, feltmetodikk: Politisk kartlegging i felt, våren 2015.

utvikle eksisterende teori, derimot anvende instrumentelle og institusjonelle tilnæringer til å forklare og forstå empirisk materiale (Andersen, 2013:71; Kvale og Brinkmann, 2015:268).

4.3 Datainnsamlingsprosessen

4.3.1 Semi-strukturerte dybdeintervjuer

Hovedkilden til studiens datainnsamling består av kvalitative intervjuer av sentrale fagpersoner. Avgjørelsen om å gjennomføre semi-strukturerte dybdeintervjuer ble tatt med det formål å kunne forstå politiets radikaliseringskontakter ut fra deres perspektiv (Kvale og Brinkmann, 2015:42). Det skilles mellom ustrukturerte intervjuer, som ligner på en samtale, og semi-strukturerte dybdeintervjuer hvor det på forhånd er utarbeidet en intervjuliste (Bryman, 320-321). Forut for intervjuene ble en intervjuliste med ferdig formulerte åpne og lukkede spørsmål utarbeidet med bakgrunn i studiens teoretiske perspektiver. Formålet med intervjuelisten var å sikre at sentrale emner og spørsmål ble dekket under intervjuet (Kvale og Brinkmann, 2015:156,266; Ringdal, 2013:242-243). Intervjuelisten er vedlagt studien som vedlegg nummer fem. Bruken av intervjuform gir en nær relasjon til radikaliseringskontaktene og god innsikt i deres erfaringer og opplevelser. Informasjonen kunne så knyttes til studiens uavhengige variabler med det formål å analysere og tolke betydningen av det som ble sagt (Kvale og Brinkmann, 2015:22,268; Yin, 2014:110). Bakgrunnen for valget av semi-strukturert dybdeintervju er ønsket om å følge opp temaer, som kan komme til overflaten under intervjuene, og samtidig opprettholde en systematikk underveis. Å påse at temaer og spørsmål blir dekket, har betydning for funnenes validitet, da det muliggjør en sammenligning av intervjupersonenes svar i ettertid (Bryman, 2004:321; Kvale og Brinkmann, 2015:278).

4.3.2 Hvor mange deltakere behøves?

Til dette spørsmålet svarer Kvale og Brinkmann (2015): «Intervju så mange personer som det trengs for å finne ut det du trenger å vite» (s. 148). Med utgangspunkt i studiens problemstilling og teoretiske vinkling ble det foretatt et strategisk utvalg av syv radikaliseringskontakter. Utvalget var basert på radikaliseringskontaktens faglige bakgrunn så vel som min egen vurdering av deltakernes relevans for studien. En fellesnevner for deltakerne er at de alle er politiutdannet og jobber som radikaliseringskontakter.

Radikaliseringskontaktene har jobbet i politietaten mellom fem og tretti år, noe som har gitt dem inngående kunnskap om etaten til tross for interne forskjeller fra politidistrikt til politidistrikt. For å besvare studiens problemstilling oppleves derfor utvalget som nødvendig og tilstrekkelig. Formålet med studien er å se på det spesielle fremfor det generelle ved å innhente mest mulig kunnskap om radikaliseringskontaktens livsverden (Ringdal, 2013:171; Thagaard 2013:60).

Min stilling i politietaten gir en oversikt over politiets radikaliseringskontakter og en enkel tilgang til fagpersoner (Thagaard, 2013:66). Våren 2015 ble det sendt ut via e-post en uformell forespørsel om deltakelse til masteroppgaven til syv radikaliseringskontakter fra ulike politidistrikter. Fem av disse ga raskt positivt svar. To personer svarte ikke tross gjentatte forespørsler. Det ble derfor sendt ut forespørsel til ytterligere to radikaliseringskontakter, som svarte positivt. I henvendelsen ble det informert om studiens formål, problemstilling, konfidensialitet og frivillighetsprinsipp. Også at studien var blitt godkjent av Personvernombudet for forskning ved Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste. Etter positivt svar fikk radikaliseringskontaktene tilsendt via e-post et formelt samtykkebrev som også inneholdt ovennevnte informasjon. Det vises til vedlegg nummer to (Kvale og Brinkmann, 2015:102-107; Thagaard, 2013:25-31). Grunnet private forhold måtte studien utsettes to semestre, noe som førte til frafall av tre radikaliseringskontakter. Sommeren 2016 ble derfor tre nye potensielle intervjupersoner kontaktet, også denne gangen ved utsendelse av en uformell e-post. Disse ønsket å stille til intervju, og fikk da tilsendt det formelle samtykkebrevet.

4.3.3. Gjennomføringen av intervjuer

Intervjuene ble gjennomført i perioden mellom 31. januar og 24. februar 2017.

Intervjupersonene fikk selv bestemme tid og sted for intervjuet. Seks intervjuer ble foretatt på respektive tjenestesteder i løpet av intervjupersonenes arbeidsdag. Ett intervju ble av praktiske årsaker gjennomført via telefon, også dette i intervjupersonens arbeidstid.

Intervjuene varte mellom femti minutter og to timer. Under intervjuene ble det tatt lydopptak, etter samtykke av intervjupersonene. Jeg oppfattet ikke at lydopptaket var et hinder for intervjupersonene under intervjuene. Hensikten med bruk av lydopptak var ønske om å kunne konsentrere meg under hele intervjuet uten notering underveis. Lydopptakene var en klar fordel ved transkriberingen av intervjuene. Alle opptakene var av god kvalitet.

Transkripsjonen ble gjennomført umiddelbart etter at intervjuene fant sted med påfølgende sletting av lydopptakene. Lydopptak og transkripsjonene ble oppbevart trygt på et låst rom i privat bolig (Kvale og Brinkmann, 2015:145,205-206,213; Thagaard, 2013:111-112).

Innledningsvis i intervjuene ble informasjonen gitt i samtykkebrevet og punktene i intervjuprosessen gjennomgått. Det vises til vedlegg tre. I tillegg introduserte jeg hovedtemaene, som jeg ønsket å gjennomgå, basert på studiens intervjuguide, vedlegg fire. Intervjupersonene, som ikke hadde signert samtykkebrevet forut for intervjuene, underskrev disse før intervjuene startet. Lydbåndet ble satt på etter den innledende introduksjonen. Under intervjuene støttet jeg meg til intervjulisten. Jeg opplevde at jeg fikk gjennomgått spørsmålene, som jeg ønsket svar på, samtidig som jeg åpnet opp for nye temaer av interesse (Kvale og Brinkmann, 2015:137,160). Svarene ble fortolket ved å stille kontrollspørsmål, som intervjupersonene bekreftet eller avkreftet. Mens intervjuet pågikk, foretok jeg løpende valg om hva jeg hadde behov for å spørre om og hvordan spørsmålene skulle bli stilt. Noen av intervjupersonene var vanskeligere å intervjuer enn andre, da det var krevende å holde stø kurs. Jeg gjorde da mitt ytterste for å styre intervjuet i tiltenkt retning (Kvale og Brinkmann, 2015:146-147). I intervjuene støttet jeg meg til Roulston (2011) (gjengitt i Kvale og Brinkmann, 2015), som er av den oppfatning, at intervjuer, som oppleves som mislykkede, også kan være verdifulle (s. 203). Etter hvert intervju ble jeg sikrere og mer komfortabel i min rolle som intervjuer. Intervjuene ble avrundet med en debriefing som inviterte til ytterligere kommentarer og spørsmål (Kvale og Brinkmann, 2015:161). Avslutningsvis ble alle intervjupersonene forespurt om samtykke til direkte sitatbruk i studien, noe enhver samtykket i. I tillegg fikk alle også tilbud om å få tilsendt transkripsjonen for gjennomlesning via epost og mulighet til å komme med rettelsener og tilføyelser. Tre av intervjupersonene ønsket dette.

4.3.4 Behandling av innsamlet data og analyse

Ifølge Kvale og Brinkmann (2015) finnes det ingen korrekt oversettelse fra muntlig til skriftlig form. For å gjøre intervjumaterialet klar til analyse og tolkning, ble alle intervjuene transkribert ordrett, noe som utgjorde 120 sider med tekst. Intervjuene ble transkribert på bokmål, da ingen av intervjupersonene snakker nynorsk. Digresjoner, som ikke hadde noe med temaene å gjøre, ble transkribert. Pauser og non-verbale uttrykk ble bevisst utelatt (s. 207-208, s. 212). På grunn av hensynet til konfidensialitet ble intervjupersonenes navn,

tjenestested og politidistrikt utelatt fra transkriberingen. Det ble ikke stilt sensitive spørsmål verken til intervjupersonenes rolle, deres tanker eller andre forhold, som ble nevnt i intervjuet (Kvale og Brinkmann, 2015:211,213).

Ved analyse av empiriske funn ble den induktive analysemetode benyttet. Hensikten med å bruke denne tilnærmingen var å få en inngående forståelse av studiens uavhengige variabler. Dette for å identifisere mønstre og nyanser, og å formulere forklaringer ut fra empiriske funn basert på studiens teoretiske tilnærming (Kvale og Birkmann, 2015:224; Thagaard, 2013:187). Deretter leste jeg gjennom transkripsjonene for å få et overblikk over informasjonsmengden. Jeg foretok så en datareduksjon ved å skrive et sammendrag fra hver enkel transkripsjon. Det ble foretatt en meningsfortetning av sammendragene strukturert under de uavhengige variablene som forberedelse til tolkning av funnene. I arbeidet med meningskonsentreringen ble det utarbeidet dominerende funn. Materialet ble da lettere å håndtere ved at det ga en bedre oversikt over studiens hovedfunn og nyanser (Kvale og Brinkmann, 2015:206,230-232; Larsen, 2007:60,69).

4.4 Metodologiske utfordringer

4.4.1 Studiens validitet og reliabilitet

Validitet og reliabilitet er viktige begreper som benyttes i forbindelse med drøfting av en forsknings troverdighet og kvalitet. Disse begrepene spiller en stor rolle gjennom hele forskningsprosessen (Kvale og Brinkmann, 2015:276-277). Validitet forstås som forskningens gyldighet, og dreier seg om hvorvidt studiens intervjumetode og innsamlet datamateriale er egnet for å kunne besvare valgte problemstilling (Everett og Furuseth, 2012:135; Kvale og Birkmann 2015:276; Larsen, 2007:80). Reliabilitet betyr pålitelighet og nøyaktighet, noe som innebærer at all forskning skal være utført på en troverdig og tillitsfull måte. Reliabilitet knyttes også til begrepet etterprøvnbarhet, hvorvidt en gjentakelse av undersøkelsen med samme måleinstrument vil få likt resultatet uten feilinformasjon (Everett og Furuseth, 2012:135; Kvale og Birkmann 2015:276; Larsen, 2007:80; Thagaard, 2013:201-202). I hvilken grad er denne studiens forskningsresultat gyldig og pålitelig? Hvor god kvalitet er det egentlig på forskningen som er gjennomført? Dette er tanker jeg har stilt meg selv gjennom hele prosessen. For at gyldigheten og påliteligheten skal kunne vurderes, har jeg vektlagt kravet om gjennomsiktighet ved å tydeliggjøre min rolle som forsker og studiens fremgangsmåte gjennom hele studieprosessen (Kvale og Brinkmann, 2015:108; Thagaard,

2013:202,205).

4.4.2 Min forståelse av omgivelsene som studeres

Studiens validitet vurderes også ut fra mine tolkninger, hvorvidt de er gyldige i forhold den virkeligheten som er studert (Thagaard, 2013:204-205). Mennesker kan bare erkjenne verden gjennom forståelse og fortolkning basert på oppfatninger og forforståelse av virkeligheten (Kvale og Brinkmann, 2015:84). Min forforståelse er preget av at jeg har til sammen ni års erfaring fra politietaten. I det siste året har jeg jobbet innen fagfeltet som jeg undersøker. I tillegg har jeg forsket på egne kolleger. Denne bakgrunnen vil kunne påvirke mine tolkninger og setter min pålitelighet på prøve (Thagaard, 2013:205-206). At jeg har forsket på kjente omgivelser, kan ha både fordeler og ulemper. På den ene siden kan jeg forstå intervjupersonenes situasjon. Jeg har både inngående kunnskap om hvordan politietaten fungerer, og kjennskap til hva som rører seg internt. Jeg er også sosialisert inn i kulturen, og snakker det samme språket. Min erfaring og forforståelse av omgivelsene kan bidra til å bekrefte forståelsen jeg utvikler i studieprosessen. Men på den andre siden kan min nærhet til omgivelsene og til intervjupersonene medføre at jeg overser detaljer som ikke samsvarer med min egen erfaring og oppfatning av politietaten (Kvale og Brinkmann, 2015:84; Thagaard, 2013:207). Jeg har gjort mitt ytterste i å tre ut av rollen som politi gjennom studiet, og å ha et åpent sinn for at egne verdier og forforståelse ikke skulle prege studiens konklusjon. Dette opplevde jeg som viktig ved gjennomførelsen av intervjuene, og ved analyse og tolkning av empiriske funn (Thagaard, 2013:115).

4.4.3 utfordringer ved bruk av kvalitativ intervju metode

Tiltak 13 spesifiserer at politiets radikaliseringskontakter skal være kontaktperson overfor lokale samarbeidsaktører og ha en rådgivende funksjon opp mot SLT (JBD, 2014:20). Med dette som bakgrunn planla jeg våren 2015, under utarbeidelsen av studiens prosjektskisse, å gjennomføre en større undersøkelse som også inkluderte SLT-koordinatorer. Jeg ønsket å intervju SLT-koordinatorer fra kommuner tilknyttet radikaliseringskontaktens politidistrikt. Hensikten var å få en bedre innsikt i og dypere forståelse av samarbeidet og informasjonsflyten mellom politiets radikaliseringskontakter og SLT-koordinatorer. Under utarbeidelsen ble SLT-koordinatorer kontaktet uformelt via e-post, og flere av disse samtykket til deltakelse. Formelt samtykkebrev ble deretter utsendt. Høsten 2016 innså jeg at

inkludering av SLT-koordinatorer krevde for mye. De ble derfor ekskludert i undersøkelsen grunnet ressursmessige hensyn, som tid og penger. Samtlige ble skriftlig informert om dette via e-post. Ifølge tiltak 13 skal PST «ha tett dialog og oppfølging av de lokale forebyggingskontaktene og gi kontaktene relevant opplæring i fenomenkunnskap» (JBD, 2014:20). Studien ønsker å se på hvordan samarbeidet og informasjonsflyten fungerer mellom radikaliseringskontaktene og PST. Det ville også ha vært interessant å intervju personer fra PST. Men allerede fra studieoppstarten vår 2015 utelukket jeg dette, også på grunn av ressursmessige hensyn (Kvale og Brinkmann, 2015:147).

Da studien var avgrenset til kun å gjelde politiets radikaliseringskontakter, ble metodetriangulering vurdert gjennom bruk av kvalitativ intervjuform og kvantitativ spørreundersøkelse. En spørreundersøkelse karakteriseres ved standardisert skjema med forhåndsbestemte spørsmål og gitte svaralternativer til besvarelse. Formålet er å gi en statistisk beskrivelse av utvalgte personer for å kunne trekke allmenngyldige konklusjoner. Ulempen ved bruk av slik tilnærming er mangelen på personlig kontakt og at innhentede opplysninger fra enkelte deltakere kan være mangelfull. Derved settes validiteten på prøve ettersom empiriske funn da kan bli for svake til å belyse studiens problemstilling (Kvale og Brinkmann 2015:83,151; Larsen, 2007:26-27; Ringdal, 2013:190). Som beskrevet ovenfor er hensikten med studien å få direkte kontakt med radikaliseringskontaktene, og å høste inngående kunnskap om deres erfaringer, opplevelser og beskrivelser (Kvale og Brinkmann, 2015:156; Ringdal, 2013:107-108). Studiens problemstilling kunne også ha blitt besvart ved hjelp av en spørreundersøkelse, men det som jeg ønsker å belyse, fremkommer best i intervjuform. Jeg mener at valget om å gjennomføre semi-strukturerte dybdeintervjuer er godt egnet til å kunne besvare studiens problemstilling.

4.4.4 utfordringer rundt datainnsamlingsprosessen

Som beskrevet ovenfor ble det foretatt et strategisk utvalg av fagpersoner til å besvare studiens problemstilling. For å motvirke en skjevhet i studien, stilte jeg utover det faglige kriteriet tre betingelser. Det var viktig som en kvalitetssikring av studien at deltakerne representerte ulike landsdeler. Det var sentralt med radikaliseringskontakter ansatt i hundredeprosent stilling, og radikaliseringskontakter med ansvar for radikaliseringskontaktstillingen som ekstraansvar, i tillegg til annen stilling i politidistriktet

(JBD, 2015:19). Til slutt var det viktig at deltakerne skulle ha vært ansatt i radikaliseringskontaktstillingen i mer enn ett år (Thagaard 2013:60,52-63).

En utfordring, som kan gi en skjevhet og utgjøre et validitetsproblem i denne studien, er hvorvidt intervjupersonene har svart meg ut fra det de tror jeg vil høre, i lys av min faglige bakgrunn. Jeg må være bevisst på at svarene jeg får, kan være preget av min rolle som politi, i tillegg til hvordan intervjupersonene ønsker å fremstå. På den ene siden kan svarene bære preg av lojalitet til politietaten og et ønske om å fremstå som vellykket. På den andre siden kan svarene peke i retning av problemfylte sider ved radikaliseringskontaktstillingen, for å fremheve en vanskelig arbeidssituasjon i politietaten (Kvale og Brinkmann, 2015:108; Thagaard, 2013:115). Slike forutinntatte holdninger kan påvirke svarene og validiteten av studien. Jeg prøvde å motvirke forutinntatte holdninger ved å gi relevant informasjon om studien forut for intervjuet. I tillegg vedla jeg studiens intervjuguide for at intervjupersonene skulle få en pekepinn på hva jeg ønsket å undersøke. Det vises til vedlegg nummer fire. Etter gjennomføring av intervjuene satt jeg igjen med et inntrykk av at samtlige intervjupersoner var ærlige og oppriktige i sine beskrivelser basert på omgivelsene de befant seg i. Slik sett oppleves det at jeg har innhentet fyldig datamateriale til å besvare studiens problemstilling (Ringdal, 2013:243).

4.4.5 utfordringer rundt analyse og tolkning av empiriske funn

For kunne ivareta studiens validitet i analyseprosessen på best mulig måte ble intervjuene transkribert umiddelbart etter gjennomføringen av intervjuet. Non-verbale uttrykk uteble. Ulempen er at det kan føre til mistolkning av utsagn. Likevel oppleves det at bruken av lydopptak lot meg ivareta meningsinnholdet på en god måte, tross utelatelsen av non-verbale uttrykk. Hensynet til studiens reliabilitet ble forsøkt ivaretatt ved at lydopptakene ble lyttet til to ganger. I tillegg ble det transkriberte materialet gjennomlest en rekke ganger for å avdekke ulikheter eller feiltolkning. Dette førte til nye funn, som jeg tidligere ikke hadde oppdaget (Kvale og Brinkmann, 2015:211-212).

Det analyserte materialet ble fortolket med utgangspunkt i studiens to teoretiske tilnærminger, det instrumentelle og det institusjonelle perspektiv. Teoretisk tolkning kan medføre ensidighet ved at jeg får kikkertsyn og kun ser fenomener i lys av teoretiske linser. Det kan vanskelig la seg gjøre å måle i hvilken grad jeg har vært påvirket av teoretisk kunnskap, så vel som min egen forforståelse og virkelighetsoppfatning (Kvale og Brinkmann,

2015:84,265-268). Mange påpeker også betydningen av å være objektiv i tolkning av empiriske funn (Kvale og Brinkmann, 2015:272-273; Larsen, 2007:69). For å motvirke kikkertsyn og subjektiv tolkning benyttet jeg medhjelpere gjennom analyseprosessen. Studiens kapitler om empiriske funn, analyse og tolkning ble gjennomlest av tre personer. Biveileder har også spilt en sentral rolle. Hjelperne har kommet med tilbakemeldinger i form av refleksjon og kritikk. Jeg er av den oppfatning at jeg har klart å trekke frem relevante funn. For å skape en gyldig overføring fra den muntlige til den skriftlige formen, benyttet jeg direkte sitater fra intervjupersonene i kapittelet som omhandler empiriske funn. Tolkningen av funn kan da vurderes opp mot det som faktisk ble sagt (Kvale og Brinkmann, 2015:278).

4.4.6 Forskningsetiske refleksjoner

Når jeg vurderer etiske utfordringer som kan knyttes til studieprosessen, oppleves det ikke som at studiens problemstilling har medført etiske dilemma for intervjupersonene. Som tidligere beskrevet fikk alle deltakerne tilsendt samtykkebrevet, som beskriver studiens formål, problemstilling, konfidensialitet og frivillighetsprinsipp. Det ble også informert om at studien er godkjent av Personvernombudet for forskning. Intervjupersonene ble opplyst om at jeg var den eneste som ville ha tilgang til personopplysninger og lydopptak av intervjuet frem til sletting. Intervjupersonene fikk kun tilsendt samtykkebrevet og intervjuguide. Intervjuliste uteble for å hindre påvirkning forut for intervjuene. Denne informasjonen ble vurdert som tilstrekkelig (Kvale og Brinkmann, 2015:95,104-105). Forskning på politiets radikaliseringskontakter forutsetter samtykke fra ledelsen. Tillatelsen kan ha ført til at intervjupersonene følte seg presset til å delta (Kvale og Brinkmann, 2015:105; Thagaard 2009:67). Forut for intervjuene gikk dialogen direkte mellom meg og intervjupersonene, ikke via ledelsen. Jeg er derfor av den oppfatning av at alle intervjupersonene hadde et eget ønske om å delta i studien. For ivaretagelse av konfidensialiteten i analyseprosessen ble intervjuene anonymisert. I denne forbindelse så jeg meg nødt til å utelate konkrete opplevelser og erfaringer med hensyn til konfidensialiteten, slik som informasjon knyttet til person, tjenestested og politidistrikt (Kvale og Brinkmann, 2015:106).

Som vist ovenfor ønsket tre intervjupersoner å lese gjennom transkripsjonen. Slik gjennomlesning kan føre til at intervjupersonene vil bli såret og oppleve et ubehag. For å unngå dette ble de gjort oppmerksom på at transkribert materiale kan fremstå som sammenhengende og forvirret tale (Kvale og Brinkmann, 2015:207,213). Intervjupersonene ble ikke gitt mulighet til å påvirke hvordan intervjuene skulle tolkes. Empiriske funn er

analysert og tolket med bakgrunn i min egen forforståelse og virkelighetsoppfatning. Dette kan resultere i at intervjupersonene ikke er enige i eller ikke vil kjenne seg igjen i den virkeligheten jeg beskriver og tolker (Kvale og Brinkmann, 2015:84,97). Gjennom studieprosessen har jeg stått fritt. Verken egen etat eller andre personer har påvirket mitt valg av tema, problemstilling, teoretisk tilnærming og metodebruk. Enkelte funn kan oppfattes som negative for politietaten. Disse er vurdert til ikke å medføre skade for intervjupersonene eller politietaten (Kvale og Brinkmann, 2015:208, Rachlew, 2010:128-129).

5. Beskrivelse av observerte mønstre

5.1 Introduksjon

I det følgende besvares studiens to første forskningsspørsmål gjennom en redegjørelse av empiriske hovedfunn, som både viser formelle og uformelle trekk. Kapittelet er inndelt i to. Den første delen beskriver observerte mønstre basert på studiens første forskningsspørsmål: Hvilke organisatoriske forhold kjennetegner radikaliseringskontaktene? Del to beskriver funn fra studiens andre forskningsspørsmål: Hvordan fungerer samarbeidet og informasjonsflyten mellom radikaliseringskontaktene versus PST og lokale samarbeidsaktører? Hvert kapittel inneholder kategoriske fremstillinger av studiens uavhengige variabler. Disse søker å gi en inngående forståelse for studiens problemstilling og hva som kjennetegner politiets radikaliseringskontakters organisatoriske forhold, samarbeidsrelasjoner og informasjonsmønstre, og hva som kan forklare dette.

For å besvare problemstillingen har jeg intervjuet syv radikaliseringskontakter fra syv ulike politidistrikt. Når man benytter seg av slike intervjuer, er det spesielt viktig å løfte frem den intervjuedes stemme (Kvale og Brinkmann, 2015:312). Jeg benytter meg derfor av sitater for å utdype og nyansere studiens hovedfunn. Disse er satt i anførselstegn, og gir et innblikk i intervjupersonenes refleksjoner og opplevelser.

5.2 Organisatoriske forhold

I dette kapittelet vil hovedfunn fra studiens første forskningsspørsmål bli presentert. Funnene vil bli sortert under forskningsspørsmålets uavhengige variabler. Disse er: Intervjupersonenes plassering i organisasjonsstrukturen, opplæring, ledelse og målfokus.

I det følgende gis en kort presentasjon av studiens hovedfunn. Resultatene viser at tre av syv intervjupersoner er ansatt i annen hundreprosent stilling i politidistriktet, og innehar stillingen som radikaliseringskontakt som ekstraansvar. I to tilfeller fører dette til at radikaliseringskontaktstillingen nedprioriteres, og ikke innfris etter forventninger. Funnene belyser at to av syv intervjupersoner har fått opplæring i regi av DSE. Seks av syv gir tilbakemelding om jevnlig oppfølging fra PST lokalt. I tillegg fremkommer det at seks av syv intervjupersoner kan styrke fagkompetansen på arbeidsplassen. Resultatene viser også at fem av syv intervjupersoner opplever at nærmeste leder prioriterer arbeidet med forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme i høy grad. Alle beskriver et stort handlingsrom til å

utføre rollen som radikaliseringskontakt. I forlengelsen av dette temaet fremkommer det at fem av syv intervjupersoner står overfor eksterne ledere i politidistriktene som ikke prioriterer det forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme. Ut fra intervjuene kan man videre konkludere at tre av syv radikaliseringskontakter opplever å ha fastsatte målsettinger for sin stilling. Øvrige fire intervjupersoner har ikke hørt om, eller er usikre på, målsettinger for stillingen som radikaliseringskontakt. Dette påvirker dem i ulik grad. Av funnene fremkommer det også at fire av syv intervjupersoner mener at de iverksetter nyttige forebyggende tiltak. Tre av syv intervjupersoner er usikre, og begrunner det med at forebygging er vanskelig å måle. Intervjupersonene ble til slutt spurt om det eksisterer rapporteringsrutiner knyttet til radikaliseringskontaktstillingen. Tilbakemeldingene er at alle rapporterer jevnlig til POD via PSV, på gjennomførte arbeidsoppgaver. I tillegg rapporteres det oppover i hierarkiet til nærmeste leder, ledergrupper, politimester, PST og Kripos.

Plassering i organisasjonsstrukturen

Funnene viser at seks av syv intervjupersoner har fått stillingen som radikaliseringskontakt forankret i en arbeidsinstruks. Videre vises det at fire av syv intervjupersoner er ansatt i en hundredeprosent stilling som radikaliseringskontakt. Tre av syv intervjupersoner er ansatt i annen hundredeprosent stilling i politidistriktet, og innehar stillingen som radikaliseringskontakt som ekstraansvar. Intervjupersonene ble spurt om hvordan et dobbelt stillingsansvar påvirker rollen som radikaliseringskontakt. I to tilfeller fører dette til at denne rollen nedprioriteres, og ikke kan innfris etter forventninger. På den andre siden eksisterer ett tilfelle hvor stillingen har blitt innlemmet i intervjupersonens øvrige forebyggende stilling, og dette oppleves som vellykket. Denne intervjupersonen tolker stillingene som sammenfallende arbeidsoppgaver.

Følgende sitater viser intervjupersonenes refleksjoner rundt dette:

«Radikaliseringskontaktjobben kommer på toppen av veldig mye andre ting. Så det gjør sitt til at det blir nedprioritert ganske mye. Jeg skulle gjerne lært meg mer om det, og hatt tid til å sette meg mye mer inn i det» (intervjuperson). «Jeg har mange hatter, og skal man gjøre radikaliseringsjobben slik det forventes av en så kan man ikke ha så mange hatter» (intervjuperson).

«Radikalisering kommer i tillegg til annet forebyggende arbeid. Jeg har litt avslappet forhold til det. Jeg tenker at forebygging og radikalisering og voldelig ekstremisme handler om det samme. Når man jobber med unge

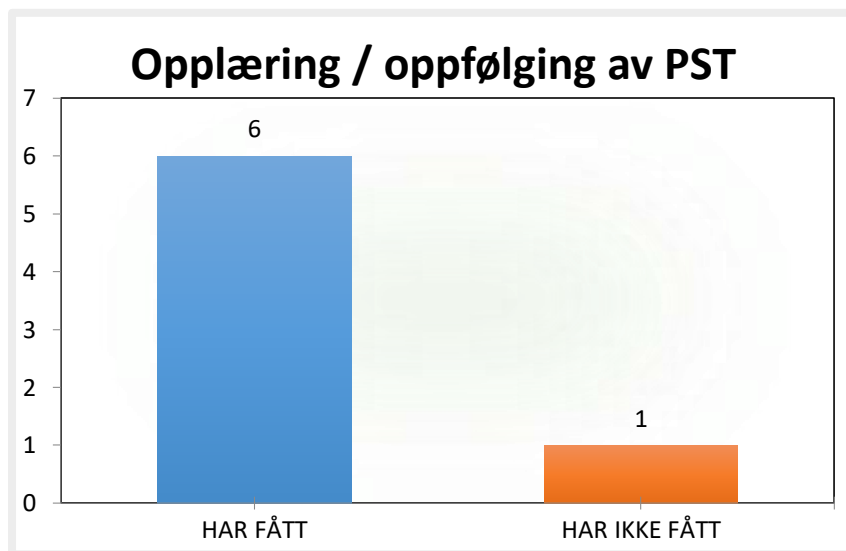
mennesker på et tidlig stadium så vet man ikke hva man får forebygget. Man kan likeså godt ha forebygget radikaliserings og voldelig ekstremisme som andre ting, som ruskriminalitet» (intervjuperson).

Opplæring

Resultatene viser at intervjupersonene har jobbet som radikaliseringskontakt mellom ett og tre år. To av syv intervjupersoner har tidligere erfaring med forebyggende arbeid mot radikaliserings og voldelig ekstremisme i politietaten.

Ifølge tiltak 13 skal PST «[...] ha oppfølging av de lokale forebyggingskontaktene og gi kontaktene relevant opplæring i fenomenkunnskap» (JBD, 2014:20). Intervjupersonene ble spurt om de har fått opplæring i forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme etter ansettelse. Resultatene viser at to av syv intervjupersoner har fått opplæring i regi av DSE. Intervjupersonene ble videre spurt om de har fått veiledning til hvordan arbeidsoppgavene som følger tiltak 13 kan løses. Resultatene viser at seks av syv intervjupersoner får jevnlig oppfølging av PST lokalt, og disse løfter PST frem som tilgjengelige og gode støttespillere. Videre kommer det også frem at PST lokalt videreformidler nyttig fenomenkunnskap i forbindelse med oppståtte hendelser, eller når intervjupersonene selv søker informasjon. Men motsatt belyser ett funn mangelfull opplæring og veiledning, som intervjupersonen formulerer: «Nei, egentlig ikke. Føler jeg har gått opp et eget tråkk. Ikke fått veldig mye veiledning» (intervjuperson).

Figur 2.2 viser antall intervjupersoner som har fått opplæring og oppfølging av PST.

Resultatene viser videre at det ligger økonomisk til rette for seks av syv intervjupersoner til å styrke fagkompetansen på arbeidsplassen. Her ble kjøp av faglitteratur, og deltakelse på kurs, videreutdanning, seminarer og konferanser nevnt. Ett funn viser derimot at en av intervjupersonene har begrenset med slike muligheter grunnet manglende økonomiske midler i politidistriktet.

Leder

Funnene i dette kapittelet omhandler intervjupersonenes nærmeste leder. Fem av syv intervjupersoner opplever at leder prioriterer arbeidet med forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme i høy grad. Sitatene viser intervjupersonenes opplevelser rundt dette: «For meg var det viktig med en leder som gav frihet under ansvar til å ha handlingsrom til å gjøre ting. Når vi trengte han så var han der. Han støttet. Jeg har bare positive ting å si» (intervjuperson).

«Min nærmeste leder prioriterer det etter mitt hjerte. Hun gir meg veldig frie tøyler, og er flink til å gi tilbakemeldinger på det arbeidet som blir utført, og er flink til å melde tilbake, og støtter under de valgene jeg foretar meg, som for eksempel de miljøene jeg jobber opp mot» (intervjuperson).

Motsatt, beskriver to intervjupersoner at forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme blir nedprioritert, av ulike grunner. Den ene intervjupersonen begrunner det med manglende ressurser i politidistriktet, som sitatet viser:

«Jeg vil nok si at min leder har gode intensjoner, men de befinner seg i en situasjon med få antall ressurser i forhold til antall oppgaver. Jeg tror at hvis de hadde hatt nok ressurser, så ville de gitt meg de ressursene jeg trengte. Men sånn som situasjonen er nå, hvor vi må gå på sparebluss, og på grunn av den nye reformen, så ser jeg jo at dette er et fag som blør, mer enn andre fag» (intervjuperson).

Den andre opplever at fagfeltet prioriteres først når samfunnsmessige forhold krever det, som intervjupersonen forklarer:

«Når forholdene hadde normalisert seg ble innsatsen nedprioritert. Dette gjaldt spesielt fra ledere på ordensavdelingen, for eksempel ved behov for patruljerende enheter i forebyggingsøyemed. Etter hvert som situasjonen roet seg og tiden gikk merket jeg at det ble mindre og mindre iver fra ledelsen til å prioritere det forebyggende arbeidet med radikalisering og voldelig ekstremisme» (intervjuperson).

Resultatene viser at alle intervjupersonene opplever at nærmeste ledere gir dem et stort handlingsrom til å utføre rollen som radikaliseringskontakt. Tilbakemeldingene er at alle intervjupersonene har en stor grad av selvbestemmelse, og at ingen av dem har opplevd motstridende interesser eller konflikter med nærmeste leder med henhold til hvordan rollen som radikaliseringskontakt blir gjennomført på. Fire av syv intervjupersoner opplever et stort handlingsrom på grunn av leders interesse i, og synliggjøring av fagfeltet. Gjensidig tillit, god støtte og aktive tilbakemeldinger ble også løftet frem. Motsatt begrunner tre intervjupersoner det store handlingsrommet de har fått med leders manglende kunnskap om fagfeltet, og tolker dette som at deres leder ikke har noen sterke meninger om måten arbeidet skal utføres på.

Under temaet handlingsrom påpekte fem av syv intervjupersoner opplevelsen av et innsnevret handlingsrom grunnet manglende prioritering av forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme hos andre ledere i politidistriktet. Funnene viser at intervjupersonene opplever motstridende mål og interesser hos ledere for forebygging, etterforskning og orden. Følgende sitater illustrerer dette: «Min leder prioriterer det høyt. Det har vært problemer med deler av ledelsen i politidistriktet» (intervjuperson).

«En svakhet i politiorganisasjonen er at det forebyggende arbeidet taper terreng. Forebyggere blir satt til å jobbe på sak. Jeg må ha forutsigbarhet som radikaliseringskontakt. Det har jeg ikke da jeg ikke kan satse på noen som ikke finnes. Det må en holdningsendring til i organisasjonen. Må komme fra øverste ledelse, fra politiledelsen» (intervjuperson).

«Narkotika og organisert kriminalitet blir prioritert høyt i politidistriktet, noe som går ut over mine informasjonsbehov. Er det et stort parti med narkotika på vei fra A til B, går politidistriktet fullt ut med spanere natt og dag, mens mine informasjonsbehov ikke er prioritert på samme måte. Radikalisering er ikke godt nok implementert i kulturen i politidistriktet» (intervjuperson).

«...det er jo ikke så fryktelig mye jeg kan beslutte egentlig. Fordi at så fort det på en måte krever noe mer enn bare meg, da er det jo et spørsmål om å spørre pent om lov. Som koordinator må jeg hele tiden forholde meg til ledere lokalt. Og det kan jeg bare si rett ut, at ledere lokalt, som ikke er min nærmeste leder, de har nok ikke særlig høye prioriteringer knyttet til fagfeltet. Det er ganske langt nede. For det merker jeg, for jeg må purre og purre og holde på» (intervjuperson).

Målfokus

Ut fra intervjuene kan man videre konkludere at tre av syv radikaliseringskontakter opplever å ha fastsatte målsettinger for sin stilling. Her nevnes politiets sentrale styringsverktøy (PSV), politidistriktets virksomhetsplan, lokal handlingsplan for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme og en egenutviklet fremdriftsplan. Motsatt viser funnene at fire av syv intervjupersoner ikke har hørt om, eller er usikre på, målsettinger for stillingen som radikaliseringskontakt. To av disse intervjupersonene lar seg ikke påvirke av dette, og mener de selv ser hva som er viktig å prioritere i stillingen. Én føler derimot at det er lite motiverende. Vedkommende opplever å ha brukt mye energi på stillingen som radikaliseringskontakt, uten å få noe særlig igjen for det. En annen intervjuperson mener at man får en «laid back» holdning til arbeidet.

Intervjupersonene ble videre spurt om de føler at de, i sin stilling, iverksetter forebyggende tiltak basert på kunnskap om hva som virker. Funn viser at fire av syv intervjupersoner opplever at de iverksetter nyttige forebyggende tiltak. Tre av syv intervjupersoner svarte de at de er usikre, og begrunner det med at forebygging er vanskelig å måle. Denne studien vil ikke komme videre inn på iverksatte tiltak da det bryter med studiens konfidensialitet.

Intervjupersonene ble også spurt om det eksisterer rapporteringsrutiner knyttet til radikaliseringskontaktstillingen. Resultatene viser at alle intervjupersonene rapporterer jevnlig til POD via PSV. Intervjupersonene fortalte at de rapporterer på gjennomførte arbeidsoppgaver. Det rapporteres enten direkte fra intervjuperson, eller gjennom mellomledere i politidistriktene. I tillegg til å rapportere til POD, rapporterer også intervjupersonene jevnlig oppover i hierarkiet. Her nevnes nærmeste leder, ledergrupper, politimester, PST og Kripos.

5.3 Samarbeidsrelasjoner og informasjonsmønstre

I dette kapitlet vil hovedfunn fra studiens andre forskningsspørsmål bli beskrevet. Kapitlet er delt opp i to for å skille funn mellom radikaliseringskontaktene versus PST og lokale samarbeidsaktører. Funnene vil også her bli sortert under forskningsspørsmålets uavhengig variabler som er gjensidig avhengighet, felles målsetting og strukturelle bindinger. Ettersom studiens utvalg bestod av politiets radikaliseringskontakter, belyses funnene basert på et

politifaglig perspektiv.

5.3.1 PST

I det følgende presenteres kort hovedfunn fra samarbeidet mellom intervjupersonene og PST. Når det i denne sammenheng dreier seg om PST, er det PST lokalt som blir løftet frem som intervjupersonenes samarbeidsaktører, i regi av PST. Hovedfunn peker på et tett og godt samarbeid. Kort avstand og hyppige personlige oppmøter vektlegges.

Informasjonsutvekslingen fra PST blir beskrevet som veldig god av alle intervjupersonene, og PSTs åpenhet og tilgjengelighet blir høyt verdsatt. Alle intervjupersonene opplever samarbeidet som viktig og avgjørende i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Funnene viser også at tre av syv intervjupersoner har nedtegnet felles målsettinger for samarbeidet med PST. Det fremkommer også at fem av syv intervjupersoner felles målsettinger for enkeltmøter. Øvrige to fortalte at agendaen varierte etter behov.

Gjensidig avhengighet

Tiltak 13 sier at PST skal ha tett dialog og oppfølging av politiets radikaliseringskontakter (JBD, 2014:20). Funnene viser at alle intervjupersonene opplever samarbeidet med PST som tett og godt. Intervjupersonene trekker frem en rekke positive faktorer, som tilgjengelighet, åpenhet og inkludering. I tillegg nevnes engasjement og gjensidig interesse for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Funne viser også alle intervjupersonene opplever høy grad av tillit hos PST. Det fremkommer ikke i studiens funn at det har vært konflikter i samarbeidet. Alle intervjupersonene opplever samarbeidet som viktig og avgjørende, som sitatene illustrerer:

«Samarbeidet er helt klart avgjørende. Det ville ikke latt seg gjøre å sitte og jobbe på hver sitt sted når man for eksempel jobber mot samme person. Særlig i små miljøer som det er i politidistriktet. Da er det fint å samarbeide fremfor at vi løser det hver for oss» (intervjuperson).

«Jeg føler at både meg som radikaliseringskontakt og forebyggende leder hos PST, at vi er genuint opptatt av arbeidet, at vi har en genuin og god forståelse av hvor viktig dette arbeidet faktisk er, som gjør at det er en sånn god dynamikk i samarbeidet» (intervjuperson).

Under intervjuene ble intervjupersonene bedt om å beskrive informasjonsflyten mellom seg og PST. Informasjonsutvekslingen fra PST blir beskrevet som veldig god av alle

intervjupersonene, og PSTs åpenhet og tilgjengelighet blir høyt verdsatt. Tre intervjupersoner opplever til tider frustrasjon over at de ikke får kjennskap til alt, men påpeker at de allikevel kan gjøre en god jobb. Samtlige av intervjupersonene videreformidler informasjon fra PST til det øvrige politiet. Fem av syv intervjupersoner videreformidler informasjon fra PST til lokale samarbeidsaktører, etter avklaring med PST.

Felles målsetting

Resultatene viser at tre av syv intervjupersoner har nedtegnet felles målsettinger for samarbeidet med PST. Det fremkommer ikke av studiens funn hvor målene er forankret. Fire av syv intervjupersoner mener forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme er det overordnede målet i seg selv. I forlengelsen av dette ble intervjupersonene spurt om de har felles målsettinger for enkeltmøter. Til dette svarte fem intervjupersoner ja. Øvrige to intervjupersoner fortalte at agendaen varierte etter behov.

Strukturelle bindinger

Kort avstand og hyppige personlige oppmøter vektlegges. Ifølge radikaliseringskontaktens egne utsagn har alle intervjupersonene, så vel som PST, tid til å prioritere samarbeidet fremfor andre arbeidsoppgaver. Fire av syv intervjupersoner har faste ukentlige møter med PST, og hyppigere ved behov. En intervjuperson treffer PST en til to ganger i måneden, også her hyppigere ved behov. To av syv intervjupersoner har ikke faste tidspunkt, men treffes når forhold krever det. Videre viser funnene at alle intervjupersonene treffer PST ved personlig oppmøte. Tre av syv intervjupersoner kan i tillegg benytte seg av epost og telefon som kommunikasjonsmiddel. Følgende sitater beskriver to av intervjupersonenes refleksjoner rundt dette: «Det positive i samarbeidet er at vi er tette. At vi er på samme hus, og at vi kan treffes ofte» (intervjuperson).

«Jeg tenker at det er viktig at du kan møte dem personlig. Da er terskelen for å ta kontakt mye mindre. Du kan også ringe men det blir gjerne ikke det samme. Så er det en forutsetning at det er gjensidig. At det ikke bare er du som gir informasjon men at du får noe tilbake. Det tror jeg ville vært litt kjedelig for min del. Hvis jeg bare skulle fortalt dem noe og de bare skulle sittet og ta imot og jeg ikke hadde fått noe tilbake. De har jo fylt på litt» (intervjuperson).

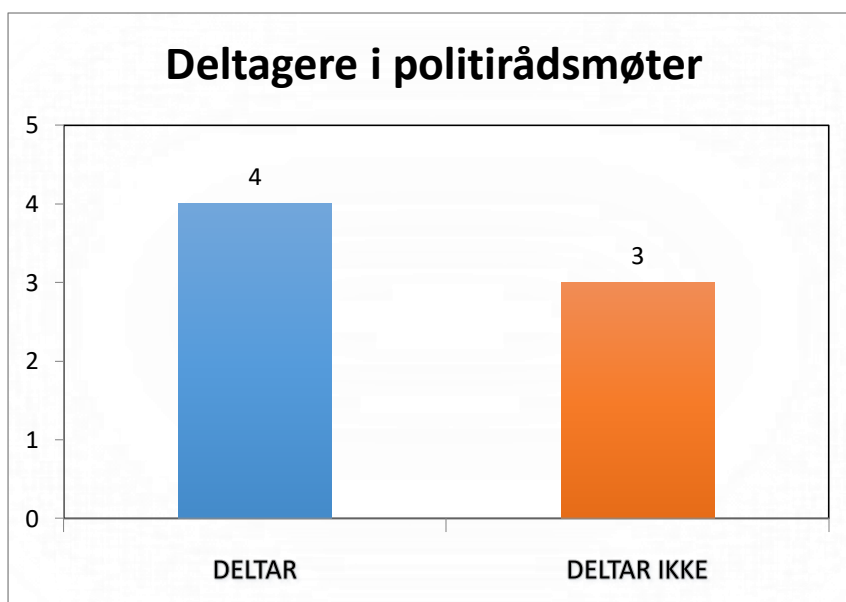
5.3.2. Lokale samarbeidsaktører

Innledningsvis gis en kort presentasjon av hovedfunn fra samarbeidet mellom intervjupersonene og lokale samarbeidsaktører. Innledningsvis i intervjuet ble de opplyst om at jeg ønsker å se på samarbeidet og informasjonsflyten mellom intervjupersonene og lokale samarbeidsaktører, basert på hvem de samarbeider nærmest med. Tilbakemeldingene fra intervjupersonene er at fire av syv deltar aktivt i politirådsmøter. Fem av syv har etablert en rådgivende funksjon med SLT-koordinatorer. Fem av syv fremhever kommunenes SLT-koordinatorer som sine nærmeste samarbeidsaktører. To intervjupersoner samarbeider hyppigst med ansatte fra asylmottak, flyktningetjenesten og introduksjonssentre for flyktninger. Samarbeidet blir løftet frem som nyttig og veldig bra. Fem av syv intervjupersoner har faste møter en gang i uken. Øvrige to forteller om jevnlig møtevirkosomhet. Informasjonsflyten fungerer stort sett bra. Likevel fremkommer det at fem av syv intervjupersoner opplever at det eksisterer et kunnskapshull om taushetsplikten bestemmelser på individuelt plan. Dette fører til mangelfull informasjonsutveksling fra lokale samarbeidsaktører, og fagkompetansen til samarbeidsaktørene om fagfeltet forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme varierer da på en skala fra svært god til veldig dårlig. Alle intervjupersonene jobber aktivt for å tette kunnskapshullet. I denne forbindelse inkluderer fire av syv intervjupersoner også reglene om taushetsplikten i opplæringen av sine samarbeidspartnere. Funnene viser også at fire av syv intervjupersoner har forankret felles målsettinger for samarbeidet. I tillegg viser funn at alle intervjupersonene har felles mål for enkeltmøter med sine nærmeste samarbeidsaktører.

Ifølge tiltak 13 skal politiets radikaliseringskontakter ha en rådgivende funksjon og være kontaktpersoner overfor lokale samarbeidsaktørene (JBD, 2014:20). Innledningsvis i intervjuet ble intervjupersonene opplyst om at jeg ønsker å se på samarbeidet og informasjonsflyten mellom intervjupersonene og lokale samarbeidsaktører, basert på hvem intervjupersonene samarbeider nærmest med. Funnene viser at fem av syv intervjupersoner fremhever kommunenes SLT-koordinatorer som sine nærmeste samarbeidsaktører. To intervjupersoner samarbeider hyppigst med ansatte fra asylmottak, flyktningetjenesten og introduksjonssentre for flyktninger.

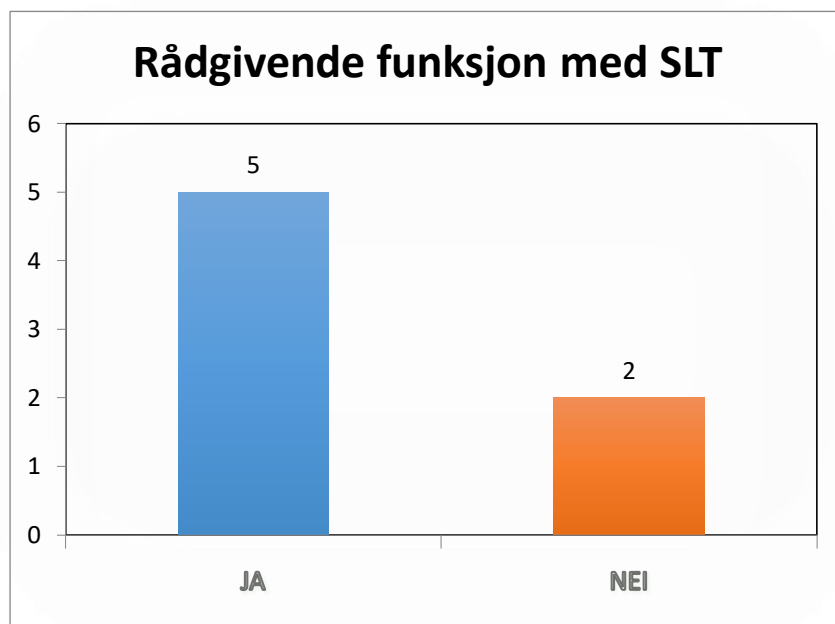
Tiltak 13 sier videre at politiets radikaliseringskontakter skal ha en rådgivende funksjon opp mot politirådene og SLT (JBD, 2014:20). Funn viser at fire av syv intervjupersoner deltar aktivt i politirådsmøter, der temaet radikalisering og voldelig ekstremisme står fast på agendaen. To av disse intervjupersonene påpekte at temaet sjeldent blir nevnt i mindre kommuner. En annen intervjuperson jobber aktivt med å få temaet forankret i samtlige politiråd i politidistriktet. Motsatt viser funn at tre av syv intervjupersoner ikke har blitt innkalt til politirådsmøter.

Figur 2.3 viser antall intervjupersoner som deltar i politirådsmøter.

Funnene viser videre at fem av syv intervjupersoner har etablert en rådgivende funksjon med SLT-koordinatorer. To av syv intervjupersoner har ikke etablert slik funksjon grunnet manglende SLT-struktur i kommunene.

Figur 2.4 viser antall intervjupersoner som har etablert en rådgivende funksjon med SLT.

Gjensidig avhengighet

Ifølge mine funn, opplever alle intervjupersonene samarbeidet med sine nærmeste samarbeidsaktører som veldig bra. Positive faktorer som ble løftet frem er kjennskap til hverandres arbeidsforhold, forankring av samarbeidet, og en felles respekt og forståelse for hverandres roller og fagkompetanse. Disse funnene viser også at alle intervjupersonene opplever stor tillit hos sine nærmeste samarbeidsaktører. Ingen av intervjupersonene har opplevd samarbeidet som problematisk eller konfliktfylt. Sitatene illustrerer to av intervjupersonenes refleksjoner om samarbeidet: «Ja, veldig godt samarbeid. Jeg føler det er god respekt for hverandre innad i gruppen. Og folk har forståelse for de ulike rollene vi har» (intervjuperson).

«Det er jo det å få kjennskap til hverandre, og det at man lærer om hverandres rutiner. Alle kommuner er jo forskjellig oppbygd. Det er det viktig å ta høyde for. Så man samarbeider på forskjellige måter. Det må alltid være rom for individuell jobbing» (intervjuperson).

Videre ble alle intervjupersonene spurt om å beskrive informasjonsflyten mellom seg og sine nærmeste samarbeidsaktører. Funnene viser at informasjonsflyten stort sett fungerer bra. Likevel fremkommer det at fem av syv intervjupersoner mener taushetspliktens regler er mer

til hinder enn til hjelp for informasjonsflyten i samarbeidet. Intervjupersonene opplever at det eksisterer et kunnskapshull om taushetspliktens bestemmelser på individuelt plan, som fører til mangelfull informasjonsutveksling fra lokale samarbeidsaktører. Intervjupersonene mener at problemet ligger hos lokale samarbeidsaktører, fremfor hos dem selv. Kommuneansatte, NAV og barnevernet blir her trukket frem. Sitatene viser intervjupersonenes refleksjoner over dette: «Det er ofte en sperre for å dele informasjon. Er man usikker så velger man å ikke dele noe for å være på den sikre siden» (intervjuperson).

«Når du er utrygg lar du helst være å dele, for å være på den sikre siden, og det kan være litt farlig. Jeg opplever nok at problemet ligger hos de mer kommunale. At det hersker mye usikkerhet der. Jeg har blant annet hatt det som tema når jeg har møtt NAV, og da har jeg skjønt, særlig hos dem, at de er veldig usikre. For de er litt opptatt av at det skal være nesten sånn like før det smeller før de kan dele. Vi kan ikke risikere at det glipper fordi de føler seg illojale mot egen organisasjon, hvis de skulle dele. De bør slippe den byrden. Så dette er et viktig tema å berge opp. Vi må stå sammen, offentlige etater, rundt dette spørsmålet» (intervjuperson).

«Særlig i forhold til barnevernet. Til dels NAV også. Jeg opplever at det er en individuell tolkning av taushetsplikten i for eksempel barnevernet. Hvor noen ringer litt sånn ukritisk og deler egentlig fryktelig mye informasjon, mens andre er... kan nesten ikke dele informasjon på forespørsel» (intervjuperson).

I denne sammenhengen fortalte fire intervjupersonene at de inkluderer reglene om taushetsplikten i foredrag for lokale samarbeidsaktører. I forlengelsen av dette temaet fremhever flere av intervjupersonene POD sine foredrag om taushetspliktens rolle i samarbeid, som positivt. Funn viser at slik kompetanseoverføring har ført til en forbedring av informasjonsflyten.

Tiltak 13 påpeker at politiets radikaliseringskontakter skal «være kontaktpunkt ved bekymring om radikalisering og voldelig ekstremisme, gi råd og videreformidle henvendelser til rette instans» (JBD, 2014:20). Under intervjuet ble intervjupersonene spurt om hvem de mottar informasjon om personer som står i faresonen for å bli radikalisert, voldelig ekstremist eller fremmedkriger fra. Funnene viser at informasjonen kommer fra flere hold. Aktører som ble nevnt var PST, Kripos og det øvrige politiet. Tross overnevnte utfordringer med taushetspliktens bestemmelser, opplyser intervjupersonene at de også mottar slik informasjon fra SLT-koordinatorer, andre kommuneansatte, skolesektor, asylmottak, NAV, kriminalomsorgen, helsevesenet og trossamfunn. Intervjupersonene besørger å

videreformidle informasjonen til rette instans, som oftest gjelder overnevnte aktører. Informasjonen utveksles i form av muntlig overføring, bekymringsmelding eller via forebyggere på lokale avdelinger i politidistriktet.

Tiltak 13 stiller også krav til politiets radikaliseringskontakter om å drive bevisstgjøringsarbeid (JBD, 2014:20). Resultatene viser at fagkompetansen til samarbeidsaktørene om fagfeltet forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme varierer på en skala fra svært god til veldig dårlig. Alle intervjupersonene jobber aktivt for å tette kunnskapshullet. Nytteverdien av bevisstgjøringsarbeidet har båret frukter. Lokale nettverk har blitt større. Avstanden til politiet har minsket, tilliten til politiet har økt og informasjonen flyter bedre. To sitater beskriver kunnskapshullene:

«Altså, [kompetansen] er jo generelt veldig lav. Veldig lav. Fordi at de har ikke gjort noe konkret eller aktivt for å øke sin kompetanse på akkurat dette. Og de har nok lent seg litt på oss, da. Ringt og spurt. Bedt om veiledning og sånn, istedenfor å bare kline til og få seg litt kompetanse selv. Sendt noen på kurs eller et eller annet» (intervjuperson).

«Mitt inntrykk er at de nærmest ikke hadde noen ting før de fikk det foredraget fra meg og PST. De etterspør det jo fortsatt, vi skal ha i neste uke også. Virker ikke som det er veldig mye av i kommunene. De stiller nå opp på de fagdage hos oss. Det er tydelig at det er et behov» (intervjuperson).

Under intervjuet ble intervjupersonene spurt om de opplever samarbeidet som nyttig. Her hersker det ingen tvil, politiet kan ikke utføre jobben alene, som to sitater illustrerer: «Politiet kan ikke være over alt. Lærere og andre er våre øyne og ører utad. Vi er avhengig av andre» (Intervjuperson). «Jeg tror helt klart at vi har forebygget en god del uro. Personer som har vært i radikaliseringsprosessen, har blitt avklart» (intervjuperson).

Felles målsetting

Resultatene viser at fire av syv intervjupersoner har forankret felles målsettinger for samarbeidet, i henholdsvis lokal handlingsplan for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme. Handlingsplanene har blitt utarbeidet i samarbeid mellom intervjupersonene selv, og relevante samarbeidsaktører. Intervjupersonene påpeker betydningen av dette, da forankring av felles mål og tiltak ansvarliggjør involverte aktører hvis hendelser skulle oppstå. Med hensyn til studiens konfidensialitet kommer jeg ikke videre inn på innholdet i de lokale handlingsplanene. Sitatene nedenfor illustrerer dette:

«Vi har for eksempel et lokalt problem, som mange aktører har en aksje i. I stedet for at vi sitter på hver vår tue og lager en plan på hvordan vi skal imøtegå problemet, blir vi mer effektive når vi er sammen om en felles strategiplan. Selv om man har en overordnet plan fra regjeringen, så krever det lokalt at man greier å samarbeide, samordne og koordinere arbeidet» (intervjuperson).

«Jeg kunne i teorien raskt laget en plan som kun omhandlet politiets arbeid, og fått den godkjent av politimesteren, så ferdig med den saken. Men dette forebyggende arbeidet involverer naturligvis så mange andre eksterne samarbeidspartnere. Den er jo ikke vann verdt uten dem» (intervjuperson).

Motsatt viser funn at tre av syv intervjupersoner ikke har forankret felles målsettinger. De er allikevel av den oppfatningen at forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme står som det overordnede målet for samarbeidet, og at alle partnerer er innforstått med det. Funnene viser videre at alle intervjupersonene har felles mål for enkeltmøter med sine nærmeste samarbeidsaktører, i form av en forhåndsplanlagt møteagenda. Det fremkommer ikke i datamaterialet hvem som utarbeider agendaene.

Strukturelle bindinger

Ifølge radikaliseringskontaktens egne utsagn har alle intervjupersonene, så vel som deres lokale samarbeidsaktører, tilstrekkelig med tid til å prioritere samarbeidet. Fem av syv intervjupersoner har faste møter en gang i uken. Øvrige to intervjupersoner har ikke faste møtetidspunkt, men fortalte om jevnlig møtevirksomhet. Møtene finner sted både i politiets og i de lokale samarbeidsaktørenes lokale.

6 Tolkning av observerte mønstre

6.1 Introduksjon

I dette kapittelet vil studiens tredje forskningsspørsmål bli drøftet og tolket, som handler om i hvilken grad organisatoriske forhold, og samarbeidet og informasjonsflyten kan forklares ut fra det instrumentelle og det institusjonelle perspektivet. Perspektivet og forventninger, presentert i kapittel tre, benyttes for å forklare og forstå observerte mønstre. Forventninger tilsier at funn kan forklares både ut fra hvordan politiet er organisert og fungerer instrumentelt, men også hvordan kultur påvirker intervjupersonene institusjonelt (Christensen m. fl., 2015:13; Fimreite m. fl., 2014:29). Kapittelet er inndelt i to deler. Del en drøfter organisatoriske forhold, mens del to drøfter samarbeidet og informasjonsflyten mellom radikaliseringskontaktene versus PST og lokale samarbeidsaktører. Også dette kapittelet inneholder kategoriske framstillinger av studiens uavhengige variabler som søker å gi en inngående kunnskap om studiens problemstilling: Hva kjennetegner politiets radikaliseringskontakters organisatoriske forhold, samarbeidsrelasjoner og informasjonsmønstre, og hva kan forklare dette?

6.2 Organisatoriske forhold

Plassering i organisasjonsstrukturen

Ut fra den hierarkiske organisasjonsstrukturen i det instrumentelle perspektivet ble det forventet at radikaliseringskontaktstillingene ville være nedtegnet i en arbeidsinstruks. Funn viser at seks av syv intervjupersoner har slik forankring. Dette kan forklares ut fra de formelle normenes sentrale plass i organisasjonsstrukturen, som består av rolleforventninger og gir retningslinjer til hvordan stillingen er tenkt utøvd (Christensen m. fl., 2015:38,43). Til tross for at en av syv intervjupersoner ikke har fått radikaliseringskontaktstillingen forankret i en arbeidsinstruks, oppnår allikevel det instrumentelle perspektivet en høy forklaringskraft (Christensen m. fl., 2015:38,43).

Tiltak 13 spesifiserer at det skal «etableres forebyggingskontakter ved relevante politidistrikter» (JBD, 2014:20). Det fremkommer av *nasjonal veileder for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme* (2015) at det er blitt opprettet radikaliseringskontakter i politidistriktene Oslo, Asker og Bærum, Romerike, Østfold, Hordaland, Søndre Buskerud og Telemark av i alt 27 distrikter. I tillegg er det etablert tilsvarende forebyggende kontaktpunkt i resterende politidistrikt (JBD, 2015:19). Ifølge Stave (2015) omtales

forebygging som politiets «tredje fot», et ansvar som kommer i tillegg, og på siden av andre arbeidsoppgaver i politietaten (s. 341). Da jeg utarbeidet studiens projektskisse⁵ våren 2015 var jeg klar over at radikaliseringskontaktene som ikke tilhørte overnevnte politidistrikter, var ilagt ansvaret for radikaliseringskontaktstillingen ved siden av annen stilling i politidistriktet. Mitt ønske var å få et representativt utvalg fra hele landet, fremfor et utvalg basert på hundreprosent stilling. Med denne bakgrunnen forventet jeg ikke å møte intervjupersoner kun ansatt som radikaliseringskontakt i hundreprosent stilling, men også ansatt i annen stilling der radikaliseringskontaktstillingen vil være et ekstraansvar. Funnene viser at tre av studiens syv intervjupersoner er ilagt et slikt tilleggsansvar.

Forebyggende politiarbeid har vært et politisk krav i politietaten siden Politirulleutvalget i 1981 fremla Nærpolitimodellen med ti grunnprinsipper for norsk politi (NOU 1981:35:13-16). Dette fremkommer av prinsipp nummer ni spesifiserer at «politiet skal prioritere mellom sine oppgaver og legge hovedvekten på forebyggende virksomhet» (NOU 1981:35:15). Prinsippene skulle danne grunnlaget for politiets organisering og fungere som grunnleggende verdier for politietaten (NOU 1981:35:13). Gjennom lover, instruksjer og ulike styringsdokumenter fremkommer det at forebyggende arbeid skal prioriteres og være en sentral del av politiets virke for ivaretagelsen av politiets samfunnsmandat (Gundhus, 2015:201; Granér og Kronkvist, 2014:72; Stave, 2015:342-344). Til tross for nasjonale føringer viser forskning en manglende prioritering av det forebyggende arbeidet i politietaten (Gundhus, 2009:178-179; Gundhus, 2015:201; Granér og Kronkvist, 2014:72; NOU (2013). *Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer. Politianalysen*. Justis- og beredskapsdepartementet, nr. 9:172; Simensen, 2014:7).

Ifølge Politianalysen (NOU 2013:9) er det en store variasjon på hvor mye ressurser som dedikeres til forebyggende arbeidet innad i politidistriktene. Tross store ulikheter mener politianalyseutvalget at det forebyggende arbeidet prioriteres lavt i alle politidistrikter. Ifølge utvalget er ressurser avsatt til politiets kjerneoppgaver, som er forebygging, orden og etterforskning, blir gjennomsnittlig en prosent av politiårsverkene avsatt til det forebyggende arbeidet (s. 169-170). Det forebyggende fagfeltet avhenger av lokale prioriteringer hos den enkelte politimesters, politistasjonssjef og lensmanns. Et eksempel er pålegget politidistriktene har til å opprette en forebyggende koordinator. Politianalysen (NOU 2013:9) forklarer at stillingen ikke er implementert i alle politidistriktene, og i de

⁵ SAMPOL 607, feltmetodikk: Politisk kartlegging i felt, våren 2015.

politidistriktene hvor rollen er etablert, er det få ansatte som får ivare tatt rollen med en full stilling (s. 172). Denne studiens funn underbygger også dette mønsteret, og kan sees i sammenheng med politietats manglende prioritering av det forebyggende fagfeltet. Funnene kan også forklares med bakgrunn i politiets styringsverktøy (PSV) for mål og resultatstyring, etablert i politietaten i 1996. Fokuset har vært på kvantitative målbare tjenestehandlinger som «saksinngang, saksbehandlingstider og prosentvis oppklaring» (Stave, 2015:348). Politidistriktene har et selvstendig ansvar for å oppnå fastsatte mål som bedømmes i samsvar med styringsverktøyet (Stave, 2015:248). Ifølge Stave (2015) støtter ikke styringsverktøyet det forebyggende arbeidet, som gjør det krevende å styre i riktig retning (s. 348-349). En annen mulig årsak til manglende prioritering av det forebyggende arbeidet kan være at ledere med beslutnings- og prioriteringsmyndighet, sjelden har erfaring med forebyggende politiarbeid (NOU 2013:9:172).

Årsakene til politidistriktenes manglende prioritering kan forklares og forstås ut fra institusjonell treghet og stivhengighet innenfor det institusjonelle perspektivet (Christensen m. fl., 2015:61). Det kan tolkes som at politidistriktenes tradisjoner om å nedprioritere det forebyggende arbeidet har funnet en sti og satt sine spor. Det kan tyde på at tradisjonene er blitt en del av politikulturen da det tolkes som at tradisjonene fremdeles påvirker dagens ledes beslutnings- og prioriteringsvalg (Glomseth, 2015:54). Tross skiftninger i samfunns- og kriminalitetsbildet, som for eksempel et utfordrende trusselbildet, tyder det ikke på at politidistriktene er videre endringsvillige (Christensen m. fl., 2015:61; Fimreite m. fl., 2014:29-30; Glomseth, 2015:147; PST, 2017:13).

Funnene kan videre sees i sammenheng med historisk ineffektivitet innenfor den institusjonelle tradisjonen, der kostnadene blir for høye ved stor grad av endring. Det kan tyde på at ekspertisen JBD ønsker å bygge opp ved etablering av radikaliseringskontaktstillingene i samtlige politidistriktene, hindres av politidistriktene. Kostnadene blir for mye ved ansettelse av radikaliseringskontakter i full stilling. Det kan tolkes som at politidistriktene reagerer tregt på kravet fra sentralt hold, og ikke er i stand til å leve opp til endringer i samfunnsbildet. I dette tilfellet får det institusjonelle perspektivet en høy forklaringskraft da det kan forklare politidistriktenes mangelfulle prioriteringer av det forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme (Christensen m. fl., 2015:62; Fimreite m. fl., 2014:30; PST, 2015:7).

Under intervjuene blir intervjupersonene spurt om hvordan et slikt dobbeltansvar påvirker rollen som radikaliseringskontakt. På den ene siden viser to funn at det fører til at rollen nedprioriteres, og ikke innfris etter forventninger. Funnene kan sees i sammenheng med intervjupersonenes plassering i organisasjonsstrukturen innenfor det instrumentelle perspektivet. Det kan tolkes som at intervjupersonenes sekundære stilling pålegger dem andre arbeidsoppgaver. Det kan tolkes som at sekundærstillingen prioriteres høyere enn radikaliseringskontaktstillingen grunnet dens plassering i organisasjonsstrukturen, og hvordan den er tenkt utøvd (Christensen m. fl., 2015:38). På den andre siden viser ett funn at radikaliseringskontaktstillingen innlemmes i intervjupersonens øvrige forebyggende stilling. Intervjupersonen tolker stillingene som sammenfallende arbeidsoppgaver. Funnet kan forklares ut fra den underliggende handlingslogikken om passende atferd i det institusjonelle perspektivet (March og Olsen (1989) gjengitt i Christensen m. fl., 2015:54). Det tolkes som at intervjupersonen løser utfordringen ut fra det som fremstår som verdifullt og fornuftig å gjøre, basert på situasjonen vedkommende står i med det doble stillingsansvaret, og ansvaret dette medfører (Bang, 2013:331; Christensen m. fl., 2015:54) Christensen m.fl., (2015) kaller slik oppførsel kalles «matching (s. 54). På denne måte kan intervjupersonen få avklart forventninger og forpliktelser som følger rollen som radikaliseringskontakt, ut fra den oppståtte situasjonen (Bang, 2013:331; Christensen m. fl., 2015:54). Funnene kan sees i sammenheng med både det instrumentelle og institusjonelle perspektivet, da begge perspektivene kan bidra til å forklare hvordan intervjupersonene påvirkes av det doble stillingsansvaret til samme tid i politietaten. Dette viser betydningen av å benytte begge perspektivene i en organisasjonsteoretisk analyse (Christensen m. fl., 2015:54; Dalheim, 2014:190). Det kan antas at studien funn vedrørende arbeidsinstruks og stillingsandel hadde sett annerledes ut dersom studien hadde hatt et annerledes eller større representativt utvalg (Thagaard, 2013:60).

Opplæring

Ifølge tiltak 13 skal PST «[...] ha oppfølging av de lokale forebyggingskontaktene og gi kontaktene relevant opplæring i fenomenkunnskap» (JBD, 2014:20). Som tidligere nevnt er PST direkte underlagt JBD, og således plassert over politidistriktene i den hierarkiske strukturen (St.meld. nr. 42 (2004-2995):33). Med denne bakgrunnen forstår jeg det slik at PST har hovedansvaret for oppfølging og opplæring av radikaliseringskontaktene. Ut fra det institusjonelle lederskapet forventet jeg at PST ivaretar opplæringsansvaret ved å bidra til å integrere studiens intervjupersoner i fagområdet gjennom opplæring (Selznick (1957) gjengitt

i Christensen m. fl., 2015:127; tiltak 12 i: JBD, 2014:20). Funn viser at to av syv intervjupersoner har fått relevant opplæring ved DSE. Videre viser resultatene at seks av syv intervjupersoner får jevnlig oppfølging av PST lokalt som blant annet videreformidler nyttig fenomenkunnskap i forbindelse med oppståtte hendelser, eller når intervjupersonene selv søker informasjon. Motsatt viser funn at en av syv intervjupersoner mangler både opplæring og veiledning. Ut fra de fire intervjupersonene som ikke har fått sentral opplæring, er det ingen som opplever at dette påvirker dem ved utførelsen av rollen som radikaliseringskontakt. Funnene som viser at det eksisterer en god oppfølging av PST lokalt, kan være årsaken til det. Årsakene kan også sees i sammenheng med at to av de fire intervjupersonene har tidligere erfaring med forebyggende arbeid mot radikaliserings og voldelig ekstremisme i politietaten, og derfor ikke ytret behov for opplæring.

Kompetanseutviklingen av politiansatte må utvikles i takt med dagens endrede samfunns- og kriminalitetsbildet. Det forventes at ledelsen, i dette tilfellet PST, bidrar til ansattes opplæring og kompetanseutvikling, slik at arbeidsoppgaver og mål kan nås (Bjørkelo og Gundhus, 2015:38-39; Fornyings- og administrasjonsdepartementet, 2008:11; Glomseth, 2015:141-142,154). Tross ett negativt funn tyder det på at PST ivaretar sitt opplæringsansvar på en god måte, og at intervjupersonenes kompetanseutvikling skjer i takt med utfordringer i det endrede kriminalitetsbildet. På den ene siden kan god opplæring sette intervjupersonene i stand til å utføre arbeidsoppgaver formålsrasjonelt etter mål-middel-vurderinger i den instrumentelle tradisjonen. I denne sammenheng får det instrumentelle perspektivet høy forklaringskraft (Christensen m. fl., 2015:34; Glomseth, 2015:154). På den andre siden kan opplæringen bidra til å integrere intervjupersonene i det forebyggende fagmiljøet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Dette viser hvordan det institusjonelle perspektivet på sin side får høy forklaringskraft (Selznick (1957) gjengitt i Christensen m. fl., 2015:127). Funnene kan således forstås ut fra instrumentelle og institusjonelle perspektivet. Dette viser igjen betydningen av å bruke begge perspektivene i analysen (Dalheim, 2014:190).

I tillegg til forventninger om PSTs oppfølgings- og opplæringsansvar, forventet jeg at intervjupersonenes nærmeste leder også bidrar til kompetanseutvikling gjennom tilrettelegging av læring og utvikling på arbeidsplassen, avhengig av tilgjengelige økonomiske ressurser i politidistriktene (Bjørkelo og Gundhus, 2015:38-39; Glomseth, 2015:154). Først og fremst forventet jeg at lederne ville være tilbøyelig med å sende intervjupersonene på seminarer og konferanser, men at kjøp av litteratur og videreutdanning

gjærne ville utebli. Resultatene viser at det ligger økonomisk til rette for seks av syv intervjupersoner til å styrke fagkompetansen på arbeidsplassen. Her ble kjøp av faglitteratur, og deltakelse på kurs, videreutdanning, seminarer og konferanser nevnt. Ett funn viser derimot at en intervjupersoner har begrenset med disse mulighetene grunnet manglende økonomiske midler i politidistriktet. Disse resultatene har også klare institusjonelle trekk, ettersom funnene viser at intervjupersonenes leder bidrar til sine ansattes opplærings ved å legge til rette for intervjupersonenes faglige utvikling på arbeidsplassen. Det institusjonelle perspektivet får dermed en høy forklaringskraft (Selznick (1957) gjengitt i Christensen m. fl., 2015:127; Glomseth, 2015:154). Også under denne uavhengige variabelen om opplærings er det viktig å trekke paralleller til metodologiske utfordringer rundt studiens representative utvalg. Funn viser at én intervjuperson mangler opplærings og oppfølging fra PST, i tillegg til at én intervjuperson har begrenset med muligheter for kompetanseutvikling på arbeidsplassen. Det kan tenkes at studiens funn hadde vist seg fra en annen side dersom utvalget også i denne forbindelse hadde vært annerledes eller større (Thagaard, 2013:60).

Ledelse

Politianalyseutvalget er av den oppfatning at det kriminalitetsforebyggende arbeidet er et lav status område, fremfor for eksempel ordenstjenesten (NOU 2013:9:172). Også Johannesen (2013) er av den oppfatning av at det forebyggende arbeidet betraktes som mindre viktig i politietaten (s. 48). Bjørge (2015) er også enig, og viser til hvorledes forebyggerne i politietaten tradisjonelt er blitt kalt «bamsepolitiet» som ikke bedriver «ordentlig politiarbeid», mens operativt arbeid og strafferettslig kriminalitetsbekjempelse derimot sees på som ordentlig politiarbeid (s. 21, s. 172). Med denne bakgrunnen var det en forventning om at intervjupersonenes nærmeste lederne også var falt i det tradisjonelle sporet med å nedprioritere det forebyggende politiarbeidet (Gundhus, 2009:178-179; Gundhus, 2015:201; Granér og Kronkvist, 2014:72; NOU 2013:9:172; Simensen, 2014:7). Resultatene viser derimot at fem av syv intervjupersoner opplever at sin nærmeste leder prioriterer det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme i høy grad. Funnene kan sees i sammenheng med det utfordrende trusselbilde vi bevitner i dag. PST vurderer det som mulig at det vil bli gjennomført terrorangrep mot Norge i 2017. Den islamske stat i Irak og Levanten (ISIL) oppfordrer sympatiserer til å gjennomføre terrorhandlinger alene uten dialog og kontakt med organisasjonen. Flere terrortilfalte er fengslet, som har ført til at fengselsradikaliserings er blitt et økende problem (PST, 2017:13-14). Flyktningstrømmen til Europa løftes frem som en sentral påvirkningskildene til

terrortrusselen. Asylsøkere, migranter og illegale innvandrere i Norge sees på som sårbare for en radikaliseringsprosess av radikalisatorer i samme livssituasjon (PST, 2017:15). En konsekvens av innvandringsproblematikken er høyere aktivitet i det høyreekstreme miljøet. En mindre del av miljøet har blitt aktive radikalisatorer, og det er sannsynlig at miljøet vil vokse. Det er også flere høyreekstreme som støtter og har evne til å begå voldshandlinger (PST, 2017:17-18).

Kan årsakene til lederens prioritering av det forebyggende arbeidet mot radikaliserings- og voldelig ekstremisme også være at de går mot den kulturelle tradisjonen som preger politietaten, at de tar nye beslutninger og baner ny vei (Glomseth, 2015:54; Lærø, 2015:246)? Funnene kan sees i sammenheng med Selznicks argument om at sårt tiltrengte kvaliteter kan lette iverksettelsen av nye arbeidsoppgaver. Det institusjonelle perspektivet får her en høy forklaringskraft (Christensen m. fl., 2015:52-53; Selznick, 1997:19-20). Funnene kan også sees i sammenheng med lederens nøkkelrolle i den hierarkiske varianten. Det kan tolkes som at lederne har kunnskap om mål-middel-sammenhenger og prioriterer for best mulig måloppnåelse. I denne sammenhengen får det instrumentelle perspektivet en høy forklaringskraft (Christensen m. fl., 2015:35). Her vises det igjen til betydningen av bruken av begge perspektivene, for å forklare og forstå organisasjonsteoretiske forhold (Dalheim, 2014:190). Kan overnevnte positive funn tyde på skjønning av faktiske forhold, som kjennetegnes av å nedprioritere forebyggende arbeidet? Kan det tenkes at funnene preges av at intervjupersonene har svar meg ut fra det de tror jeg vil høre, på grunn av min faglige bakgrunn som politi? Eller lojalitet til leder og et ønske om å løfte leder frem i et positivt lys? Som forsker er det viktig å være bevisst på forutinntatte holdninger ved gjennomføring av intervjuer, som kan påvirke studiens resultater (Thagaard, 2013:115).

Motsatt viser det seg øvrige to av syv intervjupersoner opplever at sine leder nedprioriterer det forebyggende arbeidet mot radikaliserings- og voldelig ekstremisme. Én intervjuperson begrunnet det med manglende ressurser i politidistriktet. Den andre opplever at det forebyggende arbeidet kun prioriteres når samfunnsmessige forhold krevde det. Funnene kan forklares ut fra politiets kulturelle tradisjoner om å nedprioritere det forebyggende virke, som vist ovenfor (Gundhus, 2009:178-179; Gundhus, 2015:201; Granér og Kronkvist, 2014:72; NOU 2013:9:172; Simensen, 2014:7). Likeledes kan funnene også sees i sammenheng med ressursmessige prioriteringer hos politidistriktenes toppledelse (NOU 2013:9:172). Manglende prioriteringer fra toppledelsen gir tydelige signaler nedover i hierarkiet, og sier

noe om «hvordan ting gjøres hos oss». Slike kulturelle føringer kan påvirke underliggende ledelsesnivåer i den hierarkiske strukturen (Stave, 2015:359). Funnene kan også sees i sammenheng med overnevnte PSV, ettersom styringsverktøyet ikke støtter det forebyggende arbeidet, som Stave (2015) mener vanskelig gjør arbeidet med å styre forebygging i riktig retning (s. 348-349). Funnene viser igjen hvordan det forebyggende arbeidet nedprioriteres. Funnene kan også forklares ut fra institusjonell treghet og stivhengighet innenfor det institusjonelle perspektivet. Det kan tolkes som at politiets kvantitative målfokus, som går tilbake til 1996, fremdeles preger etaten. Dette kommer til syne ved at tidligere beslutninger om å nedprioriter det forebyggende arbeidet fremdeles legger føringer for dagens ledere. I denne sammenheng får det institusjonelle perspektivet en høy forklaringskraft (Christensen m. f., 2015:61). Det kan antas at studiens funn vedrørende lederes prioritering av det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme hadde vist seg fra en annen side dersom intervjupersonenes politimestere og nærmeste ledere hadde belyst studiens spørsmål fra et leders perspektiv (Thagaard 2013:60).

Intervjupersonene ble videre spurt om hvordan de opplever at leder gir handlingsrom til å utføre rollen som radikaliseringskontakt. Resultatene viser at alle intervjupersonene opplever at nærmeste ledere gir dem et stort handlingsrom til å utføre rollen som radikaliseringskontakt. Tilbakemeldingene er at alle har en stor grad av selvbestemmelse. Funn viser videre at ingen av intervjupersonene har opplevd motstridende interesser eller konflikter med nærmeste leder for måten rollen som radikaliseringskontakt blir gjennomført på. Politietaten fremstilles som en streng hierarkisk styrt etat der ledere kan utøve makt ved å instruere eller beordre sine ansatte til å gjennomføre arbeidsoppgaver. Samtidig har de underordnede også en stor grad av selvstendighet (Bjørkelo og Gundhus, 2015:37; Granér og Kronkvist, 2014:70,76). Studiens funn er også i samsvar med Hellesø-Knutsen (2013) som viser at politiansatte i begrenset grad opplever å være styrt av ledere. Ansatte oppgir å ha rom til å prioritere ut fra egne vurderinger (s. iii). Funnene kan sees i sammenheng med den hierarkiske varianten i det instrumentelle perspektivet. Det kan tolkes som at lederne gjennom hierarkisk styring har delegert ansvaret for tiltak 13 til intervjupersonene, for best mulig måloppnåelse (Christensen m. fl., 2015:35,38). Martinsen (red) (2008) beskriver delegerende lederstil som lite styrende ved at ansatte har ansvar for å planlegge hvordan oppgaver skal løses, og utførelsen av disse (s. 103). Dette kan sees i sammenheng med intervjuenes selvbestemmelse i utførelsen av rollen som radikaliseringskontakt, og fravær av interessekonflikt med leder. Det instrumentelle perspektivet får i denne sammenheng en

høy forklaringskraft (Christensen m. fl., 2015:35).

Jeg hadde på forhånd ingen forventinger til leders inngående kunnskap om fagområdet forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Jeg har likevel valgt å ta det med, da jeg ser det som en viktig funn opp mot studiens problemstilling. På den ene siden viser funn at fire av syv intervjupersoner opplever et stort handlingsrom på grunn av leders interesse i, og synliggjøring av fagfeltet. Gjensidig tillit, god støtte og aktive tilbakemeldinger ble også løftet frem. På den andre siden begrunner tre intervjupersoner det store handlingsrommet med leders manglende kunnskap om fagfeltet, og således ingen sterke meninger om måten arbeidet skal utføres på. Sistnevnte funn kan også forstås ut fra at politiledere med beslutnings- og prioriteringsmyndighet, sjelden har erfaring med forebyggende politiarbeid (NOU 2013:9:172). Funnene som viser et stort handlingsrom basert på leders kunnskap om fagfeltet forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme kan forklares og forstås ut fra leders mål-middel-vurderinger i det instrumentelle perspektivet. Det forventes at leder har kontroll over hvilke faktiske handlinger som må til for best mulig måloppnåelse, som for eksempel tiltak 13. Funn som derimot viser et stort handlingsrom på grunn av leders manglende kunnskap viser at det er et avvik fra den høye forklaringskraften til det instrumentelle perspektivet (Christensen m. fl., 2015:35; JBD, 2014:20).

På bakgrunn av politiets inndeling i ulike enheter, som eksempel avdelinger og seksjoner, blir politiet sett på som en heterogen etat med koalisjoner, ofte preget av interessekonflikter grunnet ulike mål og interesser. De enkelte aktørene handler gjerne formålsrasjonelt ut fra sine respektive enheters interesser. Beslutninger preges av andreparts målfokus og interesser. (Bjørkelo og Gundhus, 2015:36; Christensen m. fl., 2015:36,45; Gundhus, 2015:200).

Med denne bakgrunnen forventet jeg at intervjupersonene ville stå overfor sekundære ledere i politidistriktet med andre prioriteringer enn det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Funn viser at fem av syv intervjupersoner opplever et innsnevret handlingsrom hos sekundære ledere i politidistriktet som prioriteter forebygging, etterforskning og orden. Eksempler som blir trukket frem er mangel på forebyggende aktører å støtte seg til ved andre stasjoner. Narkotika og organisert kriminalitet prioriteres fremfor forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Også disse funnene kan relateres til den kulturelle tradisjonen i politietaten der forebyggende arbeid prioriteres bort mens andre oppgaver løftes frem (Gundhus, 2009:178-179; Gundhus, 2015:201; Granér og Kronkvist, 2014:72; NOU 2013:9:172; Simensen, 2014:7) Funnene kan også sees i sammenheng med

prioritering av andre gjøremål og interesser hos de eksterne lederne (NOU 2013:9:172). Likeledes et målfokuset som springer ut fra styringsverktøyet PSV (Stave, 2015:248). Til slutt kan funnene også forklares ut fra Politianalyseutvalgets funn om at ledere med beslutnings- og prioriteringsmyndighet, sjelden har erfaring med det forebyggende politiarbeidet (NOU 2013:9:172).

Funnene kan forklares og forstås ut fra koalisjoner i det instrumentelle perspektivet, der ulike interesser og mål mellom intervjupersonene og eksterne ledere i politidistriktet gjør seg gjeldende. Dersom arbeidsoppgavene til intervjupersonene går på bekostning av målene til lokale ledere, vil ledelsen med mest makt i forhandlingene, ha størst gjennomslagskraft for sine interesser. I denne sammenhengen får det instrumentelle perspektivet en høy forklaringskraft (Christensen m. fl., 2015:35; Fimreite m. fl., 2014:30). Det kan også tolkes som at noen eksterne ledere i politietaten ikke nevneverdig prioriterer arbeidet med forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Funnene kan sees i sammenheng med tidligere nevnte stivhengighet og den kulturelle tradisjonen om å nedprioritere det forebyggende arbeidet. Dette viser hvordan det institusjonelle perspektivet også kan være en høy forklaringskraft (Christensen (Christensen m. f., 2015:61). Dette viser igjen betydningen av å benytte begge perspektivene i en organisasjonsteoretisk analyse (Dalheim, 2014:190). Også i denne sammenheng er det viktig å trekke paralleller til metodologiske utfordringer. Det kan antas at funn om intervjupersonenes handlingsrom hadde sett annerledes ut ved gjennomførelse av en spørreundersøkelse utsendt til alle radikaliseringskontaktene i politietaten, med den hensikt å trekke allmenngyldige konklusjoner for politietatens radikaliseringskontakter (Kvale og Brinkmann, 2015:289; Larsen, 2007:77-78; Ringdal, 2013:190). Funn knyttet til eksterne lederes manglende prioritering, og samspillet mellom dem og intervjupersonene, kunne med fordel blitt belyst fra også disse ledernes side ved å inkludere dem i studien (Thagaard 2013:60).

Målfokus

I enkelte enheter i politietaten forholder ansatte seg til rigide regelsystemer med detaljerte og tydelige gjøremål, som innenfor etterforskningsarbeidet. Motsatt arbeider andre etter utydelig regelverk og diffuse mål, som for eksempel innenfor det forebyggende arbeidet. Den spesifikke utformingen er vanskelig å fastslå, og må tolkes av den enkelte (Bjørkelo og Gundhus, 2015:37; Granér og Kronkvist, 2014:56,76). Bjørkelo og Gundhus (2015) begrunner uklare mål av at kompleksiteten i etatens ulike oppgaver krever en høy grad av

selvstendighet ved beslutningstaking, men også av at politiledere skal kunne påvirke politietats resultater (s. 37). Ifølge Lægred og Rykkja (2014) slår 22. juli-kommisjonen fast at «politiet har utvikla mål på dei områda som det er enklast å måle og ikkje nødvendigvis på dei områda der klare mål og forventningar er viktigast» (s. 258). Stave (2015) underbygger dette ved å vise til hvordan politietaten har tradisjon på å måle tjenestehandlinger etter kvantitative målebarometre gjennom styringsverktøyet PSV, fremfor det forebyggende arbeidet (s. 348-329).

Med denne bakgrunnen forventet jeg at radikaliseringskontaktene vil være påvirket av diffuse mål for stillingen som radikaliseringskontakt. Men som jeg skal vise peker funnene i to ulike retninger. På den ene siden viser funn at tre av syv intervjupersoner opplever å ha klare og fastsatte målsettinger for arbeidet som radikaliseringskontakt. Her nevnes PSV, politidistriktets virksomhetsplan, lokal handlingsplan for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme og en egenutviklet fremdriftsplan. Motsatt viser funnene at fire av syv intervjupersoner ikke har hørt om, eller er usikre på, målsettinger for stillingen som radikaliseringskontakt. To av disse intervjupersoner lar seg ikke påvirke av dette. De ser selv hva som er viktig å prioritere i stillingen. Én syntes det er lite motiverende. Vedkommende opplever å ha brukt mye energi på radikaliseringskontaktstillingen, og får lite igjen for det. En annen intervjuperson får en «laid back» holdning til arbeidet.

Tydelige målsettinger kan sees i sammenheng med fullstendig (formåls)rasjonalitet innenfor formålsrasjonelle handlinger i det instrumentelle perspektivet. Ifølge Christensen m. fl., (2015) er det en umulig oppgave å få oversikt over alle mål (s. 37). Til tross for dette vise funn at tre av syv intervjupersonene opplever å ha klare og fastsatte mål for radikaliseringskontaktstillingen. Tydelige mål kan sette intervjupersonene i stand til å utføre arbeidsoppgaver etter kunnskap om mål-middel-vurderinger i den instrumentelle tradisjonen. I denne sammenheng får det instrumentelle perspektivet høy forklaringskraft (Christensen m. fl., 2015:34,37). Uklare mål derimot kan knyttes til begrenset rasjonalitet og Herberts Simons begrep om «administrative man», som er den andre handlingslogikken innenfor formålsrasjonelle handlinger i det instrumentelle perspektivet (Herbert Simon (1947) gjengitt i Christensen m. fl., 2015:37). Det kan tolkes som at intervjupersonene løser situasjonen de står overfor med uklare mål, ved å velge virkemidler som antas gir tilfredsstillende grad av måloppnåelse. Funn tyder ikke på at intervjupersonene foretar irrasjonelle handlingsvalg som følge av diffuse mål. Det institusjonelle perspektivet får en høy forklaringskraft (Christensen m. fl., 2015:37).

I denne sammenhengen ble intervjupersonene spurt om de opplever å iverksett forebyggende tiltak basert på kunnskap om hva som virker. Som nevnt tidligere kommer ikke studien inn på hvilke tiltak som er iverksatt da det bryter med studiens konfidensialitet. Funn viser at fire av syv intervjupersoner opplever å iverksette nyttige tiltak. Det kan tolkes som at disse intervjupersonene velger tiltak basert på mål-middel-vurderinger. Dette innebærer at tilgjengelige tiltak iverksettes etter en vurdering av mulige effekter tiltakene kan føre til (Christensen m. fl., 2015:34). På den andre siden viser funn at tre av syv er usikre på om de iverksetter tiltak som virker, og begrunnet det med at forebygging er vanskelig å måle. Funnene underbygger påstanden til Politianalyseutvalget (NOU 2013:9:171) og Lie (2015:317) om at virkningen av forebygging er vanskelig å måle. Også disse funnene kan forklares ut fra begrenset rasjonalitet og begrepet om «administrative man», som i denne sammenheng innebærer at intervjupersonene ikke har kunnskap om konsekvensene iverksatte tiltak fører til (Herbert Simon (1947) gjengitt i Christensen m. fl., 2015:37). Til tross for dette kan tolkes som at intervjupersonene velger tiltak som antas gir tilfredsstillende grad av måloppnåelse. I dette tilfellet får det instrumentelle perspektivet en høy forklaringskraft (Christensen m. fl., 2015:37).

I henhold til rapporteringsplikten innenfor den hierarkiske organisasjonsstrukturen forventet jeg at intervjupersonene rapporterer jevnlig oppover i hierarkiet (Christensen m. fl., 2015:38). Resultatene viser at alle intervjupersonene rapporterer jevnlig til POD via PSV. Intervjupersonene fortalte at de rapporterer på gjennomførte arbeidsoppgaver. Det rapporteres enten direkte fra intervjuperson, eller gjennom mellomledere i politidistriktene. I tillegg til å rapportere til POD, rapporterer også intervjupersonene jevnlig oppover i hierarkiet. Her nevnes nærmeste leder, ledergrupper, politimester, PST og Kripos. Funnene kan sees i sammenheng med rapporteringsplikten basert på oppover rettet informasjonsplikt i det instrumentelle perspektivet, som gjør at det instrumentelle perspektivet får en høy forklaringskraft (Christensen m. fl., 2015:38). Under denne uavhengige variabelen om målsettinger må det også tas i betraktning at studiens funn om tydelige og utydelige målsettinger, nytteopplevelsen av iverksatte tiltak og rapporteringsplikt hadde vist seg annerledes hadde jeg inkludert et annet eller større antall radikaliseringskontakter i studien (Thagaard, 2013:60).

Jeg har til nå drøftet og tolket hvordan politiets radikaliseringskontakter påvirkes av organisatoriske forhold, herunder deres plassering i organisasjonsstrukturen, opplæring, ledelse og målfokus. I det følgende vil jeg drøfte studiens funn om samarbeidsrelasjoner og

informasjonsmønstre mellom intervjupersonene og PST, og lokale samarbeidsaktører.

6.3 Samarbeidsrelasjoner og informasjonsmønstre

6.3.1 PST

Det er i dag etablert et samarbeid mellom PST og det øvrige politiet i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (Lid m. fl., 2016:12:14; Lie, 2015:237; POD, 2001:53). Tiltak 13 spesifiserer at PST skal ha tett dialog og oppfølging av politiets radikaliseringskontakter (JBD, 2014:20). Med utgangspunkt i den hierarkiske strukturens krav til samordning ved utformingen av samfunnsviktige mål, forventet jeg å møte intervjupersoner i samarbeid med PST i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (Christensen m. fl., 2015:38; Fimreite m. fl., 2014:23; JBD, 2014:7). Som jeg skal vise, peker resultater i samme retning med et tett og åpent samarbeid. Slik samordning struktureres som intern vertikal samordning Christensen og Lægreid (2008) (gjengitt i Rykkja, 2014) for (s. 129). Den hierarkiske samordningen representerer også en nettverksstruktur som fungerer i «skyggen av hierarkiet», og som krever samarbeid på grunn av utfordrende saker. Et eksempel på dette er forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme (Christensen m. fl., 2015:41-42; JBD, 2014:20). For å drøfte og tolke hvordan samarbeidet og informasjonsflyten fungerer mellom intervjupersonene og PST innad i nettverksstrukturen vil jeg fremheve noen av Bronsteins samarbeidsmekanismer, som gjensidig avhengighet, felles målsettinger og strukturelle bindinger (Bronstein, 2003:299,301,303).

Gjensidig avhengighet

Med gjensidig avhengighet refererer Bronstein til samspillet mellom ulike aktører, som er avhengig av hverandre for å oppnå felles mål. I den forbindelse vektlegger Bronstein muntlig kommunikasjon (2003:299). Informasjon som PST besitter kan falle inn under den graderte delen av PST sitt virke grunnet hensynet til den nasjonale sikkerheten. Dette kan gjerne føre til en begrensning i informasjonsutvekslingen til det øvrige politiet (POD, 2001:53). Med denne bakgrunnen forventet jeg at intervjupersonene ville oppleve mangelfull informasjonsflyt fra PST. Det er også rimelig å forvente at dårlig informasjonsutveksling vil føre til frustrasjon og konflikter i samarbeidet. Samtlige intervjupersoner beskriver informasjonsflyten mellom seg og PST som god. Åpenhet og jevnlig oppdateringer på

lokale, nasjonale og internasjonale fenomener, ble trukket frem. Tre intervjupersoner opplever til tider frustrasjon over at de ikke får kjennskap til alt, men påpeker at de allikevel kan gjøre en god jobb. Alle syv intervjupersoner viderefremidler informasjon fra PST til det øvrige politiet. Fem av syv intervjupersoner viderefremidler informasjon fra PST til lokale samarbeidsaktører, men først etter avklaring med PST.

Funnene peker videre på et opparbeidet tillitsforhold mellom intervjupersonene og PST, der PST blir beskrevet som interesserte, engasjerende og inkluderende. Ingen av intervjupersonene har opplevd konflikter i samarbeidet. Samarbeidet beskrives videre som viktig og helt avgjørende i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings- og voldelig ekstremisme. Et samspill i vurderings- og avgjørelsesfasene ble verdsatt. Tanken på at intervjupersonene og PST skulle ha arbeidet på hver sin kant, beskrives av intervjupersonene som nytteløst. Tilbakemeldingene kan oppfattes som respekt, som Bronstein fremhever er en positiv faktor for samarbeidet (Bronstein, 2011:299). Funnene om god muntlig kommunikasjon, gjensidig respekt og kunnskap om hverandres roller og fagkompetanse, bekrefter gode samarbeidsevner, som har betydning for det velfungerende samarbeidet. Responsen avdekker samarbeidsfaktoren, gjensidig avhengighet, hvor samarbeidende aktører er avhengig av hverandre for å oppnå felles mål (Bronstein, 2003:299). Samarbeidsfaktoren, gjensidig avhengighet gjenspeiler koalisjoner i det instrumentelle perspektivet. Svarene antyder at det er inngått koalisjoner mellom intervjupersonene og PST. Det kan tolkes som koalisjonene er inngått som en fellesnevner for å kunne oppnå egne mål på en best mulig måte i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings- og voldelig ekstremisme (Christensen m. fl., 2015:36). Ifølge Christensen m. fl., (2015) er velfungerende koalisjoner optimalt for best mulig måloppnåelse (s. 45). Som presentert ovenfor bærer tilbakemeldingene preg av et velfungerende samarbeid. Det fremkommer ikke av kommentarene om at det eksisterer interessekonflikter og forhandling om iverksetting av tiltak på bakgrunn av ulike interesser og mål mellom intervjupersonene og PST, slik som koalisjoner ofte preges av. Funnene bekrefter en vinnende koalisjon. Det instrumentelle perspektivet får her høy forklaringskraft (Christensen m. fl., 2015:36,45).

Felles målsetting

Resultater fastslår videre at tre av syv intervjupersoner har nedtegnet felles målsettinger for samarbeidet med PST. Det fremkommer ikke i studiens respons hvor målene er forankret.

Fire av syv fremhever forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme som et mål i seg selv. Videre gir fem av syv intervjupersoner uttrykk for felles målsettinger for enkeltmøter. Øvrige to intervjupersoner formidlet at agendaen varierte etter behov. Responsen konstaterer høy grad av felles målsetting for samarbeidet, som har god påvirkningskraft og bidrar til det berikende samarbeidet (Bronstein, 2003:300). Tydelige mål kan sette intervjupersonene i stand til å utføre arbeidsoppgaver formålsrasjonelt etter kunnskap om mål-middel-vurderinger i den instrumentelle tradisjonen. Det innebærer at tilgjengelige tiltak iverksettes etter en vurdering av mulige effekter tiltakene kan føre til, som tidligere vist. Slik får det instrumentelle perspektivet høy forklaringskraft (Christensen m. fl., 2015:34).

Strukturelle forhold

Intervjupersonene fremhever tilgjengelighet som en viktig faktor i samarbeidet, der hyppig kontakt og personlig oppmøte blir verdsatt. Resultatene stadfester at intervjupersonene så vel som PST avsetter tid til samarbeidet. Fordelen med geografisk korte avstander til PST ble også trukket frem som en positiv faktor. Tilbakemeldingene kan knyttes til tid, rådighet og fysiske omgivelser i samarbeidsfaktoren, strukturelle betingelser. Slik tilgjengelighet er relevant i nettverksstrukturen for et velfungerende samarbeid. Under slike omstendigheter får også det instrumentelle perspektivet (en) høy forklaringskraft (Bronstein, 2003:303; Christensen m. fl., 2015:41).

Avslutningsvis i dette kapitlet om samarbeid og informasjonsflyt mellom intervjupersonene og PST er det behov for å trekke paralleller til metodologiske utfordringer rundt datainnsamlingsprosessen. Det rettes fokus mot funn som gjennomgående viser et tett, åpent og velfungerende samarbeid. Responsen tilkjenner fravær av interessekonflikter blant aktørene. Heller ikke forhandlinger og tautrekking av oppgaver, som gjerne oppstår i koalisjoner, hvor den enkelte aktør vil nå egne mål best mulig (Christensen m. fl., 2015:35). Kan det tenkes at tilbakemeldingene preges av overrapportert suksess? Er svarene farget av lojalitet til PST og politietaten for øvrig? Kan informasjonen uttrykke ønske om å fremstå som vellykket? Som forsker er det viktig å være klar over at forutinntatte holdninger kan ha påvirket studiens funn. Spørsmålene kunne med fordel også ha blitt belyst fra PST sitt ståsted (Thagaard, 2013:60,115).

6.3.2 Lokale samarbeidsaktører

For å innhente informasjon om samarbeid og informasjonsflyt mellom intervjupersonene og lokale samarbeidsaktører, har jeg som tidligere nevnt valgt å rette fokuset mot den lokale samarbeidsaktøren som intervjupersonen samarbeider nærmest med.

Ifølge tiltak 13 skal politiets radikaliseringskontakter ha en rådgivende funksjon og være kontaktpersoner overfor lokale samarbeidsaktørene (JBD, 2014:20). Ut fra den hierarkiske strukturens krav til samordning mellom organisasjoner ved utforming av samfunnsviktige mål, forventet jeg å møte intervjupersoner med et etablert samarbeid til minst én lokal samarbeidsaktør i det forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme (Christensen m. fl., 2015:38; Fimreite m. fl., 2014:23; JBD, 2014:7). Resultatene peker i samme retning, der hvor et godt og velfungerende samarbeid er etablert. Fem av syv intervjupersoner fremhever kommunenes SLT-koordinatorer som sine nærmeste samarbeidspartnere. To intervjupersoner samarbeider hyppigst med ansatte fra asylmottak, flyktningetjenesten og introduksjonssentre for flyktninger. Slik samordning faller inn under det Christensen og Lægreid (2008) (gjengitt i Rykkja, 2014) kaller for intern horisontal samordning (s. 129). Også dette samarbeidet representerer et nettverk inngått for å imøtekomme det krevende arbeidet med forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme (Christensen m. fl., 2015:41-42; JBD, 2014:20). Samarbeidsmekanismene gjensidig avhengighet, felles målsettinger og strukturelle bindinger vil også her bli benyttet for å drøfte og tolke hvordan samarbeidet og informasjonsflyten fungerer mellom intervjupersonene og lokale samarbeidsaktører innad i nettverksstrukturen (Bronstein, 2003:299,301,303; Christensen m. fl., 2015:41).

Ifølge tiltak 13 skal politiets radikaliseringskontakter ha en rådgivende funksjon opp mot SLT. Det er i dag cirka halvparten av Norges kommuner som har organisert forebyggende arbeid i henhold til SLT-modellen (JBD, 2015:20). Jeg forventet derfor å møte intervjupersoner som ikke hadde etablert kontakt med SLT-koordinatorer på grunn av manglende SLT struktur i kommunene. Funnene bekrefter dette. To av syv intervjupersoner har ikke etablert rådgivende funksjon med SLT-koordinatorer grunnet manglende SLT-struktur i kommunene. Tiltak 13 sier videre at politiets radikaliseringskontakter skal «[...] ha en rådgivende funksjon opp mot politirådene» (JBD, 2014:20). Politiråd er et formelt samarbeid mellom kommunens øverste ledelse og lokalt politi. Hovedmålet er å sikre

erfarings- og kunnskapsutveksling mellom kommune og politi, minimum to ganger i året (Kommunetorget.no 28. mai 2017; POD, 2016b:9; Stave, 2015:356). Ifølge Lie (2015) er forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme blitt et sentralt tema både i SLT-strukturen og i politirådene (s. 236-237). Intervjupersonene har vært ansatt som radikaliseringskontakt mellom ett og tre år. I lys av dette forventet jeg at alle intervjupersonene aktivt deltar i politirådsmøter der radikaliserings og voldelig ekstremisme står på agendaen. Resultatene konstaterer at fire av syv intervjupersoner deltar aktivt i politirådsmøter, der temaet radikaliserings og voldelig ekstremisme står fast på programmet. To av intervjupersonene påpeker at temaet sjeldent blir nevnt i mindre kommuner. En annen intervjuperson jobber aktivt med å få temaet forankret i samtlige politiråd i politidistriktet. Motsatt stadfester svar at tre av syv intervjupersoner ikke har blitt innkalt til politirådsmøter. Resultatene avdekker et gap mellom tiltak 13 og faktisk handling. I denne forbindelse kan det tenkes at funnene ville ha vært annerledes ved et annet eller større representativt utvalg (Thagaard, 2013:60). En spørreundersøkelse til samtlige radikaliseringskontakter i politietaten kunne ha gitt inngående kunnskap om hvorvidt dette gapet indikerer allmenngyldige konklusjoner på landsbasis (Kvale og Brinkmann, 2015:289; Larsen, 2007:77-78; Ringdal, 2013:190).

Gjensidig avhengighet

Som tidligere nevnt løfter Bronstein (2003) frem muntlig kommunikasjon som en forutsetning for et godt samarbeid (s. 299). JBD (2015:19) fremhever informasjonsflyt, som en viktig faktor i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. I denne forbindelse påpeker JBD (2015) at taushetsplikts regler skal følges, men at lovverket bør tolkes til fordel for det forebyggende arbeidet gjennom samarbeid (s. 22). Sentralt i informasjonsutvekslingen mellom samarbeidende aktører fra ulike offentlige etater fokuseres det stadig på taushetsplikts rolle. Mellom etatene er det ulike lovgrunnlag og unntak for deling av informasjon (Glavin og Erdal, 2013:49; Gundhus m. fl., 2008:4:149; Kommunesektorens organisasjon, 2013:32; Stang, Aamodt, Sverdrup, Kristofersen og Winsvold 2013:7,15). Taushetsplikts regler blir ikke nærmere gjennomgått i denne studien. Forskning viser at manglende kunnskap om taushetspliktsbestemmelsene kan være et hinder for informasjonsutvekslingen mellom aktører i et samarbeidsforhold (Glavin og Erdal, 2007:59; Gundhus m. fl., 2008:4:175; Kjønstad (2009) gjengitt i Stang m. fl., 2013:28; Repstad, 2004:174). På grunn av politiets dedikerte oppgave om å forebygge kriminalitet, åpner taushetsplikts regler for politiet en vid adgang til å videreformidle taushetsbelagt

informasjon i forebyggende øyemed. Politiet har en større mulighet ettersom tilsvarende regler ikke er nedfelt i andre etaters taushetspliktlovgivning (Myhrer, 2000:36; POD, 2005:35). Med denne bakgrunnen forventet jeg at intervjupersonene ville oppleve en begrensning av informasjon grunnet lokale samarbeidsaktørers usikkerhet rundt taushetspliktens regler. Det var også her å forvente at mangelfull informasjonsflyt vil redusere kvaliteten på samarbeidet.

Respsen bekrefter at samtlige intervjupersoner kjenner til politiets reglement om taushetsplikten. Tilbakemeldingene fra intervjupersonene er at informasjonsflyten mellom dem og deres nærmeste samarbeidsaktører fungerer stort sett bra. Likevel fremkommer det at fem av syv intervjupersoner mener taushetspliktens regler er mer til hinder enn til hjelp for informasjonsflyten i samarbeidet. Intervjupersonene opplever at det eksisterer et kunnskapshull om taushetspliktens bestemmelser på individuelt plan. Det medfører usikkerhet og mangelfull informasjonsutveksling. Intervjupersonene mener at nødvendig og relevant informasjon uteblir, særlig blir kommuneansatte, NAV og barnevernet trukket frem. Svarene underbygger tidligere forskning, der usikkerhet rundt taushetspliktens regler ser ut til å legge begrensninger på informasjonsflyten i samarbeidet mellom intervjupersonene og deres nærmeste samarbeidsaktør (Glavin og Erdal, 2007:59; Gundhus m. fl., 2008:4:175; Kjønstad (2009) gjengitt i Stang m. fl., 2013:28; Repstad, 2004:174). Lid m. fl., (2016:12) viser derimot til at kommunene på sin side opplever mangelfull informasjonsutveksling fra lokalt politi (s.13). I denne forbindelse er det relevant å se studiens resultat opp mot representativt utvalg. For det første kunne respsen ha vært annerledes dersom studien hadde inkludert et annet eller større representativt utvalg av radikaliseringskontakter. I tillegg kunne tilbakemeldinger med fordel ha blitt utdypet ved inkludering av SLT-koordinatorer (Thagaard, 2013:60). Som et annet alternativ kunne samme spørreundersøkelse ha vært gitt til samtlige av politietatens radikaliseringskontakter og til SLT-koordinatorer for å ha et større utvalg og derved kunne trekke allmenngyldige konklusjoner rundt usikkerheten om taushetsplikten (Kvale og Brinkmann 2015:83,151; Larsen, 2007:26-27; Ringdal, 2013:190).

Tiltak 13 påpeker at politiets radikaliseringskontakter skal «være kontaktpunkt ved bekymring om radikalisering og voldelig ekstremisme, gi råd og videreformidle henvendelser til rette instans» (JBD, 2014:20). Med denne bakgrunnen forventet jeg at intervjupersonene videreformidler nødvendig informasjon til rette lokale aktør. Tilbakemelding bekrefter at intervjupersonene mottar informasjon fra flere hold om personer som står i faresonen for å bli

radikalisert, om voldelige ekstremister eller fremmedkrigere, informasjon fortrinnsvis fra PST, Kripos og det øvrige politiet. Tross ovennevnte utfordringer med taushetspliktens bestemmelser, opplyser intervjupersonene at de også mottar slik informasjon fra SLT-koordinatorer og andre kommuneansatte, skolesektor, asylmottak, NAV, kriminalomsorgen, helsevesenet og trossamfunn. Intervjupersonene videreformidler informasjonen til rette instans, som oftest er PST, Kripos og det øvrige politiet. Informasjonen utveksles i form av muntlige overføringer som bekymringsmelding via en er lokal avdeling i politidistriktet. Funnene kan knyttes til samarbeidsfaktoren, muntlig kommunikasjon i Bronstein's samarbeidsmodell. Kommunikasjonen er i dette tilfellet fremmede for samarbeidet (Bronstein, 2003:299).

Tiltak 13 stiller også krav om at politiets radikaliseringskontakter skal «drive bevisstgjøringsarbeid» (JBD, 2014:20). Handlingsplanen mot radikalisering og voldelig ekstremisme (2014) fremhever behovet for økt kunnskap i det forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme (s. 5). Stave (2015) viser at det forebyggende politiet driver utstrakt foredragsvirksomhet overfor lokale aktører, der formålet er kompetanseoverføring (s.352). Ifølge Bronstein (2003) er det sentralt med kunnskap om hverandres roller og fagkompetanse, og at rollefordeling blir brukt hensiktsmessig i samarbeidet (s. 299). Bjørge (gjengitt i Wegling, 2015) forklarer at flere kommuner står på bar bakke på grunn av mangelfull fenomenkunnskap, kompetanse og kapasitet om forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme (s.20). Også Lid m. fl., (2016:12) viser til forskning der kommunene selv ytrer behov for oppbygging av kunnskap rundt fagfeltet forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme (s. 19). Jeg forventet å finne dette under intervjuene, noe som også samsvarer med studiens funn. Tilbakemeldingen konstaterer at intervjupersonene opplever fagkompetansen til samarbeidsaktørene på en skala fra svært godt til veldig lavt. Samtlige intervjupersoner formidler at de arbeider hyppig med informasjonsformidling og kompetanseoverføring overfor lokale samarbeidsaktører, hvor tema innen radikalisering og voldelig ekstremisme står på programmet. Fire intervjupersoner opplyser at de også inkluderer reglene om taushetsplikten i foredrag for lokale samarbeidsaktører.

I forlengelsen av dette temaet fremhever flere av intervjupersonene POD's foredrag om taushetspliktens rolle i samarbeid, som positivt. Betydningen av kompetanseoverføringen trekkes frem som vesentlig, der intervjupersonen bidrar med å tette igjen eksisterende

kunnskapshull om taushetspliktens regler. Responsen gjenspeiler at bevisstgjøringsarbeidet til intervjupersonene og POD har båret frukter, lokale nettverk har blitt større, avstanden til politiet har minsket, tilliten til politiet har økt og informasjonen flyter bedre. Det kan tolkes som at studiens resultat bidrar til å tette igjen eksisterende kunnskapshull både innenfor taushetspliktens regler så vel som det forebyggende fagfeltet radikaliserings og voldelig ekstremisme. Ut fra tilbakemeldinger kan det synes som at intervjupersonene og lokale samarbeidsaktører har kunnskap om hverandres fagkompetanse, og at en hensiktsmessig rollefordeling benyttes i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (Bronstein, 2011:299). Også LaForce (2011) fremhever i sin forskning betydningen av politiets kunnskapsoverføring og bevisstgjøringsarbeid overfor eksterne samarbeidsaktører, som også resulterte i økt tilbakemeldinger (s. 105).

Bronstein fremhever også respekt som en fremmede faktor i et samarbeid (Bronstein, 2011:299). Betydningsfulle faktorer som intervjupersonene løfter frem, er kjennskapet til hverandres arbeidsforhold og forståelse for hverandres roller. Terskelen for å ta kontakt ved bekymring vil ifølge svarene senkes, når aktørene kjenner hverandre. Det fremkommer også at det er et gjensidig tillitsforhold mellom intervjupersonene og lokale samarbeidsaktører. Ingen av intervjupersonene har opplevd konflikter i samarbeidet. Videre er det klart at samarbeidet oppleves som avgjørende i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Samspillet blir beskrevet som et avhengighetsforhold, ettersom politiet verken kan være over alt hele tiden eller løse problemstillinger alene. Det fremstår som at det eksisterer respekt og verdsettelse av hverandres roller. Lid m. fl., (2016:12) viser at kommunene opplever ansvarsfordelingen mellom politiets radikaliseringskontakter og SLT-koordinatorer som noe uklare. Det påpekes et ønske om avklaring om hvem som har ansvar for hva, og for hvem (s.14). Bjørge (2015) påpeker betydningen av rolleforståelse mellom samarbeidende aktører, og at aktørene bør benytte seg av hverandre for å forebygge kriminalitet. Bjørge fremhever også, i likhet med studiens funn, at politiet er en sentral og betydelig aktør innen kriminalitetsforebyggende arbeid, men likevel bare én av mange. Lokale forebyggende aktører besitter også viktige forebyggende tiltak (s. 13-14). Tilbakemeldingene kan knyttes til samarbeidsmekanismenes gjensidige avhengighet der det tyder på at intervjupersonene og deres nærmeste samarbeidspartnere er avhengig av hverandre for felles måloppnåelse (Bronstein, 2003:299). Samarbeidsfaktoren gjensidig avhengighet kan også i dette tilfellet sees i sammenheng med koalisjoner i det instrumentelle perspektivet. Her tolkes det som at den inngåtte koalisjonen mellom intervjupersonene og

deres nærmeste samarbeidspartnere har sitt utspring i at begge aktørene er avhengige av hverandre for best mulig måloppnåelse av egne mål i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (Christensen m. fl., 2015:36; JBD, 2014:20). Også dette samarbeidet fremstår som suksessfylt uten interessekonflikter med forhandlinger og tautrekking om iverksetting av tiltak på bakgrunn av ulike interesser og mål mellom intervjupersonene og lokale samarbeidsaktører, som koalisjoner ofte preges av. Slik sett viser relasjonen en velfungerende koalisjon, som gjør det mulig for intervjupersonene å utøve rollen som radikaliseringskontakt best mulig. I dette tilfellet får det instrumentelle perspektivet høy forklaringskraft (Christensen m. fl., 2015:36,45).

Felles målsettinger

Ifølge tiltak 13 skal politiets radikaliseringskontakter ha «kunnskap om effektive tiltak og tilgjengelige ressurser» (JBD, 2014:20). Bronstein mener forutsetning for et godt samarbeid er forankring av felles mål og felles ansvarsfordeling i samarbeidet (Bronstein, 2003:301). Funn viser at fire av syv intervjupersoner har forankret felles målsettinger for samarbeidet, i henholdsvis lokale handlingsplaner for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme, utarbeidet i samarbeid med intervjupersonene og relevante samarbeidsaktører. Intervjupersonene fremhever betydningen, da forankring av felles mål og tiltak ansvarliggjør involverte aktører ved oppståtte hendelser. Med hensyn til studiens konfidensialitet kommer jeg ikke videre inn på innholdet i de lokale handlingsplanene. Motsatt viser funn at tre av syv intervjupersoner ikke har slike målsettinger. De er allikevel av den oppfatningen at forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme står som det overordnede målet for samarbeidet, og at alle parter er innforstått med det. Videre fremkommer det at alle intervjupersonene har felles målsettinger for enkeltmøter med sine nærmeste lokale samarbeidsaktører i form av en møteagenda. Datamaterialet viser ikke hvem som utarbeider agendaene. Til tross for spennet mellom forankring av felles målsetting i samarbeidet, tolkes det som at intervjupersonene opplever å ha en gjensidig forståelse for veien mot målet. Det kan slik sett virke som at det forekommer en felles ansvarsfordeling i samarbeide mellom intervjupersonene og deres nærmeste samarbeidsaktører, og funnene kan sees i sammenheng med samarbeidsfaktoren, felles målsettinger, som Bronstein mener er hovedkriteriet for et suksessfullt samarbeid (Bronstein, 2003:301). Også her kan forankring av felles målsettinger sette intervjupersonene i stand til å utføre arbeidsoppgaver formålsrasjonelt etter mål-middel-vurderinger i den instrumentelle tradisjonen. Det instrumentelle perspektivet får høy forklaringskraft (Christensen m. fl., 2015:34).

Strukturelle betingelser

Bronstein vektlegger tid til rådighet og fysiske omgivelser for et velfungerende samarbeid (Bronstein, 2003:303). Resultatene tyder på at intervjupersonene, så vel som deres lokale samarbeidsaktører har tilstrekkelig med tid til å prioritere samarbeidet. Fem av syv intervjupersoner har faste møter en gang i uken. Øvrige to intervjupersoner har ikke faste møtetidspunkt, men fortalte om jevnlig møtevirksomhet. Møtene finner sted både i politiets og i de lokale samarbeidsaktørenes lokaler. Funnene kan sees i sammenheng med tidsperspektivet og fysiske omgivelser i samarbeidsfaktoren, strukturelle betingelser. I likhet med samarbeidet mellom intervjupersonene og PST spiller også tilgjengelighet en stor rolle i nettverksstrukturen for et velfungerende samarbeid mellom intervjupersonene og deres lokale samarbeidsaktører. Det instrumentelle perspektivet oppnår derfor en høy forklaringskraft (Bronstein, 2003:303; Christensen m. fl., 2015:41).

Til slutt i dette kapittelet om samarbeid mellom intervjupersonene og lokale samarbeidsaktører er det også her et behov for å trekke paralleller til det metodologiske kapittelet. I responsen fremstår samarbeidet som suksessfullt uten konflikter og heller ikke i dette samarbeidet er det tegn til interessekonflikter med forhandlinger og kompromisser i den inngåtte koalisjonen (Christensen m. fl., 2015:35). Kan det også i dette tilfellet tyde på overrapportering og skjønning av samarbeidet? Eller et ønske om å være lojal mot sine nærmeste samarbeidspartnere? Kanskje vil man fremstå som en vellykket radikaliseringskontakt? Kan min rolle som politi ha påvirket intervjupersonen til å fortelle meg det de tror jeg vil høre? Noen av disse spørsmålene kunne ha blitt eliminert dersom intervjupersonenes nærmeste samarbeidspartnere hadde vært en del av studiens utvalg (Thagaard, 2013:115).

7 Avslutning og veien videre

7.1 Introduksjon

Ifølge PST står Norge overfor et utfordrende trusselbilde. Radikalisering og utvikling til voldelig ekstremisme, og i ytterste konsekvens terrorhandlinger, utgjør en høy trussel mot rettssikkerheten, menneskerettighetene og det norske demokratiet (JBD, 2014:5; PST, 2017:13). Den norske regjering har tatt trusselutviklingen på alvor, og i juni 2014 ble regjeringens andre handlingsplan på feltet presentert: *handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme 2014* (JBD, 2014). Handlingsplanen fremhever et behov for økt kunnskap og tettere samarbeid i det forebyggende arbeidet (JBD, 2014:5) Denne studien tar for seg tiltak 13 som omhandler forankring av ansvar for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme i politidistriktene (JBD, 2014:20). Etter terrorangrepene 22. juli 2011 har politiet fått kritikk av 22. juli-kommisjonen, som mener at det kan se ut som at det eksisterer et gap mellom tiltak og faktisk handling i politietaten, illustrert ved manglende bruk av politiets terrorplanverk 22. juli 2011 (NOU 2012:14:155). Gundhus underbygger 22. juli-kommisjonens funn, og mener det er et splittet forhold mellom politikk og implementering (Gundhus, 2014:201). Gjelder dette gapet også for tiltak 13? Med denne bakgrunnen oppstod problemstillingen:

Hva kjennetegner politiets radikaliseringskontakters organisatoriske forhold, samarbeidsrelasjoner og informasjonsmønstre, og hva kan forklare dette?

Problemformulering har til hensikt å belyse muligheter og utfordringer som ligger i radikaliseringskontaktens rolle sett i lys av tiltak 13. Tre sentrale forskningsspørsmål ble utarbeidet for – om mulig – peke ut noen svar til problemstillingen:

- Hvilke organisatoriske forhold kjennetegner radikaliseringskontaktene (deres plassering i organisasjonsstrukturen, opplæring, ledelse og målfokus)?
- Hvordan fungerer samarbeidet og informasjonsflyten mellom radikaliseringskontaktene versus PST og lokale samarbeidsaktører (gjensidig avhengighet, felles målsetting og strukturelle bindinger)?
- I hvilken grad kan organisatoriske forhold, og samarbeidet og informasjonsflyten forklares ut fra det instrumentelle og det institusjonelle perspektivet?

7.2 Empiriske hovedfunn

I det følgende vil studiens hovedfunn bli oppsummert. Kapittelet er inndelt i to. Det første kapittelet oppsummerer funn basert på studiens første forskningsspørsmål. Kapittel to oppsummerer resultater fra studiens andre forskningsspørsmål. Hvert kapittel inneholder kategoriske fremstillinger av studiens uavhengige variabler.

7.2.1 Organisatoriske forhold

Plassering i organisasjonsstrukturen

Funnene viser at seks av syv intervjupersoner har fått stillingen som radikaliseringskontakt forankret i en arbeidsinstruks. Videre vises det at fire av syv intervjupersoner er ansatt i en hundreprosent stilling som radikaliseringskontakt. Tre av syv intervjupersoner er ansatt i annen hundreprosent stilling i politidistriktet, og innehar stillingen som radikaliseringskontakt som ekstraansvar. I to tilfeller fører dette til at denne rollen nedprioriteres, og ikke kan innfris etter forventninger.

Opplæring

Ifølge tiltak 13 skal PST «[...] ha oppfølging av de lokale forebyggingskontaktene og gi kontaktene relevant opplæring i fenomenkunnskap» (JBD, 2014:20). Resultatene viser at to av syv intervjupersoner har fått opplæring i regi av DSE. Tilbakemeldinger fra intervjupersonene er at seks av syv får jevnlig oppfølging av PST lokalt, som løftes frem som tilgjengelige og gode støttespillere. Motsatt belyser ett funn mangelfull opplæring og veiledning. Resultatene viser videre at det ligger økonomisk til rette for seks av syv intervjupersoner til å styrke fagkompetansen på arbeidsplassen.

Leder

Resultatene viser også at fem av syv intervjupersoner opplever at nærmeste leder prioriterer arbeidet med forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme i høy grad. Fire av syv opplever et stort handlingsrom på grunn av leders interesse i, og synliggjøring av fagfeltet. Gjensidig tillit, god støtte og aktive tilbakemeldinger ble også løftet frem. Alle syv beskriver et stort handlingsrom til å utføre rollen som radikaliseringskontakt; men tre av intervjupersonene mener det store handlingsrommet de har fått skyldes leders manglende kunnskap om fagfeltet. De tolker da dette som at deres leder ikke har noen sterke meninger om måten arbeidet skal utføres på. Under temaet handlingsrom påpekte fem av syv

intervjupersoner opplevelsen av et innsnevret handlingsrom grunnet manglende prioritering av forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme hos andre ledere i politidistriktet.

Målfokus

Ut fra intervjuene kan man videre konkludere at tre av syv radikaliseringskontakter opplever å ha fastsatte målsettinger for sin stilling. Her nevnes politiets sentrale styringsverktøy (PSV), politidistriktets virksomhetsplan, lokal handlingsplan for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme og en egenutviklet fremdriftsplan. Motsatt viser funnene at fire av syv intervjupersoner ikke har hørt om, eller er usikre på, målsettinger for stillingen som radikaliseringskontakt. Funn viser også at fire av syv intervjupersoner mener at de iverksetter nyttige forebyggende tiltak. Tre av syv intervjupersoner er usikre, og begrunner det med at forebygging er vanskelig å måle. Tilbakemeldingene fra intervjupersonene er at de alle rapporterer jevnlig til POD via PSV, på gjennomførte arbeidsoppgaver. I tillegg rapporteres det oppover i hierarkiet til nærmeste leder, ledergrupper, politimester, PST og Kripos.

7.2.2 Samarbeidsrelasjoner og informasjonsmønstre

PST

Gjensidig avhengighet

Tiltak 13 sier at PST skal ha tett dialog og oppfølging av politiets radikaliseringskontakter (JBD, 2014:20). Resultatene peker på et tett og godt samarbeid. Informasjonsutvekslingen fra PST blir beskrevet som veldig god av alle intervjupersonene. PSTs åpenhet og tilgjengelighet blir høyt verdsatt. Alle intervjupersonene opplever samarbeidet som viktig og avgjørende i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Tre intervjupersoner opplever til tider frustrasjon over at de ikke får kjennskap til alt, men påpeker at de allikevel kan gjøre en god jobb. Samtlige av intervjupersonene videreformidler informasjon fra PST til det øvrige politiet. Fem av syv intervjupersoner videreformidler informasjon fra PST til lokale samarbeidsaktører, etter avklaring med PST.

Felles målsettinger

Funnene viser også at tre av syv intervjupersoner har nedtegnet felles målsettinger for samarbeidet med PST. Det fremkommer også at fem av syv intervjupersoner har felles målsettinger for enkeltmøter med PST. Øvrige to fortalte at agendaen varierte etter behov.

Strukturelle bindinger

Kort avstand og hyppige personlige oppmøter vektlegges. Ifølge radikaliseringskontaktene egne utsagn har alle intervjupersonene, så vel som PST, tid til å prioritere samarbeidet fremfor andre arbeidsoppgaver. Fire av syv intervjupersoner har faste ukentlige møter med PST, og hyppigere ved behov.

Lokale samarbeidsaktører

Gjensidig avhengighet

Ifølge tiltak 13 skal politiets radikaliseringskontakter ha en rådgivende funksjon og være kontaktpersoner overfor lokale samarbeidsaktører (JBD, 2014:20). Funnene viser at fire av syv intervjupersoner deltar aktivt i politirådsmøter. Fem av syv har etablert en rådgivende funksjon med SLT-koordinatorer. Fem av syv intervjupersoner fremhever kommunenes SLT-koordinatorer som sine nærmeste samarbeidsaktører. To intervjupersoner samarbeider hyppigst med ansatte fra asylmottak, flyktningetjenesten og introduksjonssentre for flyktninger. Samarbeidet blir løftet frem som nyttig og veldig bra. Informasjonsflyten fungerer stort sett, men likevel fremkommer det at fem av syv intervjupersoner mener taushetspliktens regler er mer til hinder enn til hjelp i samarbeidet. Intervjupersonene opplever at det eksisterer et kunnskapshull om taushetspliktens bestemmelser på individuelt plan, som fører til mangelfull informasjonsutveksling fra lokale samarbeidsaktører. Intervjupersonene mener at problemet ligger hos disse lokale samarbeidsaktørene, fremfor hos dem selv. Kommuneansatte, NAV og barnevernet blir her trukket frem. I denne sammenhengen fortalte fire intervjupersonene at de inkluderer reglene om taushetsplikten i foredrag for lokale samarbeidsaktører. I forlengelsen av dette temaet fremhever flere av intervjupersonene PODs foredrag om taushetspliktens rolle i samarbeid, som positivt. Funn viser at slik kompetanseoverføring har ført til en forbedring av informasjonsflyten. Det fremkommer at fagkompetansen til samarbeidsaktørene om fagfeltet forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme varierer på en skala fra svært god til veldig dårlig. Alle intervjupersonene jobber aktivt for å tette dette kunnskapshullet. Under intervjuet ble intervjupersonene spurt om hvem de mottar informasjon om personer som står i faresonen for å bli radikalisert, voldelig ekstremist eller fremmedkriger fra. Funnene viser at informasjonen kommer fra flere hold. Aktører som ble nevnt var PST, Kripos og det øvrige politiet, SLT-koordinatorer, andre kommuneansatte, skolesektor, asylmottak, NAV, kriminalomsorgen, helsevesenet og trossamfunn. Intervjupersonene besørger å videreformidle informasjonen til rette instans, som oftest gjelder overnevnte aktører. Alle intervjupersonene opplever

samarbeidet som nyttig i det forebyggende arbeidet, og påpeker at politiet kan ikke utføre jobben alene.

Felles målsettinger

Resultatene viser at fire av syv intervjupersoner har forankret felles målsettinger for samarbeidet, i henholdsvis lokal handlingsplan for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme. Motsatt viser funn at tre av syv intervjupersoner ikke har forankret felles målsettinger. De er allikevel av den oppfatningen at forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme står som det overordnede målet for samarbeidet. Funnene viser videre at alle intervjupersonene har felles mål for enkeltmøter med sine nærmeste samarbeidsaktører, i form av en forhåndsplanlagt møteagenda.

Strukturelle bindinger

Tilbakemeldingene fra intervjupersonene er at fem av syv har faste møter en gang i uken. Øvrige to intervjupersoner har ikke faste møtetidspunkt, men fortalte om jevnlig møtevirksomhet. Møtene finner sted både i politiets og i de lokale samarbeidsaktørens lokale.

7.3 Implikasjoner av funn

Et karakteristisk trekk ved kvalitativ forskning er at fortolkningen danner grunnlaget for overførbarhet (Thagaard, 2013:210). I hvilken grad kan min tolkning av empiriske funn være relevant for andre personer, kontekster og situasjoner? (Kvale og Brinkmann, 2015:289). Formålet med studien er å tolke og forstå kompleksiteten i fenomenet som studeres med fokus på det spesielle fremfor det generelle (Ringdal, 2013:171). Studiens syv radikaliseringskontakter er ikke valgt i den hensikt å trekke allmenngyldige konklusjoner for politietatsens radikaliseringskontakter (Kvale og Brinkmann, 2015:289; Larsen, 2007:77-78). Ifølge Thagaard (2013) kan overførbarheten sees i sammenheng med gjenkjennelse. Personer med erfaring innen fagfeltet som studeres, kan kjenne seg igjen i tolkningen som presenteres. Dette betyr at min tolkning av empiriske funn kan få en overførbar betydning for politi og andre samarbeidsaktører innenfor det forebyggende fagfeltet mot radikalisering og voldelig ekstremisme (s. 213).

7.4 Forslag til videre forskning

I studieprosessen har det dukket opp flere interessante problemstillinger som det kan være spennende å fordype seg i. Ettersom studiens utvalg kun bestod av politiets radikaliseringskontakter, belyses funnene ut fra deres perspektiv. Det kan være aktuelt for andre å se nærmere på samarbeidet og informasjonsflyten mellom politiets radikaliseringskontakter og PST, så vel som med lokale samarbeidsaktører, ved også å inkludere dem i et forskningsprosjekt. I forlengelsen av dette kan det være relevant å se nærmere på usikkerheten rundt taushetspliktens regelverk hos lokale samarbeidsaktører. Andre spennende forskningstemaer kan være årsaker til manglende kunnskap om det forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme hos lokale samarbeidsaktører, og hva som kan gjøres for tette igjen dette kunnskapshullet. Funnene viser at politiledere har en sentral rolle knyttet til nedprioriteringen av det forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme. En relevant undersøkelse kan være å intervjuer politiledere på ulike nivåer i politietaten, for å kartlegge hvilke spesifikke utfordringer de står overfor i det forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme. Gelder det kun forhold på arbeidsplassen? Eller knyttes det opp mot den enkeltes leders erfaring og kunnskap om fagfeltet? Det vil også være relevant å se på iverksatte forebyggende strategier med tilhørende tiltak som benyttes av radikaliseringskontaktene og deres samarbeidsaktører i det forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme. I forlengelsen av dette ville det vært interessant å analysert effekten av tiltakene. Fremkommer det et behov for nye tiltak? På sikt kan det også være spennende å forske på hvilken påvirkningskraft Nærpolitireformen vil spille for politiets radikaliseringskontakter i det fremtidige forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme.

7.5 Konklusjon

Den organisasjonsteoretiske tilnærmingen studien vektlegger, viser hvordan det instrumentelle og det institusjonelle perspektivet både hver for seg, og i fellesskap, har bidratt til å forklare og forstå hva som preger studiens radikaliseringskontakters erfaringer, opplevelser og beskrivelser i det forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme (Fimreite m. fl., 2014:29; Lango, 2014:206). Ved å få innsikt i hvordan den formelle hierarkisk organisasjonsstrukturens betydning og leders nøkkelrolle, i tillegg til

organisasjonskulturens sentrale funksjon, har jeg i denne studien analysert og tolket hva som kjennetegner politiets radikaliseringskontakters organisatoriske forhold, samarbeidsrelasjoner og informasjonsmønstre. Funn viser at studiens radikaliseringskontakter påvirkes av en formell hierarkisk lederstil, fra toppledelsen ned til lavere nivå, som et resultat av den hierarkiske organisasjonsstrukturen i det instrumentelle perspektivet. Det fremkommer også at radikaliseringskontaktene påvirkes av den kulturelle tradisjonen sett i lys av det institusjonelle perspektivet. Det kan konkluderes at politietaten har lange tradisjoner som nedprioriterer det forebyggende politiarbeidet. Resultater tyder på at de kulturelle normene påvirker dagens forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme. I motsetning til 22. juli-kommisjonen viser studiens funn at tiltak 13 er godt implementert i praktisk polititjeneste i syv av 27 politidistrikter. Undersøkelsen viser at det er inngått koalisjoner mellom studiens radikaliseringskontakter versus PST og lokale samarbeidsaktører for å kunne oppnå egne mål i det forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme. Funn viser veletablerte og tette samarbeidsrelasjoner og et åpent informasjonsmønster mellom studiens radikaliseringskontakter og PST, så vel som lokale samarbeidspartnere. Positive faktorer som løftes fram er gjensidig avhengighet, muntlig kommunikasjon, respekt for hverandre, forankring av felles mål, kunnskap om hverandre roller og fagkompetanse. Hyppig møtevirksomhet har også betydning for det velfungerende samarbeidet. Det kan tyde på at studiens radikaliseringskontakter er med på å øke kunnskapsbehovet, og utvikle samarbeid og informasjonsflyt, som er i tråd med behov som ifølge handlingsplanen skal prioriteres. Negative funn som blir trukket fram er at taushetspliktens regler kan være mer til hinder enn til hjelp for informasjonsflyten. Intervjupersonene opplever at det eksisterer et kunnskapshull om taushetspliktens bestemmelser, som medfører usikkerhet og mangelfull informasjonsutveksling fra lokale samarbeidsaktører. Kommuneansatte, NAV og barnevernet blir trukket frem. I forlengelsen av dette viser resultater at studiens radikaliseringskontakter vektlegger reglene om taushetsplikt i foredragsvirksomhet overfor lokale samarbeidsaktører. Nytteverdien av bevisstgjøringsarbeidet har båret frukter. Lokale nettverk har blitt større. Avstanden til politiet har minsket, tilliten til politiet har økt og informasjonen flyter bedre. Samarbeidet oppleves av samtlige intervjupersoner også som nyttig i det forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme, som følgende sitat viser:

«Politiet kan ikke være over alt. Lærere og andre er våre øyne og ører utad. Vi er avhengig av andre» (intervjuperson).

LITTERATURLISTE

- Alminnelig tjenesteinstruks for politiet (politiinstruksen) av 26. juni .1990
Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/1990-06-22-3963> [Lest 8. april 2017].
- Andersen, Svein S. (2013): *Casestudier. Forskningsstrategi, generalisering og forklaring*. 2. utgave. Bergen: Fagbokforlaget.
- Bang, Henning (2013): «Organisasjonskultur: En begrepsavklaring». I: *Tidsskrift for norsk psykologforening*, 50 (4): 326-336. Tilgjengelig fra: http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=318400&a=2 [Lest 16. september 2016].
- Bjørger, Tore (2011): «Strategier for forebygging av terrorisme. Del I» I: Bjørger, Tore (red.) & Tor-Geir Myhrer. *Forebygging av terrorisme og annen kriminalitet*, s. 11-80. Oslo: PHS Forskning 2011 (1). Oslo: Politihøgskolen. Tilgjengelig fra: <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/175076> [Lest 31. mai 2016].
- Bjørger, Tore (2015): *Forebygging av kriminalitet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bjørger, Tore & Ingrid Magnæs Gjelsvik (2015): *Forskning på forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme. En kunnskapsstatus*. PHS forskning 2015 (02). Oslo: Politihøgskolen. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/kunnskapsstatus-pa-forebygging-av-radikaliserings-og-voldelig-ekstremisme/id2415424/> [Lest 29. mai 2017].
- Bjørkelo, Brita & Helene O. I. Gundhus (2015): «Å forberede en etat. Om læring gjennom eksisterende systemer i politiorganisasjonen». I: *Magma – tidsskrift for økonomi og ledelse*: 34-46. Tilgjengelig fra: <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/279578> [Lest 10. april 2017].
- Bronstein, Laura R. (2003): «A model for Interdisciplinary Collaboration». I: *Social Work*, 48 (3): 297-306. Tilgjengelig fra: <https://academic.oup.com/sw/article-lookup/doi/10.1093/sw/48.3.297> [Lest 16. september 2016].
- Bryman, Alan (2004): *Sosial Research Methods*. 2. edition. Oxford: Oxford University Press.
- Christensen, Tom (1994): *Politisk styring og faglig uavhengighet. Reorganisering i den sentrale helseforvaltningen*. Oslo: Tano.
- Christensen, Tom, Morten Egeberg, Per Lægred, Paul G. Roness og Kjell Arne Røvik (2015): *Organisasjonsteori for offentlig sektor*. 3. utgave. Oslo: Universitetsforlaget.
- Dalheim, Eirik (2014): «Giardiasaken». I: Fimreite, Anne Lise, Peter Lango, Per Lægred og Lise H. Rykkja (red.). *Organisering, samfunnsikkerhet og krisehåndtering*, s. 176-193. 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

Everett, Euris L. & Inger Furseth (2012): *Masteroppgaven. Hvordan begynne – og fullføre*. 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

Fekjær, Silje Bringsrud (2013): *Hvordan bli en lykkelig masterstudent. Masteroppgavehåndbok*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Fimreite, Anne Lise, Per Lægreid og Lise H. Rykkja (2014): «Organisering for samfunnssikkerhet og krisehåndtering». I: Fimreite, Anne Lise, Peter Lango, Per Lægreid og Lise H. Rykkja (red.). *Organisering, samfunnssikkerhet og krisehåndtering*, s. 11-34. 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

Fornyings- og administrasjonsdepartementet (2008): *Plattform for ledelse i staten*. Oslo: Departementenes servicesenter. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/plattform-for-ledelse-i-staten/id526203/> [Lest 09. januar 2017].

Glavin, Kari & Bodil Erdal (2013): *Tverrfaglig samarbeid i praksis. Til beste for barn og unge i Kommune-Norge*. 3. utgave. Oslo: Kommuneforlaget.

Glomseth, Rune (2015): «Politiet som organisasjon». I: Johannesen Stig O. & Rune Glomseth (red.). *Politiledelse*, s. 42-72. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Glomseth, Rune (2015): «På sporet av politiledelse – styring og ledelse i og av politiet». I: Johannesen Stig O. & Rune Glomseth (red.). *Politiledelse*, s. 140-172. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Granér, Rolf & Ola Kronkvist (2014): «Kontroll av og i politiorganisasjonen». I: Larsson Paul, Helene O. I. Gundhus og Rolf Granér (red.). *Innføring i politivitenskap*, s. 53-78. Oslo: Cappelen Damm.

Gundhus, Helene I., Marit Egge, Jon Strype og Tor-Geir Myhrer (2008): *Modell for forebygging av kriminalitet? Evaluering av Samordning av Lokale kriminalitetsforebyggende Tiltak (SLT)*. PHS Forskning 2008 (04). Oslo: Politihøgskolen. Tilgjengelig fra: <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/175054> [Lest 16. mai 2015].

Gundhus, Helene I. (2009): *For sikkerhets skyld: IKT, yrkeskulturer og kunnskapsarbeid i politiet*. Oslo: Unipub forlag.

Gundhus, Helene O. I. (2014): «Forebyggende politiarbeid – i spennet mellom kriminalitetskontroll og trygghet». I: Larsson Paul, Helene O. I. Gundhus og Rolf Granér (red.). *Innføring i politivitenskap*, s. 98-204. Oslo: Cappelen Damm.

Hellesø-Knutsen (2013): *Jakten på risiko. Vurderinger, følelser og valg hos patruljerende politi*. Stavanger: Universitetet i Stavanger. [Doktorgradsavhandling]. Tilgjengelig fra: <http://www.uis.no/forskning-og-ph-d/nytt-fra-forskningen/politipatruljer-jakter-risiko-article81905-8389.html> [Lest 28. april 2017].

Johannesen, Stig O. (2013): *Politikultur. Identitet, makt og forandring i politiet*. Bergen: Fagbokforlaget.

Justis- og beredskapsdepartementet (2014): *Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme*. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/Handlingsplan-mot-radikaliserings-og-voldelig-ekstremisme/id762413/> [Lest 6. mai 2015].

Justis- og beredskapsdepartementet (2015): *Nasjonal veileder for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme*. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/sub/radikaliserings/veileder/veileder-som-pdf/id2405821/> [Lest 16. mai 2015].

Kommunesektorens organisasjon (KS) (2013): *Veileder: Taushetsplikt og samhandling i kommunalt arbeid for barn- ungdom- familier*. Tilgjengelig fra: <http://www.ks.no/fagomrader/utvikling/fou/temahefter-og-veiledere/veileder-om-taushetsplikt-og-samhandling-i-kommunalt-arbeid-for-barn-ungdom-og-familier/> [Lest 10. februar 2017].

Kvale, Steinar & Svend Brinkmann (2015): *Det kvalitative forskningsintervju*. 3. utgave. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Laforce, Ketil (2011): *Politiinnsats mot voldelig radikaliserings og islamistisk ekstremisme. En sammenlignende studie av utvalgte danske, nederlandske og norske politiavdelinger*. Oslo: Politihøgskolen. [Masteroppgave i politivitenskap]. Tilgjengelig fra: <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/174771> [Lest 8. april 2017].

Lango, Peter (2014): «Hatlestad-raset». I: Fimreite, Anne Lise, Peter Lango, Per Lægred og Lise H. Rykkja (red.). *Organisering, samfunnssikkerhet og krisehåndtering*, s. 194-210. 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

Larsen, Ann Kristin (2007): *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. Bergen: Fagbokforlaget.

Lid, Stian, Marte Winsvold, Susanne Søyholt, Stig Jarle Hansen, Geir Heierstad og Jan Erling Klausen (2016): *Forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme – Hva er kommunenes rolle?* NIBR-rapport 2016 (12). Oslo: Høgskolen i Oslo og Akershus. Tilgjengelig fra: <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NIBR/Publikasjoner/Forebygging-av-radikaliserings-og-voldelig-ekstremisme> [Lest 30. mai 2017].

Lie, Elisabeth Myhre (2015): *I forkant. Kriminalitetsforebyggende politiarbeid*. 2. utgave. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Lovdata: *Lov om politiet (Politi-loven)* av 4. august 1995. Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1995-08-04-53#KAPITTEL_1 [Lest 8. mai 2015].

Lovdata: *Alminnelig tjenesteinstruks for politiet (politiinstruks)* av 26. juni .1990 nr. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/1990-06-22-3963> [Lest 8. april 2017].

Lægred og Rykkja (2014): «Diagnose og medisin etter terrorangrepet: Kultur eller struktur?» I: Fimreite, Anne Lise, Peter Lango, Per Lægred og Lise H. Rykkja (red.). *Organisering, samfunnssikkerhet og krisehåndtering*, s. 255-267. 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

Lærø, Magne (2015): «Ledelse og styringsiver i politiet». I: Johannesen Stig O. & Rune Glomseth (red.). *Politiledelse*, s. 230-248. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Martinsen, Øyvind L. (red.) (2008): *Perspektiver på ledelse*. Oslo: Gyldendal.

Myhrer, Tor-Geir (2000): *Politiet og taushetsplikten – Et hinder for samarbeid med andre etater?* En utredning på oppdrag av Justisdepartementet.

NOU 1981:35. *Politiets rolle i samfunnet: Delutredning I*. Universitetsforlaget. Tilgjengelig fra: <http://www.nb.no/statsmaktene/nb/0ea688e05a1562bbbde8deb92ab4a199?index=5#0> [Lest 16. mai 2015].

NOU 2004-2005:42. *Politiets rolle og oppgaver*. Det kongelige justis- og politidepartement. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-42-2004-2005-/id199239/sec1> [Lest 25. mai 2017].

NOU 2013:9. *Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer. Politianalysen*. Justis- og beredskapsdepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2013-9/id730815/> [Lest 26. mai 2017].

NOU 2012:14. *Rapport fra 22. juli-kommisjonen*. Departementenes servicesenter. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2012-14/id697260/> [Lest 16. mai 2015].

Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) (2014): *Preventing Terrorism and Countering Violent Extremism and Radicalization that Lead to Terrorism: A Community-Policing Approach*. Vienna: Stanzell Druck. Tilgjengelig fra: <http://www.osce.org/atu/111438> [Lest 30. mai 2015].

Politidirektoratet (2001): *Håndbok – politiets og påtalemyndighetens bekjempelse av straffbar høyreekstrem og rasistisk virksomhet*. Oslo: Politidirektoratet. Tilgjengelig fra: <http://docplayer.me/23355006-Handbok-politiets-og-patalemyndighetens-bekjempelse-av-straffbar-hoyreekstrem-og-rasistisk-virksomhet.html> [Lest 6. mai 2015].

Politidirektoratet (2005): *Politiet i lokalsamfunnet: Veileder om politiets kommunikasjon og samhandling med kommuner og andre aktører på lokalt og regionalt nivå*. Oslo: POD publikasjon 2005 (12). Oslo: Politidirektoratet. Tilgjengelig fra: <https://www.google.no/#q=Politiet+i+lokalsamfunnet&spf=1495769751408> [Lest 26. mai 2017].

Politidirektoratet (2010): *Politiet i Norge*. Oslo: POD publikasjon 2010 (07B). Oslo: Politidirektoratet. Tilgjengelig fra: https://www.politi.no/aktuelt/publikasjoner/Tema_750.xml [Lest 26. mai 2017].

Politidirektoratet (2014): *Tendenser i kriminaliteten. Utfordringer i Norge 2014*. Oslo: POD publikasjon 2014 (03). Oslo: Politidirektoratet. Tilgjengelig fra: https://www.politi.no/strategier_og_analyser/statistikker_og_analyser/tendenser_i_kriminaliteten/Tema_1498.xml [Lest 6. mai 2015].

Politidirektoratet (2016a): *Rammer og retningslinjer for etablering av nye politidistrikter*. POD publikasjon 2016 (1.1). Oslo: Politidirektoratet.

Politidirektoratet (2016b): *En veileder for egevaluering av politirådets samarbeid*. POD publikasjon 2016 (06). Oslo: Politidirektoratet.

Kommunetorget.no (0000): *Politirådets rolle*. Tilgjengelig fra: <http://www.kommunetorget.no/Temaomrader/Ansvarlig-alkoholhandtering/Samarbeid/Samarbeid-mellom-kommuner/> [Lest 28. mai 2017].

Politiets Sikkerhetstjeneste (2015): *Åpen trusselvurdering 2015*. Tilgjengelig fra: <http://www.pst.no/media/utgivelser/trusselvurdering-2015/> [Lest 10. februar 2017].

Politiets Sikkerhetstjeneste (2017) *Trusselvurdering 2017*. Tilgjengelig fra: <http://www.pst.no/media/utgivelser/trusselvurdering-2017/> [Lest 30. mai 2017].

Rachlew, Asbjørn (2010): *Å forske på sine egne: Metodiske og etiske utfordringer knyttet til forskning på egen profesjon*. PHS forskning 2010 (3). Oslo: Politihøgskolen.

Regjeringen (2017): *Nærpolitireformen*. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/tema/lov-og-rett/kriminalitet-og-politi/innsikt/narpolitireformen/id2398914/> [Lest 26. mai 2017].

Repstad, Pål (red.) (2004): *Dugnadsånd og forsvarsverk – et tverretatlig samarbeid i teori og praksis. 2. utgave*. Oslo: Universitetsforlaget.

Ringdal, Kristen (2013): *Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode. 3. utgave*. Bergen: Fagbokforlaget.

Rykka, Lise H. (2014): «Fylkesmannen som samordningsinstans». I: Fimreite, Anne Lise, Peter Lango, Per Lægreid og Lise H. Rykkja (red.). *Organisering, samfunnssikkerhet og krisehåndtering*, s. 123-143. 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

Simensen, Trond Kyrre (2014): *Politiets kriminalitetsforebyggende arbeid. En studie av forventninger og praksis*. Oslo. Politihøgskolen. [Masteroppgave]. Tilgjengelig fra: <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/282492> [Lest 26. mai 2017].

Stang, Elisabeth Gording, [Hilde A. Aamodt](#), Sidsel Sverdrup, [Lars B. Kristofersen](#) og Aina Winsvold (2013): *Taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt. Regelkunnskap og praksis*. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) 2013 (3). Oslo: NOVA. Tilgjengelig fra: <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2013/Taushetsplikt-opplysningsrett-og-opplysningsplikt> [Lest 10. februar 2017].

Stave, Helge (2015): «Ledelse av forebyggende arbeid». I: Johannesen Stig O. & Rune Glomseth (red.). *Politiledelse*, s. 341-361. Oslo: Gyldendal Akademisk.

St.meld. nr. 42 (2004-2005). *Politiets rolle og oppgaver*. Det kongelige justis- og politidepartement. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-42-2004-2005-/id199239/> [Lest 10. februar 2017].

Sunde, Inger Marie (2013): *Forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme på internett*. PHS Forskning 2013 (01). Oslo: Politihøgskolen. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/sub/radikalisering/publikasjoner/kunnskap/radikalisering-og-voldelig-ekstremisme-p/id744507/> [Lest 16. mai 2015].

Thagaard, Tove (2013): *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. 4. utgave. Bergen: Fagbokforlaget.

Thorshaug, Eirik Øwre (2014): *Forebyggingsstrategier mot radikaliserings og voldelig ekstremisme - Hva virker? En gjennomgang av nyere forebyggingslitteratur*. Oslo: Universitetet i Oslo. [Masteroppgave]. Tilgjengelig fra: <https://www.duo.uio.no/handle/10852/43283> [Lest 31. mai 2017].

Wegling, Monica (2015): «Ut av ekstremismen» I: *Kommunespeilet. Et magasin fra KS – Kommunesektorens organisasjon*, mars 2015 (1): 20-23. Tilgjengelig fra: <http://www.ks.no/fagomrader/om-ks/publikasjoner-og-utgivelser/kommunespeilet/kommunespeilet-no1-2015/> [Lest 16. mars 2015].

Yin, Robert K. (2014): *Case Study Research. Design and Methods*. 5. edition. USA: SAGE Publications.

VEDLEGG

VEDLEGG 1: Godkjennelse fra personvernombudet for forskning, NSD

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org nr: 985 321 884

Terje Knutsen
Institutt for sammenliknende politikk Universitetet i Bergen
Christiesgt.15
5007 BERGEN

Vår dato: 02.10.2015

Vår ref: 44191 / 3 / MSS

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 12.08.2015.
Meldingen gjelder prosjektet:

44191 *Demokratibyggning. En kvalitativ studie av tverrfaglig samarbeid mellom politi og kommune i arbeidet mot forebygging av radikaliserings og voldelig islamisme*
Behandlingsansvarlig Universitetet i Bergen, ved institusjonens øverste leder
Daglig ansvarlig Terje Knutsen
Student Stine Bjelland

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 01.06.2016, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Katrine Utaaker Segadal

Marie Strand Schildmann

Kontaktperson: Marie Strand Schildmann tlf: 55 58 31 52

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Stine Bjelland stinebjella@hotmail.com

PERSONVERNOMBUDET FOR FORSKNING

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 44191

Utvalget informeres skriftlig om prosjektet og samtykker til deltakelse. Informasjonsskrivet er godt utformet, men vi ber om at navn på daglig ansvarlig ved Universitetet i Bergen påføres. Vi viser her til epost mottatt den 26.09.2015 hvor det ble bekreftet at Terje Knutsen ved UiB vil fungere som daglig ansvarlig, og at Tore Bjørgo ved Politihøgskolen vil være biveileder i det innmeldte prosjektet.

Revidert informasjonsskriv skal sendes til personvernombudet@nsd.uib.no .

Personvernombudet legger til grunn at forsker etterfølger Universitetet i Bergen sine interne rutiner for datasikkerhet. Dersom personopplysninger skal lagres på privat pc/mobile enheter, bør opplysningene krypteres tilstrekkelig.

Forventet prosjektslutt er 01.06.2016. Ifølge prosjektmeldingen skal innsamlede opplysninger da anonymiseres. Anonymisering innebærer å bearbeide datamaterialet slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes. Det gjøres ved å:

- slette direkte personopplysninger (som navn/koblingsnøkkel)
- slette/omskrive indirekte personopplysninger (identifiserende sammenstilling av bakgrunnsopplysninger somf.eks. bosted/arbeidssted, alder og kjønn) - slette digitale lyd-/bilde- og videoopptak

VEDLEGG 2: Samtykkebrevet

Forespørsel om deltakelse til masteroppgave

En kvalitativ studie av politiets radikaliseringskontakters arbeidet med forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme

Mitt navn er Stine Frydnes Bjelland og jeg studerer til mastergraden demokratibyggning ved instituttet for sammenlignende politikk ved Universitetet i Bergen (UiB) hvor jeg nå skal skrive avsluttende masteroppgave. I oppgaven vil jeg ta utgangspunkt i tiltak 13 *Forankre ansvar for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme i politidistriktene* nedfelt i regjeringens handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme 2014. Veiledere på oppgaven er professor Tore Bjørge ved C-REX - Senter for ekstremismeforskning ved Universitetet i Oslo og professor Per Lægred ved UiB.

Problemstilling

Oppgavens problemstilling er: *Hva kjennetegner politiets radikaliseringskontakters organisatoriske forhold, samarbeidsrelasjoner og informasjonsmønstre, og hva kan forklare dette?* Formålet med oppgaven er å undersøke hvorvidt det eksisterer et gap mellom tiltak 13 og faktisk handling, i tillegg til et ønske om at empiriske funn kan få en nytteverdi for politi og eksterne samarbeidsaktører innen fagfeltet.

Deltakere og tillatelse

For å kunne gjennomføre oppgaven ønsker jeg å intervju politiets radikaliseringskontakter fra ulike politidistrikter. Jeg tror utvalgets faglige bakgrunn kan benyttes for å belyse problemstillingen. Tillatelse til å gjennomføre studien i aktuelle politidistrikter er godkjent av gjeldende politimestere.

Behandling av personopplysninger

Intervjuene vil bli gjennomført ved personlig oppmøte eller pr. telefon. Dersom prosjektdeltakerne samtykker til det ønsker jeg å benytte meg av lydopptak. Intervjuet vil være samtalepreget og vare i 1 – 1 ½ time. Vi vil bli enig om sted og tid.

Alle personopplysningene vil bli behandlet konfidensielt. Navn, kontaktinformasjon, tjenestested og politidistrikt vil bli anonymisert i oppgaven. Det er kun jeg som vil ha tilgang til prosjektdeltakerne sine personopplysninger.

For ivaretagelse av anonymiteten til prosjektdeltakerne vil jeg lage en koblingsnøkkel på et Word-dokument (en kode som gjør det mulig for meg å finne tilbake til personidentifiserende informasjon i aidentifiserte data) som lagres på en mobil lagringsenhet adskilt fra datamaskinen. Lydopptak lagres i et analyseprogram som også lagres på en mobil lagringsenhet adskilt fra datamaskinen. Koblingsnøkkel og lydopptak lagres på ulike lagringsenheter på et kontor på privat bopel og slettes ved oppgavens publikasjon 1. juni 2017.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta og du har mulighet til å trekke deg når som helst uten å måtte begrunne dette nærmere. Dersom du trekker deg vil innsamlet data om deg bli slettet. Har du spørsmål til studien ta gjerne kontakt på epost stinebjella@hotmail.com eller med fagansvarlig Terje Knutsen på epost terje.knutsen@isp.uib.no

Dersom du velger å stille til intervju ber jeg om at du signerer denne samtykkeerklæringen og sender den i retur på min epost.

Med vennlig hilsen,

Stine Frydnes Bjelland

Samtykkeerklæring:

Jeg har mottatt informasjon om studien og ønsker å stille til intervju.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

VEDLEGG 3: Intervjuprosessen

I det følgende fremlegges intervjuprosessen som ble gjennomgått forut for intervjuene.

- Presentasjon av studien
 - Intervjuet er en del av min avsluttende masteroppgave på mastergraden i demokratibyggning ved institutt for sammenlignende politikk ved Universitetet i Bergen
 - Oppgavens problemstilling er: *Hva kjennetegner politiets radikaliseringskontakters organisatoriske forhold, samarbeidsrelasjoner og informasjonsmønstre, og hva kan forklare dette?*
 - Formålet med oppgaven er å undersøke hvorvidt det eksisterer et gap mellom tiltak 13 og faktisk handling, i tillegg til et ønske om at empiriske funn kan få en nytteverdi for politi og samarbeidspartnere innen fagfeltet
- Diktafon
 - For å sikre mest mulig riktig gjengivelse av samtalen
 - Intervjuet vil skrives ut på bakgrunn av notater og diktafon
 - Opptaket vil bli slettet
- Konfidensialitet
 - Jeg garanterer full anonymisering av person, tjenestested og politidistrikt
- Frivillig deltakelse
 - Det er frivillig å delta og du har muligheten til å trekke deg underveis uten å begrunne dette nærmere. Dersom du trekker deg vil innsamlet data om deg bli slettet
- Intervjuets form
 - Samtalepreget og varer i ca. 1-1,5 time
 - Jeg er ute etter dine refleksjoner og erfaringer som radikaliseringskontakt
- Signere samtykkeskjema (for de som ikke allerede har gjort dette)
- Annet
 - Foreligger et ønske om gjennomlesning av transkripsjon av intervjuet?
 - Tillatelse til bruk av direkte uttalelser i oppgaven?
- Spørsmål før intervjustart?

VEDLEGG 4: Intervjuguiden

I det følgende fremlegges intervjuguiden som var et utgangspunkt for intervjuene.

INTERVJUGUIDE – TEMATISK OVERSIKT

- **INNLEDNING/FAGLIG BAKGRUNN**
- **PLASSERING I ORGANISASJONSSTRUKTUREN**
- **OPPLÆRING**
- **LEDELSE**
- **MÅLFOKUS**
- **SAMARBEIDSRELASJONER**
- **INFORMASJONSMØNSTRE**
- **AVSLUTNING/OPPSUMMERENDE SPØRSMÅL**

VEDLEGG 5: Intervjulist

Innledning/faglig bakgrunn

Kjønn

Alder

Utdannelse

Hvor lenge har du jobbet i politiet?

Hvor lenge har du jobbet som radikaliseringskontakt?

Har du tidligere erfaring med arbeid innen forebygging?

Har du tidligere erfaring med arbeid innen radikalisering og voldelig ekstremisme?

Plassering i organisasjonsstrukturen

Er radikaliseringskontaktstillingen forankret i en arbeidsinstruks?

Har du andre stillinger/funksjoner i distriktet enn stillingen som radikaliseringskontakt?

Hvordan påvirker det din rolle som radikaliseringskontakt?

Opplæring

Har du fått grunnleggende opplæring i fagfeltet forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme i distriktet eller andre steder etter ansettelse?

Har du fått veiledning til hvordan du skal løse arbeidsoppgavene som følger tiltak 13?

Ligger det økonomisk til rette for at du kan styrke din kompetanse på et vis?

Får du oppfølging fra leder til hvordan du utføre din rolle som radikaliseringskontakt?

Er det andre faktorer rundt opplæring/kompetanseheving du vil trekke fram som du mener kan ha betydning for din rolle som radikaliseringskontakt?

Ledelse

Hvordan opplever du at din leder prioriterer arbeidet med forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme?

Hvordan opplever du at din nærmeste leder gir deg handlingsrom til å utføre din rolle som radikaliseringskontakt?

Er det motstridende interesser mellom deg og din leder for måten din rolle som radikaliseringskontakt skal gjennomføres på?

Har du selvstendighet ved beslutningstaking ved utførelsen av arbeidsoppgaver som følger din stilling?

Er det andre faktorer rundt ledelse du vil trekke fram som du mener kan ha betydning for din rolle som radikaliseringskontakt?

Målfokus

Er det fastsatt klare mål for radikaliseringskontaktstillingen?

Hvor er målene forankret?

Hvis ingen klare mål, hvordan påvirker det deg i utførelsen av din rolle som radikaliseringskontakt?

Er det noe som er tilknyttet radikaliseringskontaktstillingen som er ført i PSV?

Opplever du at du iverksetter forebyggende tiltak basert på kunnskap om hva som virker?

Er det rapporteringsrutiner knyttet til din stilling som radikaliseringskontakt?

Hvem rapporterer du til?

Er det andre faktorer rundt målfokus du vil trekke fram som du mener kan ha betydning for din rolle som radikaliseringskontakt?

Samarbeidsrelasjoner

PST

Samarbeid

Samarbeider du med PST?

Hvordan foregår samarbeidet (pr. mail, tlf., Skype, personlig oppmøte, felles nettside etc.)?

Hvor hyppig er kontakten?

Har du tilstrekkelig med tid til å prioritere samarbeidet fremfor andre arbeidsoppgaver?

Hvordan synes du samarbeidet fungerer?

Hvilke faktorer i samarbeidet påvirker samarbeidet i positiv retning?

Hvilke faktorer i samarbeidet påvirker samarbeidet i negativ retning?

Hva mener du kunne blitt gjort annerledes for å lykkes med samarbeidet?

Hva er viktig for deg når du går inn i samarbeidet med PST?

Har dere felles målsetninger for samarbeidet?

Har dere felles målsetninger for enkeltmøter?

Opplever du tillit fra PST?

Forekommer det konflikter i samarbeidet?

Opplever du samarbeidet som nødvendig i arbeidet med forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme?

Informasjonsflyt

Hvordan vil du beskrive informasjonsflyten mellom deg og PST?

Hvor mye av informasjonen fra PST kan du videreformidle til lokalt politi og lokale samarbeidsaktører?

Er det andre faktorer rundt samarbeid og informasjonsflyt du vil trekke fram som du mener kan ha betydning for din rolle som radikaliseringskontakt?

Lokale samarbeidsaktører

Samarbeid

Hvilke samarbeidspartnere har du utenfor politiet?

Hvem av disse ser du på som dine nærmeste samarbeidspartner?

Hvordan foregår samarbeidet (pr. mail, tlf., Skype, personlig oppmøte, felles nettside etc.)?

Hvor hyppig er kontakten med dine nærmeste samarbeidspartnere?

Har du tilstrekkelig med tid til å prioritere samarbeidet fremfor andre arbeidsoppgaver?

Hvordan fungerer samarbeidet?

Hvilke faktorer i samarbeidet påvirker samarbeidet i positiv retning?

Hvilke faktorer i samarbeidet påvirker samarbeidet i negativ retning?

Har dere felles målsetninger for samarbeidet?

Har dere felles målsetninger for enkeltmøter?

Opplever du tillit fra dine nærmeste samarbeidspartnere?

Forekommer det konflikter i samarbeidet?

Har du kunnskap om fagkompetansen til dine nærmeste samarbeidspartnere?

Opplever du samarbeidet som nødvendig i arbeidet med forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme?

Informasjonsflyt

Hvordan vil du beskrive informasjonsflyten mellom deg og dine nærmeste samarbeidspartnere?

Dersom dårlig, hvordan påvirker det ditt arbeid?

Hvis dårlig, ser du noen forutsetninger som bør ligge til grunn for bedring av informasjonsflyten?

Fra hvem mottar du informasjon om personer som står i faresonen for å bli radikalisert, voldelig ekstremister eller fremmedkrigere?
Opplever du at denne informasjonen blir videreformidlet til rette instans?
Er det andre faktorer rundt samarbeid og informasjonsflyt du vil trekke fram som du mener kan ha betydning for din rolle som radikaliseringskontakt?

Taushetspliktens regler

Opplever du at det eksiterer en usikkerhet om deling av informasjon hos PST eller eksterne samarbeidsaktører på grunn av reglene om taushetsplikt?
Hvor sikker føler du deg på reglene om taushetsplikten når det kommer til informasjonsutveksling til PST og eksterne samarbeidsaktører?
Har dere utarbeidet rutiner for hvordan dere skal håndtere taushetsplikten i samarbeidet?
Opplever du at taushetspliktens regler er til hinder eller til hjelp i samarbeidet?
Er det andre faktorer rundt taushetspliktens regler du vil trekke fram som du mener kan ha betydning for din rolle som radikaliseringskontakt?